פר' **ויק"פ-החודש** תשפ"ג לפ"ק | גליון תתת"צ שנה כ"ו

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

וביום השביעי יהיה לכם קודש

בעירה נידחת דרו שני עניים מרודים אשר כל פרנסתם היתה מקלם ותרמילם שעמדו לימינם בעברם מעיר לעיר לקבץ כמה פרוטות שחוקות שיספיק לכלכלת ביתם להביא לחם לפי הטף, והיה מדי ערב ישיבו לביתם רעבים גם צמאים מעבודתם המפרכת את הגוף.

ביום מן הימים החליט עני אחד לעבור לעיר אחרת, ואכן התיישב שם כשהוא רחוק ממכיריו ומבני משפחתו אשר נשארו בכפר, שם התחיל לעסוק בפרקמטיא וה' הצליח דרכו וראה סימן ברכה בפרנסתו שהעמידו על רגלו.

פעם הגיע לשם חבירו העני אשר בא בכדי לקבץ נדבות מאנשי העיר, ובדרכו סר גם לבקר בבית בן עירו, הלה קיבל אותו בידידות ושמח מאוד לקראתו והחל לשאול אותו על שלום קרוביו מכיריו ובני ביתו, אך העני טען לעומתו: הרף ממני, לא באתי לכאן בכדי לבטל את זמני לריק בשיחה בטילה, אלא לחזר על הפתחים, ובשיחתי עמך אני מפסיד את זמני ופרנסתי.

אמר לו חברו: אתן לך את כל הזהובים שאתה מקווה לקבצם בעיר, ועתה תספר לי בניחותא על שלומם של קרובי משפחתי וידידיי, לשמע זאת כבר הסכים העני לדבר עמו ולהשיב לו על ראשון ראשון, אלא שמתוך טורח מלאכתו נתנמנם העני באמצע שיחתו ונרדם בשינה עמוקה.

בתחילה חשב הבעל הבית שהעני יקיץ משנתו, אולם לשוא העני שקע בתרדימה ולא פצה פה, קצף עליו בעל הבית ואמר לו: הן נתתי לך את כספי כדי שתתפנה מעיסוקיך ותקדיש את זמנך לענות על שאלותי, קום משנתך וספר לי נא איפוא מה מתרחש בעיר מולדתי.

והנמשל מובן, עמל הפרנסה הוא אחד מהדאגות הגדולות הסובבים ומעיקים את האדם ובכל ימות השבוע טרוד הוא על המחיה ועל הכלכלה, הנשמה מוטרדת בדאגות ואינה מעונגת את האדם בעינוג רוחני שהיא כה חפיצה בו, אולם רצה הקב"ה לזכות את ישראל שנפשנו תהיה פנויה לעסק התורה, על כן נתן לנו את השבת והשי"ת נתן לנו את פרנסתינו בפליים ביום השישי, וכמו שאחז"ל לוו עלי ואני פורע, וכל כך למה, בכדי שביום זה תהי' הנפש פנויה מדאגות הגשמיות ויום השביעי יהיה קודש בלתי לה' לבדו ויוכל האדם להשלים את עצמו בלימוד התורה כראוי, אולם לדאבון לב האדם שקע בתרדימה עמוקה והקב"ה יושב ומצפה כאותו בעל הבית שרוצה לשמוע מהמתרחש אצל קרוביו שאותם עזב בעיר הרחוקה.

על האדם לדעת שהשבת נועדה ללימוד התורה, ותורה הק' מתחננת בבקשה שפכו שיח ערב וזכרו מעשה חורב, ובכך הוא ישביע את נפשו בעונג רב שהנשמה מצפה לה בכל ימות השבוע מבלי לדאוג ולטרוח בעמל הפרנסה.

תוכן העניינים

לקח טוב.....א
דגש תמרים ~ לקיטת תמרים.....ב
קדוש יאמר לו.....ג
בשפתי צדיקים ~ לשון חכמים.....ד
פרפראות לחכמה ~ דורש טוב.....ה
לשכת סת"ם.....ו
שעשועי תורה.....ז
לוח ההילולא.....ח
דרך העתן.....ט
נועם שבת.....י
לפעמן צוין לא אחישה.....יא
משולחן מלכים.....יב
הגרות הקודש.....יג

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לעי"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437

כל הזכויות שמורות ©

כל רגע ממנוחת שבת קודש מיקרי עשיה של מצוה

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם. ששת ימים תעשה וגו' **יש להתבונן האיך יצדק לזה 'אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם'**, אם הכוונה על מניעת המלאכה בשבת, הנה זה לא מיקרי עשיה רק אדרבה מניעת עשיה, ואם הכוונה על מלאכת ימי החול וכי המצוה היא בחובה דוקא לעשות מלאכה בימי החול. ונראה עפימש"כ בספרי "דרך פקודיך" (הקדמה ב) דכל המצות צריכין לקיימם במחשבה דיבור ומעשה ובזה משלים את חלק נפש רוח נשמה. **וחנה חלק המחשבה יושלם על ידי הכוונה שבמצות, כי מצות צריכות כוונה** (שו"ע או"ח סי' ס פ"ח) וחלק הדיבור במה שילמוד משפטי המצוה והלכותיה, והמעשה בעשיה. והנה, זהו במצות 'עשה', אבל מה נאמר במצות 'לא תעשה', איך צודק בזה חלק המעשה. אמנם בעשות האדם דבר המותר ובהגיע אל חלק האיסור מונע את עצמו מעשותו הלאה, הנה זה נקרא עשיה, הבן הדבר, **וכן כתב האריז"ל דעשיית המצוה באיסור חקפת פאות הראש וחזקן מקיים האדם בגלחו את שערות הראש ומניח הפאות וחזקן**, דזה לעשיית המצוה יחשב". וזה י"ל גם כאן: **'אלה הדברים'** אשר באמת אינם רק דברים, כי לא תוכל לכאורה לקיים רק חלק הדיבור במניעת המלאכה, והרי **"צוה ה' לעשות אותם"** להשלים בהם גם חלק העשיה. ומפרש הכתוב היאך הוא: **"ששת ימים תעשה מלאכה – וביום השביעי יהיה לכם קודש"** וגו', **ובזה גם מניעת העשיה לעשיה תיחשב.**

אגרא דכלה

'זקף גדול' על 'יביאה', שזאת יביא כל אדם, תאות לבו

קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה'. יש לפרש כפל הלשון בדרך רמז: **'קחו מאתכם'** שתקחו מכם בעצמכם, **'תרומה לה'.** ומפרש הכתוב, היאך תקחו מכם בעצמכם תרומה לה', ואמר: **'כל נדיב לבו'** היינו כל דבר שלבו של אדם חושק ומתאוה, **'יביאה'** אותו הדבר בעצמו יביא, **'את תרומת ה'**, היינו שלא יכוון למלא תאותו ח"ו, רק יעשה לשם שמים ויקיים 'בכל דרכיך דעהו' **"דהטעם מוכיח לפרש כן, שנקוד על תיבת 'יביאה' זקף גדול".**

דברי יחזקאל

הפותח פתח כלשהו זוכה לעזר וסיוע ממעל

קחו מאתכם תרומה לה'. רז"ל אמרו: פתחו לי פתח כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם (ע"י שה"ר פ"ה ב, ב) והוא אשר נרמז בפסוק: **"קחו מאתכם"** קודם תקחו מעט אתערותא מאתכם ואז **"תרומה לה" היינו שעיקר ההרמה הוא לה', שהוא ית' יסייע לכם להתקרב אליו.**

דעת משה – קאזשניץ

בהר סיני קיבלו אהבה ודביקות, רק החטא מכסה עליו, וצריך מעשה נדבה שחוזר ומגלה את אהבת הלב

כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' וגו'. והענין כי **האהבה והדביקות אשר קיבלו בני ישראל בהר סיני הוא חי וקיים לעולם. אבל על ידי החטא אינם יכולין להוציא מכח אל הפועל אהבה הגנוזה.** ולכן אחר החטא הוצרכו לזו הנדבה. **שבכח התרומה הזו הוציאו הנדיבות והתשוקה והדביקות מכח אל הפועל עד שהמשיכו את השכינה למטה.** וזהו **'כל נדיב לבו'** וכו' פי' **שהתרומה זו הוציאה כל הנדיבות והרצונות שהיו טמונים בלבותם.**

שפת אמת (תר"נ)

המחשבות אחר העבודה שלא היה בשלימות הראויה הן רצויין וחביבין ביותר, ובהם דייקא משכן ה'

והמלאכה היתה דים וגו'. איתא במדרש "נכנם משה אצל בצלאל ראה שהותיר מן המשכן. אמר לפני הקב"ה: רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותר. אמר לו: לך ועשה בהם משכן לעדות" וכו'. יש לפרש כוונת המדרש ע"פ מה שביאר א"א (מהר"י) זללה"ה לבאר מ"ש בברכת ישתבח **"הבוחר בשירי זמרה", דהנה, האיש הירא את ה', אחרי שהתפלל או קיים איזו מצוה נראה בעיניו שלא עשה אותה כתיקונה, ולו היה אפשר לעשותה עתה שוב היה עושאה ביתר כוונה וביותר שלימות. מחשבה זו חביבה וחשובה מאד לפני הקב"ה.** וזהו: **"הבוחר בשירי זמרה"** שיירי המצוה, היינו המחשבות שהיה יכול לעשות המצוה ביתר שלימות, בהן בוחר השי"ת, עכדה"ק. ובזה יל"פ כוונת המדרש, כי אחרי גמרם המלאכה התחילו להתבונן ולחשוב מחשבות שלא עשאוהו כתיקונו, וזהו הנותר שהיה להם, וזה ששאל משה **"מה נעשה בנותר"** שהותרנו מן המצוה, שלא עשינו אותה כראוי. אמר לו הקב"ה: **"לך ועשה בהם משכן לעדות"** ומסיים המדרש **"חוי אלה פקודי המשכן משכן העדות"**, רצ"ל, **מה שאתם חושבים עתה שהחסרתם מן המצוה של עשיית המשכן,** ד'פקודי' לשון חסרון, וכמו "ולא נפקד ממנו איש"] זהו **"משכן העדות"** וקודש קדשים היא לפניו ית"ש.

הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זללה"ה

זהרורי אורה
מספרים הקדושים,
גפרשה יפה נדרשים

תורה ותפילה

לאמץ ידים בכוחות עליונים
בתורה ותפילה עמודי עולמים,
הצדיקים חיזוק כל הימים

תורה

הלומד תורה הרי הוא כבן הקורא לאביו שיבא אליו

ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי וגו'. טעם ה'אתנחתא' נתון תחת תיבת "בשם", ולכאורה אין לכך שום פירוש, כי משמע שהוא ענין לחוד, והיה לו להיות מוטעם תחת תיבת "בצלאל". וי"ל, דהנה מבואר ב"לקוטי אמרים תניא" (סו"פ לז) שעסק התורה נקרא בלשון קריאה "הקורא בתורה" (ברכות יג.) **כי על ידי עסק התורה קורא להקב"ה לבוא אליו, כביכול, כאדם הקורא לחבירו וכבן קטן הקורא לאביו.** וזהו: "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, ו"אין אמת אלא תורה" (ברכות ה:) **'ומזה יתבונן המשכיל להמשיך אליו יראה גדולה בשעת עסק התורה'** וכו', עיי"ש. הוא אשר רמז להם משה: **"ראו קרא ה' בשם"** היינו, **באורייתא שמא דקוב"ה** (זוה"ק ח"ב צ:) **הוא קורא את הכביכול בשמו לבוא אליו.**

דברי ישראל

טרם לימוד התורה מוכרח ליראה ותשובה, אבל יראה האמיתית אי אפשר להשיג רק אחר שעוסק בתורה הק'

ועשה בצלאל ואהליאב וגו', ובמדרש בפרשה זו (שמות רבה נ, ב) וזה לשונו **'תן לחכם ויחכם עוד'** (משלי ט, ט) זה בצלאל כו'. על פי הא דאי' בזה"ק **'אוקמוה מארי מתניתין כל הקודם יראתו לחכמתו חכמתו מתקיימת'**, כי הנה איתא בזוה"ק אית יראה ואית יראה, **וכמה דרגין ביראת ה'**, כמו שמבואר בהקדמת התיקונים כמה מדריגות יראה. והנה כתיב (תהלים קיא, י) **'ראשית חכמה יראת ה', כי זה בודאי שער השמים אשר בלעדו אי אפשר ליכנס לשום תורה ותפילה ועבודה בלתי שיקדים לו יראה**, וראשית היראה היא יראת חטא שירא מן העונש. וזה ידוע שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא **על כן צריך כל אדם לחיות כל ימיו בתשובה** כמאמר חז"ל (אבות ב, ב) שוב יום אחד וכו' **כי בלתי תשובה אי אפשר לילך ולהתחיל שום תורה או עבודה** כנ"ל בדברינו כמה פעמים **בשם רבינו מו"ה יעקב יצחק הלוי מלובלין זצ"ל** כו', **על כן צריך כל אדם קודם שמתחיל ללמוד או להתפלל לחרחר בתשובה.**

אבל בודאי אם עדיין אין לאדם תורה בודאי אי אפשר לבוא לעיקר היראה שהיא יראה עילאה מחמת שהבורא ברוך הוא איהו עיקרא ושורשא דכל עלמין זה אי אפשר להשיג, רק שצריך לחיות מקודם בעל תורה ועל ידי התורה יוכל להשיג בכל יום יותר גדלות ורוממות אלהותו יתברך שמו. על כן לאחר שנעשה אדם בעל תורה צריך אחר כך לעשות תשובה יתירה כי עיקר התשובה היא לידע כמה גדול כח הפגם ולפני מי פגם וזה אי אפשר רק אחר שיודע עיקרי התורה. הגם שקודם שמתחיל ללמוד צריך גם כן לעשות תשובה אבל זה נקרא יראה תתאה **אבל אחר שנעשה חכם בתורה אז יודע שורש ועיקר היראה עילאה מחמת גדולתו ורוממותו ית"ש.**

ועל פי זה אתי שפיר המדרש **'תן לחכם ויחכם עוד'**, וכן הוא בגמרא **'ח' יהיב חכמה לחכימין'**, ופירושו הוא כנ"ל **מי שיש בו חכמה תתאה דהיינו יראת שמים ויראת חטא על כן יוכל ללמוד תורה ולהתפלל כי כן צריך קודם לימוד התורה ועבודה צריך תחילה יראה ותשובה** כנ"ל דאם לא כן אסור להתחיל ללמוד כנ"ל, על כן מי שיש בו חכמה תתאה הרמוז ביו"ד דאדנ"י כנ"ל (עיי"ש), הש"י יהיב ליה יותר חכמה דהיינו שמבין בתורה ויכול לבוא ליו"ד של הוי"ה שהיא חכמה עילאה, וזהו תן לחכם ויחכם עוד כנ"ל.

וזהו פירוש הכתובים הנ"ל **'ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב', רצה לומר שעשו מקודם תשובה ויראת חטא כדי שיהיו יכולים לקבל חכמת אלהות לעשות מלאכת המשכן על פי חכמת התורה כו', כי יראה היא שער לתורה כנ"ל ותורה שער ליראה פנימית דהיינו חכמה עילאה.**

מאור ושמש

השראת השכינה בזמן הזה אצל לומדי תורה, אך בתנאי שילמדו עכ"פ ממשה רבינו ע"ה מדת הענוה

אלה פקודי כו'. כי אמרו רבותינו ז"ל (ברכות ה.) **מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד. אמנם תנאי יש בדבר דהגם דהשכינה שורה בד' אמות של הלכה זהו דווקא אם ילמוד בנמיכות רוח וענוה אבל אם ח"ו פימו דברו בגאות אזי בדד ישב בלי משכן השכינה,** כאשר אמרו רז"ל (סוטה ה.) אין אני והוא יכולין לדור במחיצה אחת. ובזה פירשנו אמז"ל (תענית ז.). חרב על הבדים כו' (ירמיה נ, לו) שיושבים ועוסקים בתורה בד בבד. דכפשטי' הדברים תמוהים דהלא אפילו אחד שיושב ועוסק בתורה הקב"ה קובע לו שכר. **אך הכוונה שיושבים ועוסקים בתורה בד בבד ביחידי בלי השראת שכינה. והוא מחמת כל קבל רוח יתירא ורמת רוחא דאית בהו** כו'.

והנה דרכי קניית הענוה רבים המה כאשר האריכו בזה חכמינו הק' וביחוד האחרונים בעל חובת הלבבות והק' בעל ראשית חכמה הלא בספרתם. אבל יש אדם אשר התגבר עליו יצרא דע"ז דגאות **ולא יועילו לו כל דרכי נועם קניית הענוה ובפרט לבעל תורה וכי ימצא דבר חידוש בתורה ויאמר ראה זה חדש הוא אשר לא היה לעולמים ומקום הונח לו להתגדר. ולא יאמר הלא ה' יתן חכמה ולא ביניתי ושכלי הוא** ולא יזכור חסרונותיו המרובים עד כי המעט מהמעלה אשר יש בו בטל באלף אלפי רבבות החסרונות והשפלות. והנה גם לאיש הזה **מצאתי לו תקנה להבריח מעליו חרוצה אשר יקום עליו לחשיאו ליצרא דע"ז** והוא בהזכירו גודל תורת רבינו ואדונינו זה משה האיש אשר אפילו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש למד. וזהו

בנגלות. וכל רז לא אניס ליה מ"ט שערי בינה. ואחר כל זאת 'והאיש משה עניו מכל אדם אשר על פני האדמה'. **ואיך לא יחרד מזה לב איש כמונו חיום אשר הוא כאזוב קיר נגד ארז הלבנון וכיתרוש מול ענק נגד הדרת רבן ואורן של כל ישראל. ואיך יעלה על לבו לב טפש ונשחץ להיות בו שום התנשאות** כו', ואז **ע"י שילמד ענוה עכ"פ ממרבע"ח לא יתעב ה' תורתו ויישכון באהלו חשם** כדבריהם ז"ל שהזכרנו אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה.

וזהו התכת הכתוב ויאמר **'אלה פקודי המשכן'**, רוצה לומר גם אלה שנחסרים מהמשכן וכמונו חיום בגלות החל הזה. ויהיה פקודי מלשון (במדבר לא, מט) ולא נפקד ממנו איש. **עכ"ז יש להם משכן שהשכינה עמהם בד' אמות של הלכה**. וזהו **'משכן העדות'**, על ידי התורה שנקראת עדות. ואמר **אשר פקד** כו'. וסיפר מחסדי ה', כי לא לזה בלבד אשר יבחר בדרך ענוה מצד עצמו ה' עמו. **אף גם לאיש אשר אין אלה לו שלא הוקטן ונחסר ונתמעט בעיניו כי אם על ידי משה** כמש"ל וזה אומרו **משכן העדות גם עם אשר פקד רק על ידי משה** והבן היטב נ"ל:

נועם מגדים

תפלה

המעורר רחמים בתפלתו על חבירו קרובה להתקבל ולעורר רחמים, ועי"ז מעורר למעלה היחוד ושישכון בתוכינו

ויהיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת ופניהם איש אל אחיו וגו'. הנ"ל לבאר עפמ"ש בפנים ענין התפלה **כשאדם מעורר רחמים בתפלתו על חבירו אזי היא קרובה להתקבל לעורר הרצון והחסד מלמעלה.** כי כאשר האדם אינו משגיח רק לעצמו למטובתו אזי הוא רחוק מאד שיעלה תפלתו למעל' לרצון. ובזה פרשתי מ"ש (שמות ב, יא) **'ויגדל משה ויצא אל אחיו'** פרש"י ראשון לקומה והשני לגדול'. פי' מחמת שהיה כל או"א מבנ"י בעיניו כמו אחיו ממש לכן זכה לגדולה להיות מנהיג הדור.

וז"פ (בקדושת כתר) **משרתיו שואלים זה לזה כו' ממקומו הוא יפן ברחמי.** פי' הם משרתיו הם הצדיקים האמיתים עובדי ה' באמת שלא ע"מ לקבל פרס לא בעוה"ז ולא בעוה"ב כי בזה עודנו עובד את עצמו. רק המשרתים באמת ועושי רצונו ית"ש באמת הם מצפים רק לרוממות הבורא ב"ה **לזה הם שואלים זל"ז שואלים בתחנונים ובתפלה לראות טובת חבירו.** לזה נאמר להלן ממקומו הוא יפן ברחמים. שמעוררים הרחמים הגדולים מכתר עליון. ולזה אומרים דבר זה בקדושת כתר בתפלת מוסף שהוא בחי' תוספות. להביא השפע מחסד עליון להוסיף השפעות טובות על ידי גודל התעוררת אהבת ריעים כמ"ש דהע"ה (תהלים ד, ח) **נתתה שמחה בלבי מעת דגנם ותירושם רבו. וזה שייך בכל ענינים כי גם בתורה ותפלה צריך לחיות מגמת חפצו לראות במעלת חבירו.**

וז"פ **'ויהיו הכרובים פורשי כנפים למעלה'** רומז למעלת התפלה כמ"ש (ישעיה א, טו) ובפרשכם כפיכם כו'. **'סוככים בכנפיהם'** להגן בתפלת' ולעורר רחמים עי"ז. **'ופניהם איש אל אחיו'.** להסתכל על טובת חבירו כנ"ל. וז"ש לעיל בפ' (שמות לו, יב) **'מקבילות הלולאות אחת אל אחת'** (שם יג) **'ויחבר את היריעות אחת אל אחת בקרסים וחי' המשכן אחד'. כי ע"י האתערותא דלתתא באחדות עם כאו"א מבנ"י אנו מעוררים ג"כ למעלה היחוד והיה המשכן אחד. פי' שישכון בתוכנו אחדו' הבורא ב"ה. אמן:**

תפארת שלמה

גאולה האחרונה תלויה בכח התפילה

אלה פקודי המשכן וגו'. ע"ד דאי' שהמקדש ראשון נחרב בעון ביטול תורה וכו', ותיקון לביהמ"ק השני הוא ע"י תפלה כדאי' במדרש עה"פ **'פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפילתם תכתב זאת לדור אחרון' וגו'** (תהלים קב, יט) [ז"ל הפסיקתא דרב כהנא (כז אות ג') **'פנה אל תפילת הערער' ר' יצחק פתר קרייא בדורות הללו שאין להם לא מלך ולא נביא ולא אורים ולא תומים אלא תפילה זו בלבד, אמר דוד לפני הקב"ה רבון העולמים אף לא תבזה עליה 'תכתב זאת לדור אחרון'**] וצריך לזה התאמצות ג"כ בתפלה כדי שנזכה לתיקון בדק הבית מחדש גאולה העתידה. ועדיין השטן מרקד בינינו כי השמן לב העם לבל יעוררו את עצמם להתפלל בכוונה.

ונוכל לומר שזאת רמזה התורה בפסוק זה, **'אלה פקודי המשכן'**, ו'פקודי' הוא לשון גאולה, כמ"ש (בראשית נ כה) **פקוד יפקוד אלקים אתכם.** ואמר הכתוב אשר אלה הענינים הם תיקון הבתי מקדשים שנתמשכנו ב' פעמים כנ"ל. המקדש ראשון **'משכן העדות'**, שניתקן מחדש על ידי העדות שהיא התורה, וזאת היה תיקון למקדש ראשון. **'ואשר פקד על פי משה'**, הפקידה העתידה להיות במהרה בימינו שתהיה על ידי משה כנ"ל (וכדאי' בזה"ק), הוא **'עבודת הלויים'**, כי אין עבודה אלא תפלה (זוהר ח"ב דף קטו ע"ב). **'ביד איתמר'**, כי איתמ"ר גימטריא קו"ל **תפל"ה, שהגאולה העתידה עיקרה תלוי רק בתפלה. וזהו ג"כ יש לרמז כי אל"ה פקודי"י המשכ"ן גימטריא ג"כ קו"ל תפל"ה כנ"ל, שכעת צריך בעיקר להתאמץ בתפלה, ועל ידי זה נזכה לגאולה שלימה בב"א:**

אמרי נועם

כל שמו"ע של כל אחד מישראל היא קומה שלימה של משכן, והוא עיקר חיות ויחודות של ישראל עם הקודש

ובצלאל בן אורי בן חור וגו' כאשר צוה ה' את משה. כתב בבעה"ט כאשר צוה ה' את משה כתיב על כל דבר ודבר וגו' והם י"ח פעמים כאשר וגו' וכל אשר צוה ה' את משה וכנגדם תיקנו י"ח ברכות, ואחר כאשר צוה ה' את משה כן עשו. ותיקנו כנגדו ברכת המינים, **ויש בהם קי"ג תיבות וכן בסופי הברכות כמו ברוך אתה ה' מגן אברהם ברוך אתה ה' מחי' המתים ובהם קי"ג תיבות וקי"ג פעמים לכ בחומש שצריך כוונת הלב** (הקי"ג תיבות דהתפילות) עכ"ל שם.

וכמבואר בירושלמי כי הברכות של שמו"ע נתקנו נגד הנהו תשעה עשר אשר צוה ה' את משה כי כן כל תפלה קומה שלימה של משכן, והתפלה עיקר חיות ויחדות של ישראל עם הקודש לומר התפלה כל אחד כפי כחו וכוונתו ויחודו, ובצלאל רזא דצדיק יסוד עולם בן אורי חסד אור קדמאה בן חורין נגד ברכת מגן אברהם דהאי חסד עייל לקודש הקדשים וכו', ויעשו את בגדי הקודש כאשר צוה ה' וגו' בסוד ברכת מחי' המתים כו'. [ועיי"ש בדה"ק שהולך ומונה ומבאר כל אחת מהי"ח כאשר צוה ה' נגד אחת משמו"ע ברכות עפ"י תורת הח"ן]

היכל הברכה

דבש תמרים

פנינים יקרים, לקצר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים וכו', ונראה דהנה אחז"ל שכר מצוה בהאי עלמא ליכא והקשו המפו' הרי הקב"ה שומר משמרתה של תורה, ואמרה תורה ביומו תתן שכרו, אכן קי"ל דכששלח שליח לשכור פועלים אינו עובר בבל תלין, והנה תרי"ג מצוות צוה לנו משה ורק שתי דברות הראשונות מפי הגבורה שמענו, ולכן אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה דהיינו אנכי ולא יהיי לך ששמענום מפי הגבורה, ובישמח משה כתב לפרש מאמה"כ בפר' יתרו כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל אלה הדברים וכו' דידוע כי כל הנביאים נתנבאו בלשון כה, מוסיף עליהם משה שנתנבא בכה ובזה הדבר, וא"כ בעת שהתנבא בלשון כה הוה ע"י שליח, אבל בעת שאמר זה הדבר הוה שכינה מדברת מתוך גרונו, וקי"ל לגבי בל תלין דרק בתבעו עובר על בל תלין, ולפי"ז י"ל דלהמוני עם הי' משה אומר בלשון "כה" ע"י שליח, כיון דהם יתבעו שכר ואז חייב בבל תלין, לכן התחכם ואמר להם בלשון "כה", אבל לבני עלי אמר "אלה הדברים" דהוה כמו זה הדבר, דהם ודאי לא יתבעו שכר אף אם יאמרו להם בלשון זה הדבר, והנה שבת הוא מיסודות האמונה זכר ליציאת מצרים ובודאי מגיע שכר בהאי עלמא, וכן אמרו דורשי רשומות שבת נוטריקון ביומו תיתן שיכרו, ולפי"ז אם כי בשאר מצות יצא לחלק בין פשוטי העם לבני עלי, מ"מ בשבת אפשר לומר לכולם בלשון "זה הדברי", וז"ש ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ולא חילק בדיבורו, ויאמר אליהם "אלה הדברים" דהוה כמו זה הדבר, דבשבת אין חילוק.

(ויטב לב)

☆

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו'. ורשי"י כתב הקדים אזהרת שבת למלאכת המשכן לומר שאינו דוחה שבת, וחקשו המפו' אמאי איצטריך קרא דאינו דוחה והלא מלאכת המשכן עשה, ושבת עשה ול"ת ואין עשה דוחה ל"ת ועשה, ויובן בהקדם קושיית הרמב"ן האיך ידחה עשה הקל ל"ת החמור דעל ל"ת נאמרה מלקות ולא על עשה, וי"ל דעשה חמיר טפי כיון דמן הראוי שאיש הישראלי יעשה כל מעשיו לשם שמים ולא לטובת עצמו, וא"כ במ"ע צריך השגחה מעולה שבל יתערב בו מחשבה זרה, ובפרט כאשר עושה המצוה ברבים אז בניקל יפול מחשבת גאוה בקרבו ויוכל להיות שעושה מצוה זאת כדי להראות לבני אדם את מעשיו הטובים, אכן בל"ת אי אפשר שיתערב לו שום פנויי שלא לשי"ש כיון שרבים רואין אותו יושב בטל ולא עבר עבירה וכמה בטלנין איכא בשוקא וא"כ ליכא כאן יוהרא ולכן העשה יותר במעלה וחמיר טפי מהל"ת שאינו מקיימו ביגיע כ"כ, וחנה כתב בפנ"י דעשה שהוא בשב ואל תעשה לא עדיפא מל"ת ונדחית מקמי עשה שהוא בקום ועשה, והענין הוא דמ"ע שהוא בשב ואל תעשה ג"כ אי אפשר שיתערב בו פנויי כמו אצל לא תעשה, והשתא אי לאו קרא הוי אמינא דעשה דמשכן שהוא בקום ועשה תדחה את העשה והל"ת דשבת כיון דבשבת גם העשה הוא בשב ואל תעשה, וא"כ הוי העשה והל"ת כשני לאוין,

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבותי"ק עצי התמרים

אותה שנאת חנם שהיתה בחשדם את משה רבינו ע"ה, היא שהחריבה את ביהמ"ק

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן. כאן המקום להביא מה שפי' רבינו הגה"ק מסאטמאר זי"ע על הכתוב אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד על פי משה, ופירשיז"ל 'משכן משכן' שנתמשכן שני פעמים בשביל עונותיהם של ישראל, ולכאורה אין זה מקומו אצל נתינת החשבון, רק אצל עשיית המשכן הי' לו לרמז על החורבן והמשכון.

אמנם הנה ארז"ל (יומא דף ט:) שהבית המקדש נחרב בעון שנאת חנם, והנה ארז"ל (שמו"ר נ"ו) שהיו חושדין למשה שנתעשר אצל עשיית המשכן, לכן קרא את ישראל לתת חשבון על כל פרוטה, **והנה זה החשד והשנאה על משה רבינו זי"ע היתה בוודאי שנאת חנם, ולזה אמר הכתוב אלה פקודי המשכן משכן העדות, היינו שבשביל הטעם שהוכרח משה ליתן המספר ומפקד וחשבון של המשכן, דזאת היתה בחינת שנאת חנם, זאת היתה הגורם גם כן על "משכן העדות" היינו מה שנתמשכן המשכן והמקדש בעונותיהם של ישראל, דשם הי' גם כן הגורם השנאת חנם.**

תמר יפרה (דף נב, הג"ה אות ק"ח)

והרי עשה דוחה שני לאווין, ולכך הוצטרך לאשמועינו שאינה דוחה, ומהאי טעמא נאמרה פרשה זו בהקהל להורות דמעשה דשבת נעשית אף בהקהל ואין לו לחשוש ממחשבת גאוה דבשב ואל תעשה ליכא למיחש.

(קדושת יו"ט)

אלה פקודי המשכן משכן העדות, וני"ל עפ"י מש"כ בישמח משה (פי תולדות) ויזרע יצחק וגו' וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה' ותרגומו מאה בדשערוהי. וני"ל כוונתו עפ"י מה שאחז"ל אין הברכה שורה לא בדבר המדוד וכוי אלא בדבר הסמוי מן העין, והנה הטעם דאין הברכה שורה בדבר המדוד וכוי, ני"ל דיש לדקדק למה תקנו לברך השולח ברכה וכוי ולא הנותן ברכה, אך הענין הוא דהנהגה הסתמית היא השגחה מסותרת בהטבע והיינו השולח, דהטבע הוא השליח, וא"כ בדבר המדוד שאין יכול להיות נסתר, אין בו ברכה. ולפי"ז מובן דאם יתן השי"ת ברכה בעצמו שלא ע"י שליח היינו הטבע, אז שורה בכל אף יותר מכדי שהדעת טועה. ועפי"ז יבואר הפסוק ויזרע יצחק וגו וימצא מאה שערים, כתרגומו מאה בדשערוהי, וקשה איך יתכן זה הא חוי בזה כדבר המדוד, לזה אמר ויברכהו ה' דייקא ולא על ידי שליח כנ"ל, עכדי"ק. וזשהי"כ אלה פקודי המשכן, וקשה למה נפקדה המשכן הא אין הברכה שורה בדבר הספור ושקול (זוהר פקודי רכה), וע"ז גמר אומר משכן העדות שזה עדות לישראל שהשכינה שורה, ועל כן אף שהוא שקול ומדוד עם כל זה הברכה מצויה, כיון שהשכינה שם צוה ה' את הברכה.

(עצי חיים)

☆

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבותי"ה"ק עצי התמרים

מהשראת השכינה בבנין המשכן חזינן דמדת הענוה היא העיקר

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד על ידי משה. שמעתי מהרב הצדיק מאוהעל זלל"ה (ראה ישמח משה פקודי) על המסורה 'ואתה **הפקד את הלוים, הפקד עליו רשע ושטן יעמוד על ימינו**' (תהלים קט, ו). דהנה הלוי הוא מורה על צדיק גמור (הנלוה תמיד על ה'), וזה 'ואתה **הפקד את הלוים**', דהוא לשון חשיבות והתמנות. **אמנם יש עוד התמנות וחשיבות יותר, וזה 'הפקד עליו רשע', דהיינו שהיה מתחלה רשע, ואחר כך 'השטן יעמוד על ימינו', דהיינו שעשה תשובה ומזדונותיו נעשה לו זכיות** (ונמצא דאדרבה השטן מוכרח לעמוד על ימינו, עיין יומא דף פ"ו:), זה הוא חשוב יותר מהצדיק גמור, עד כאן, ודפח"ח.

והנה לפי"ז י"ל שזהו שאמרה התורה 'אלה **פקודי המשכן**' דהוא לשון חסרון ['פקודי' לשון חסרון, מלשון לא 'נפקד' ממנו איש], ע"י שעשו העגל וגרמו חסרון אמנם ע"ז אדרבה הוא 'משכן **העדת**' **וגרמו לעצמם השראת השכינה ע"י החרטה והכנעה** וכמבואר בדברי החובות הלבבות זלל"ה **דהבעל תשובה לבו נכנע ועי"ז הוא הוא גורם השראת השכינה**, כי המתגאה הוא דוחק רגל השכינה ח"ו, והראי' 'אשר **פקד עפ"י משה**' שלכך נתן השי"ת את התורה ע"י משה רבינו ע"ה על שהי' בו מדת הכנעה.

וכיוצא בזה שמעתי מהרב הצדיק מאוהעל זלל"ה שאמר לפרש את הפסוק 'אלה **פקודי המשכן, משכן העדת**', דהיינו שזה הוא החסרון העלול להיות אצל צדיק גמור [דכנ"ל 'פקודי' לשון חסרון], והיינו 'אלה **פקודי המשכן**', אם ידע שהוא צדיק ['משכן העדות'], ויחזיק את עצמו בזה, והראי' לזה 'אשר **פקד על פי משה**' ומאי טעמא זכה לכך אלא על כרחך על שהי' עניו מכל האדם אשר על פני האדמה.

אך פרי תבואה (פר' פקודי),

החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה, ואפ"ל עפ"י מש"כ הייטב פנים לפרש הפסוק ולקחתם לכם ביום הראשון כי מלת לכם מורה להנאתכם וטובתכם, ולכאו' קשה איך אמר ולקחתם לכם להנאתכם והלא אמרו חז"ל אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, ותירץ עפימ"ש הרמב"ם וז"ל כל העוסק בתורה ומצות כדי לקבל שכר או כדי שלא תגיע אליו הפורעניות הרי זה שלא לשמה, וכל העוסק בה לא ליראה ולא לקבל שכר אלא מאהבת אדון כל הארץ הרי זה לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, לפיכך כשמלמדים את הקטנים והנשים וכלל עמי הארץ אין מלמדין אותן אלא לעבוד מיראה ולקבל שכר, עד שתרבה דעתן ויעבדוהו מאהבה. ובזה פי' בייטב פנים ולקחתם לכם להנאתכם ביום הראשון לרמז על יום וזמן ראשון של הכניסה לעבודה בעוד שהשכל קטן מהכיל עבודה שלא ע"מ לקבל פרס, אבל אחר זמן שתתרבה הדעת ודאי צריך שיעבוד שלא ע"מ לקבל פרס אליו רק מאהבת השי"ת, עכ"ד. ובזה אפ"ל החודש הזה לכם, שנתבשרו ישראל שיהיה החודש הזה של ניסן לכם לטובתכם, כי בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, כמ"ש במדרש שניסן ראש לתשועה, וזה מאה"כ החודש הזה לכם ראש חדשים, שהוא ראש לתשועה ולהנאתכם ולהיטיב אתכם, ואמר הכתוב עוד ראשון הוא לכם שהכוונה זו של לכם להנאתכם הוא רק לראשית ההתחלה וכניסה לעבודה, אבל העיקר להשתדל שיתרבה כבוד שמים.

(דברי יואל)

☆

אלה פקודי המשכן משכן העדות. איתא במדרש אמר משה לפני הקב"ה עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותר אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות, ופי היפה תואר דהיינו בית מדרש גדול ובית ועד לתלמוד, והקשה בבנין אריאל האיך הותר להוריד המותר מנדבת המשכן לקדושה קלה הימנה. ויבואר ע"פ דברי מרן דודי זללה"ה בדברי יואל בפרשתן עה"כ והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר, והקשה באוהח"ק דהם שני דברים הפכיים אם דים אינו הותר ואם הותר אינו דים, אמנם ביאור הענין על פי מה שאמרו במדרש כי ממותר נדבת המשכן בנו בית המדרש ללמוד תורה, ושעם הדבר כי המשכן היי מקום מוכן להשראת השכינה, אך כדי שיהיו בני ישראל ראויין להשראת השכינה, צריכם לחכנה ע"י לימוד התורה כי התורה מלמדת את האדם מצוות הי ועבודתו, ורק ע"י כך הם ראויים להשראת שכינה, וא"כ כל זמן שלא היה מקום מוכן לתלמוד תורה לא נשלמה מלאכת המשכן ולא זכו להשראת השכינה, וזה שאמר הכתוב והמלאכה היתה דים ע"י והותיר כי רק ע"י שהיתה להם נותר לבנות בית המדרש היתה המלאכה דים לגמור מלאכת המשכן, עכ"ד ולפי זה מיושב קושית הבנין אריאל האיך הותר לבנות ממותר נדבת המשכן בית מדרש לתלמוד, והלא אין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה אך לפי האמור ניחא דמכיון שבלי בית המדרש לתלמוד תורה לא היי חל שום קדושה והשראת השכינה על המשכן, ע"כ אי אפשר לומר שקדושת בית המדרש קלה מקדושת המשכן שהרי היא היא שהשפיעה את כל קדושת המשכן, וא"כ לא היי כאן הורדה מקדושה חמורה לקדושה קלה, וא"ש.

(ברך משה)

☆

בפייט ראשון הוא לכם לפסוח עליכם להתקדש בתוככם, ואפי"ל עפי"מ ששמעתי מאאמו"ר דמיציאת מצרים חזינן דעיקר עבודת הי היא במחשבה ולא רק במעשה דהנה שרו של ים טען הללו והללו עובדי עבודה זרה והקב"ה השיב לו אתה דן שוגג כמזיד ואונס כרצון, ודבר זה תלוי אי אזלינן בתר מעשה או בתר מחשבה, דאך נלך בתר מעשה אז אין חילוק בין שוגג למזיד, אמנם אם נלך בתר מחשבה אז שפיר השיב לו הקב"ה אתה דן שוגג כמזיד, ומזה שפסח הי על בתי בני ישראל חזינן דעיקר הוא המחשבה, והנה כי כן הוא בעבודת הי, דהעושה שלא לשמה אין מעשיו כלום כיון דעיקר הוא המחשבה וצריך להיות לשמה דוקא, וז"ש ראשון הוא לכם לפסוח עליכם מבין בתי המצרים משום שהם שוגגין ולא מזידין, וע"כ דאזלינן בתר מחשבה ולכן להתקדש בתוככם בפנימיות הלב ובכוונה זכה ונכונה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

לקיטת תמרים

אמרות ופיורים, מלוקט מספרים, ע"ל רבותי"ה"ק עצי התמרים

דברי התעוררות אשר השמיע כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לפני אמירת תהלים באת"ק מירון יע"א
אצל ציון התנא האלוקי רשב"י זי"ע
בקדרותא דצפרא יום שישי ערש"ק פר' פקודי תשע"ו לפ"ק

מיר געפינען די וואך אין די סדרה, כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם.

שטייט אין פסוק ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שטייט אין ספרים הקדושים ושכנתי בתוכם מיינט מען ביי צדיקים, צדיקים זענען א בחינה פון א משכן, א משכן וואס האט זוכה געווען צו השראת השכינה. דער ציון הקדוש פון הייליגן תנא רבי שמעון בן יוחאי איז א בחינה פון א משכן, הנה אנכי בא אליך בעב הענן, די השראת השכינה איז מיט א ענן.

כי ענן ה' על המשכן, ס'איז דא השראת השכינה במקום הזה, אויפן הייליגן ציון פון תנא הקדוש רבי שמעון בן יוחאי, ואש תהיה לילה בו, ס'איז דא א פייער, א אש להבת שלהבת, א פלאם פייער, לילה, אין די גלות וואס ווערט אנגערופן לילה, לעיני כל בית ישראל, א לעכטיג פייער, וואס מאכט לעכטיג כל בית ישראל, אלע אידישע הייזער, בכל מסעיהם, די אלע אידן וואס זענען געקומען צו פארן מכל ארצות תבל, איז דא א פייער ס'זאל לעכטיג מאכן די אידישע הייזער, ס'זאל זיין א לעכטיג פייער בכל מילי דמיטב, מיט אלעם גוטן, להם ולביתם ובניהם ובנותיהם וכל יוצאי חלציהם.

בברכת הבנים כפשוטו, די וואס זיי דארפן געהאלפן ווערן מיט קינדער, זאלן זוכה זיין צו יברכך ה' בבנים, אידן זאלן זוכה זיין צו די ברכה יברכך ה' בבנים, לעכטיגע קינדער, לעכטיגע קינדער אין תורה און אין מצוות, חיים מאירים, א לעכטיג לעבן מיט געזונט, רפואות און ישועות פאר יונג און פאר אלט, אנשים נשים וטף, אידן דארפן ישועות מיט רפואות בגשמיות וברוחניות, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, אידישע קינדער דארפן פרנסה בריוח, מי שמצפה לשולחן אחרים עולם חשך בעדו, ס'זאל ווערן לעכטיג אין אידישע הייזער, אידן קוקן ארויס שידוכים צו טוהן מיט די קינדער, לעיני כל 'בית' ישראל אז מ'זאל קענען אויפשטעלן א בית נכון ונשא, אידן קוקן ארויס אויף די ישועה פון כלל ישראל, אויף די גאולה שלימה.

מזל"א טבא וגדי"א יאר

מריחוק מקום וקירוב לב, נשגר ברכת מזל טוב, קדם מע"כ ידידינו היקר והנעלה, מופלג בכל מידה ומעלה, אהוב לשמים ולאנשים, תומך נלהב למען החזקת קהילתינו ומוסדותינו הקדושים, מרבה צדקה וחסד לכל דורשים ומבקשים, מריחוק מקום מצודתו פרוסה עלינו, מגדיל עשות בהתמסרותו העצומה למען כל קדשינו,

דרבי הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר

רפאל פערלמוטטער

הי"ו

מראשי קהילתינו הק' במאנסי יע"א

לרגל השמחה שבביתו, רון שיר ושבח על שפתו

באירוסי בתו החשובה שתחי' למזל טוב

עב"ג החתן החשוב מופלג בתו"ש

כמר **יצחק שרייבער** הי"ו

בן מחו' ידידינו החשוב והמפואר

מוה"ר **יואל ב"ר יושע נחמן שרייבער** הי"ו

והברכה אחת ביותרת הכבוד קדם מע"כ חותנו ידידינו הרבני הנגיד הנכבד האי גברא יקירא, כביר המעש רב פעלים לטובת מוסדותינו המעטירה, לא ישבות חשיכה כאורה, מקבל כ"א בסבר פנים מאיר"ה

מוה"ר **מאיר זירש** הי"ו

מראשי הקהילה והמוסדות בקרית יואל יע"א

וצרופה ברכתינו המרובה, בהודאה וחיבה, שיזכו לראות ולרוות מכל יוצ"ח תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיכו לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברכו בכל ברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה, אסידי התודה והברכה

יחזקאל ראטטער

בשם הנהלת המוסדות והקהילה

פה בני ברק יצ"ו

פנינים מתורתן של מרן רבי"ה ק' בעל דברי יואל זי"ע מספר "קדושת יואל" אשר על מכבש הדפוס

נמסר לנו בתשו"ח ע"י מערכת "ליקוטי אודה"

סדר הפרשיות נסדרים תחלה פרשת תשא ואחר כך פרשת ויקהל, ויש לומר רמז בזה, דלפי שבפרשת כי תשא מקופר חיל שנכשלו עם רב מבני ישראל בחטא העגל ר"ל, וזולת שבט לוי שהתגדלו מהם, ויהם לא היו במעל הזה, על כן הסמיך לזה הכתוב פרשת ויקהל משה, להשמיענו שמשה רבינו קיבץ את כל הנבדלים, ויסד להם קהילה נפרדת ביסודות מיתנים. והרי זה מוסר השכל לדורות עולם, ובפרט כמה שאירע לנו בדור האחרון שחלק גדול מבני ישראל נתפסו ברעיון הציונות, כי עלינו להתאסף וליסד קהילה מפורדת ביסודות מיתנים וחזקים.

שנת תשט"ו בקבלת פנים בלשכת בד"ץ העדה החרדית בירושלים עיה"ק

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' (לה ג). פירש"י למחרת יום הכפורים כשירד מן ההר. ולמעלה בפרשת יתרו כתיב (יט יג) ויהי ממחרת ושב משה לשפוט את העם, וגם שם פירש"י דהיינו ממחרת יום הכפורים. ובכלי יקר בפרשתן כתב לבאר למה עשה משה שני עניינים הלו ביום אחד, עיי"ש.

ולי נראה לפרש על פי מקרא שכתוב (דברים ט כ) ובי זהב, ופירש"י שהוכיחן על העגל שעשו בשביל רוב זהב שהיה להם, שנאמר (הושע ב י) וכסף הרביתי לה וזהב עשו לבעל. ועל פי זה יתכן לומר ללמוד שנכשלו בחטא העגל ושיבר משה את הלוחות ונפקחו עיניהם לראות מה שגרם להם רוב הכסף והזהב, מזה נמשך בעיניהם כספם וזהבם כל כך, עד שגם הכסף והזהב שהלוו למחרים לא ניקשו בחזרה, כי לא היה להם עוד בהם שום חפץ.

אך למחרת יום הכפורים כשירד משה עוד הפעם מן ההר עם הלוחות שניות בידו, ואז מסר להם ציווי השי"ת לעשות משכן להשרות שכינתו, ושכל אחד יתן תרומתו לכפרה על עון העגל (שמו"ר פנ"ו ס"ק), מזה הבינו למפרע דכשמשמשים בכסף בחופן הרשות יש לו נשמת משיבות גדול, על כן הלכו וניקשו בחזרה את מה שהלוו למחריהם, כי שוב היה להם חפץ בממונם. ממנה כיון שכבר עבר חיזה זמן מזמן ההלוואה, על כן מיתרמי לנו הרבה בני אדם שכבר שכחו פרטי ההלוואה, וזה גרם להם טעות וויכוחים שונים, ובשביל כן ויצו משה לשפוט את העם, וכמו שפירש"י ממחרת יום הכפורים, נמצא דשניהם מירעו ביום אחד ממחרת יום הכפורים, על כן שייכי שפיר שני עניינים הלו להדדי.

יום שב"ק ויקהל תשי"ב

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל (לה ג). פירש"י ויקהל לשון הפעיל, שאינו חוסף מנשים וילדים, אלא הן נוספין על פי דיבורו. ויש לעיין להנ גדולי כל פעם שהוצרך משה לאסף את ישראל לא הלך הוא בעצמו אל כאי בני ישראל לקרותם ולהקהילם, רק נתן זו לשלוחים להקהילם, אם כן למה השמיענו זאת בפרשה זו דוקא.

ויש לומר כי הנה בני ישראל התאגלו על חטאתם אשר חטאו בעשותם את העגל, וכמאמר הכתוב (שמות לג ד) ויתאבלו ולא שמו איש עדיו עליו, והשמוקקו מאוד לשמוע שנמחל להם עונם. ומה גם כי מאז שחטאו בעגל לא דיבר משה רבינו עמהם, וכדברי הכתוב (להלן פסוק ז) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה, ופירש"י אמר משה מנודה לרב מנודה לתלמיד. וכאה עברו עליהם מרגעה מדשים שלא זכו לשמוע את דבר ה' מפי משה. על כן ממחרת יום הכפורים כשירד משה מן ההר, ונתן לו במחנה שימשפו אליו, לא הוצרך לשלוח שלומים להקהילם, רק מיד כשהגיע דעתו ברצונו לדבר אליהם, תיכף הלך השמועה מפה לאוזן שמשה רבינו רוצה לדבר עמהם, ומרוב השתוקקות ושמחון לשמוע ממנו את דבר ה' נקהלו תיכף מעצמן.

וזה שאמר רש"י שאינו חוסף מנשים וילדים, היינו על ידי שלוחים דשלוחו של אדם כמותו (נדרים עב:), אלא הן נוספין על פי דיבורו, כי בפעם הזאת

לא הוצרך להקהילם על ידי שלומים, רק תיכף כשהגיע דעתו שצריכים לדבר עמהם נקהלו ובאו.

ליל שב"ק ויקהל תשי"ט

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (לה ה). ודקדקו המפרשים להיות בפשטות קאי פסוק זה על שמירת שבת דסמיכא ליה, אם כן היה לו לומר תשמרו צוה ה' שלא לעשות" תומס, שהרי שמירת שבת היא בשב ואל תעשה לגלמי עשות בו מלאכות האסורות ולא בקום ועשה.

ויש לומר בפשטות על דרך שפירש בתוס"י הק' (שמות לא טז ד"ה עוד ילפה לומר) הכתוב ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם, ודקדק בתומרו לעשות את השבת דמיותר. ומצאנו לחכמינו ברמלה (קידושין לט:) יצא ולא עבר עבירה, נותנים לו שכר כעושה מצוה, והעמידוה אם בבלה עבירה לידו ולא עבר עליה. וכמו כן הוא ביום המקודש, כי פעמים רבות מזדמן לפני האדם במשך היום מלאכות האסורות שמורגל בהם בימות החול, כגון בפרטי הבישול ומקח וממכר, ועל ידי שהוא נשמר מהם שלא לעשותם, נחשב לו כאילו עשה מצוה, ולזה דקדק בתומרו ושמרו וגו' "לעשות" את השבת, לפי שגם השמירה נחשבת לו כעשיה, עכ"ל ודפמ"ח. ובדרך זה יבואר נמי הכתוב אלה הדברים אשר צוה ה' "לעשות" אותם, דלהכי אפקיה רחמנא בלשון עשיה, משום דבשבת נחשב העדר העשיה כעשיה.

יום א' פ' ויק"פ תש"ך

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש וגו' (לה ב). פירש"י הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן, לומר שאינו דוחה את השבת. והקשה המזרחי למה לי מיעוטא, הלא כיון דבנין המשכן עשה, ושבת עשה ולא תעשה, פשיטא הוא דאינו דוחה את השבת, דהא אין עשה דוחה לא תעשה ועשה (רמב"ם שגגה ג:).

ונראה בפשוטים לעיין מדוע לא בנו ישראל המשכן גם בשבת על ידי שנים שעשאוהו, דהא קיימא לן (שבת קלג:) שנים שעשאוהו פטורים. והגם דיש זה מיקורא דרבנן, וכהא דתמרינן (שם ג.) דכל פטורי דשבת פטור אבל אסור. מכל מקום בעת ההוא הא עדיין לא גזרו החכמים על כך, אם כן למה לא בנו אותו גם בשבת בתופן זה. ונריך לומר דלא רצה הקב"ה שיבנה המשכן בתופן שעתיד להיות אסור אף מדרבנן. וזה הוצרך הכתוב מיעוטא דלא דמין מלאכת המשכן דוחה שבת, לכלול בזה גם המלאכות שאינם אסורים מדין תורה, רק עתידים להיות אסורים משבות דרבנן, דמכל מקום לא יחללו בהם את השבת לצורך מלאכת המשכן.

ליל שב"ק ויקהל תשכ"ב

אלה פקודי המשכן משכן העדות (לח כא). במדרש רבה (פנ"מ ס"ג) נכנס משה אצל בצלאל ראה שהותיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה, רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו מה נעשה בנותר, אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות, הלך משה ועשה בהן. וכתב בייפה תואר שמלת כתוב שעשה בית ועד למלמוד ומדרש גדול, עכ"ד. ממנה נספר בנין מריאל בפרשתן הקשה על זה, דהלא משה היה גזבר, וקיימא לן (או"ח סימן קנ"ג ס"ה) ללאחר שנת ליד גזבר אין מורידין את המותר, ואם כן לית הותר להוריד את המותר מהמשכן לקדושה קלה, ע"ש.

ויש לומר על פי המבואר בגמרא (מגילה כז.) וכן מיפסקא הלכתא (או"ח שם) שאם גבו מעות לצורך בית הכנסת או בית המדרש, ורצו לצרותן מלצורך מה שגבו תותם, אין משנין אלא מקדושה קלה לחמורה, אבל אם כבר עשו בהם הדבר שגבו תותם בשבילו, משנין המותר לכל מה שירצו. ולכן כיון דכבר נגמרה מלאכת המשכן וכליו, ללגרכם גבו המעות תחלה, שפיר הותר לו להשתמש עם המותר לצורך בית ועד לתלמוד ובית המדרש, ואף שהוא קדושה קלה.

ליל שב"ק פקודי תשכ"ב

אלה פקודי המשכן משכן העדות (לח כא). במדרש רבה (פנ"מ ס"ג) נכנס משה אצל בצלאל ראה שהותיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה, רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו מה נעשה בנותר, אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות, הלך משה ועשה בהן. וכתב בייפה תואר שמלת כתוב שעשה

בית ועד לתלמוד ומדרש גדול, עכ"ד. ומנם בספר בנין מריגל בפרשתן הקשה על זה, דהלא משה היה גזבר, וקיימע לן (או"ח סימן קנ"ג ס"ה) דלמאחר שבע ליד גזבר אין מורידין את המותר, ואם כן איך הותר להוריד את המותר מהמשכן לקדושת קלה, עיי"ש.

ויש לומר על פי מה דלמיפקע הלכתע (או"ח סי' ס"ו) דאסור למכור בית הכנסת של כרכים, מפני שבאים שם ממקומות אחרים, ואם כן בנתותו מדעתע דכולי עלמע, אבל בית הכנסת של כפרים יכולים למכור, לפי שלא נעשית אלא לבני הכפרים לבדם, ומנם המעות נשארים בקדושתן ואינם רשאים להוציאן לכל מה שירצו, רק אם הסכימו שבעה טובי העיר בתותו מכר ויהיה במעמד מנשי העיר. ולפי זה יש לומר כי המשכן שעשה משה במדבר היה לו דין בית הכנסת של כפרים, לפי שבתותה שעה היו כל ישראל במדבר, וממילא לע היה שייך בזה לומר שבתותו על דעת מנשים שבאים ממקומות אחרים, ולכן היה מותר לשנות המעות שנדבו לצורך המשכן במעמד כל ישראל ולהסתמש בהם לצורך בית ועד לתלמוד ובית המדרש הגם שהוע קדושה קלה.

ליל שב"ק פקודי תשכ"ב

אלה פקודי המשכן משכן העדות (לח כא). במדרש רבה (פנ"ע ס"ב) ונכנס משה אצל בצלאל רואה שהומיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה, רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותר, אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות, הלך משה ועשה בהן. וכתב בית הפה תואר שמצע כתוב שעשה בית ועד לתלמוד ומדרש גדול, עכ"ד. ומנם בספר בנין מריגל בפרשתן הקשה על זה, דהלא משה היה גזבר, וקיימע לן (או"ח סימן קנ"ג ס"ה) דלמאחר שבע ליד גזבר אין מורידין את המותר, ואם כן איך הותר להוריד את המותר מהמשכן לקדושת קלה, עיי"ש.

ונראה ליישב על פי מה דלמיפקע בזוה"ק (תרומה דף קכח.) ויקחו לי תרומה מצת כל איש (שמות כה ב), מהותע דלמיקרי איש, דלמתגבר על יצריה, אשר ידבנו לבו, שירצה בו קוב"ה המכוונה לב, מיניה תקחו את תרומתי. נמצע כי רק הצדיקים ועובדי ה' היו רשאים ליקח אבל בנדבת המשכן. וכבר מילתי אמורה כי בודאי קבלו הגזברים הנדבות מכל מי שהביא אליהם, כדי שלא לביים ברבים את מי שאינו רוצה ליטול ממנו, אלא שאמר כך בסתבב מן השמים שתותן הנדבות שלא היו רשאים שיעשה בהם את המשכן בותרו, ולא השתמשו בהם לצורך המשכן, רק מהם בנו בית ועד לתלמוד ובית המדרש, וכמבואר במדרש כי בותר בנו בית המדרש. ובכן שוב לא תקשה כי בבנין בית המדרש היה הורשה מקדושה ממורה לקדושה קלה, לפי שמנדבות אלו שבנו הבית המדרש, לע חלה מתחלה קדושת המשכן, רק היו מעותדים תיכף לבנות מהם בית המדרש.

ליל שב"ק פקודי תשכ"ב

אלה פקודי המשכן משכן העדות (לח כא). במדרש רבה (פנ"ע ס"ב) ונכנס משה אצל בצלאל רואה שהומיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה, רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותר, אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות, הלך משה ועשה בהן. וכתב בית הפה תואר שמצע כתוב שעשה בית ועד לתלמוד ומדרש גדול, עכ"ד. ומנם בספר בנין מריגל בפרשתן הקשה על זה, דהלא משה היה גזבר, וקיימע לן (או"ח סימן קנ"ג ס"ה) דלמאחר שבע ליד גזבר אין מורידין את המותר, ואם כן איך הותר להוריד את המותר מהמשכן לקדושת קלה, עיי"ש.

ונראה ליישב על פי מה דלמיפקע בזוה"ק (תרומה דף קכח.) ויקחו לי תרומה מצת כל איש (שמות כה ב), מהותע דלמיקרי איש, דלמתגבר על יצריה, אשר ידבנו לבו, שירצה בו קוב"ה המכוונה לב, מיניה תקחו את תרומתי. נמצע כי רק הצדיקים ועובדי ה' היו רשאים ליקח אבל בנדבת המשכן. וכבר מילתי אמורה כי

סיפורי צדיקים, גבי אזור הפסוקים
המלאים זיו ונוגה מפיקים

לא תבערו אש בכל מושבותיכם

הרה"ק ר' נחום מטשערנאביל שהה פעם בשב"ק אצל הרב ר' שמעון שלמה, אביו של הרה"ק ר' משה מסאוואראן זצוק"ל, והדליקו אז בערב שבת נר גדול שידלק כל הלילה עד הבוקר, כדי שיוכלו לקום וללמוד בעוד ליל, ויהי באשמורת הבוקר כשהרה"ק ר' נחום קם משנתו, ובחוץ עדיין חושך ואפילה, ראו ר' שמעון שלמה ובני ביתו שהרה"ק ר' נחום מטשערנאביל הולך בבית וממשש הדרך כמי שהולך בחושך, וקרוב לכך שיחבוט את ראשו בהליכתו, והרה"ק פנה אליהם בשאלה למה לא הדלקתם הנר שידלק כל הלילה, והי' הדבר לפלא בעיניהם שהרי בבית דולק נר ומאיר את כל הבית כולו, ותיכף עשו דרישה וחקירה ואכן נודע הדבר כי הנר כבה בלילה, והמשרתת הנכרית הדליקה אותו בשבת, ומחמת שהודלק הנר בשבת קודש לא האיר כלל להצדיק, ולא ראה כלום לאורו.

(לשון חסידים)

זה הדבר אשר צווה ה' לאמר

ביום ו' ערב שבת פרשת ויגש שנת תרמ"ו התקיימה חופתו של הרה"ק מצעשינוב זי"ע בנו של הרה"ק משינאווא זי"ע, עם הרבנית הצדקנית פריידא בתו הצעירה של כ"ק מרן רבי יהושע מבעלזא זי"ע, סעודת הנישואין היתה בליל שבת, בשעת הסעודה ביקש הרה"ק מבעלזא ממחותנו הרה"ק משינאווא לומר דברי תורה נענה הדברי יחזקאל משינאווא לאו כל אדם יכול לומר דברי תורה, הלא מקרא כתוב בפרשת ויקהל "זה הדבר אשר צווה ה' לאמר" אם יודע אדם שצווהו ה', לאמר אזי יאמר! עלתה בת שחוק על פני הרה"ק מבעלזא, ואמר המחותן כבר יצא ידי חובתו.. ואח"כ הוסיף הרה"ק מבעלזא לומר תורה, כיוצא בזה מסופר שיח קדושים שהיה ביניהם, בעת שנגמר השידוך בשינאווא בשנת תרמ"ג כשישבו המחותנים הקדושים בצוותא לסעודת האירוסין, ביקש אז הרה"ק מבעלזא ממחותנו שיאמר דברי תורה, והרה"ק משינאווא סירב בכך באמרו "איני מוכן כעת", חזר הנ"ל וביקש מחותן הלא נאמר "לעטר פתורא ברזא יקירא" יש להדר את השולחן באמירת דברי תורה, "עמיקא וטמירא ולאו מילתא אושא" השיב מחותנו בענוה עמיקא וטמירא היא התורה ולאו מילתא אושא, אין בכוחי לומר מדבריה, אחר הוסיף אנו אין מנהגינו לומר דברי תורה על השלחן אמנם, אבקש מהמחותן, שנוהג לומר דברי תורה לומר גם לעת עתה, פתח מרן והשתמש במליצה באותה מטבע לשון "לעטר פתורא ברזא יקירא עמיקא וטמירא" יש לעטר את השלחן באמירת דברי תורה ברזא יקירא וטמירא "ולאו"אם מחזיק את עצמו בענוה ומשום ענותנותו אינו אומר דברי תורה על השולחן "מילתא אושא" דבר גדול הוא.

(באהלי צדיקים)

ובצלאל בן אורי עשה את כל אשר צוה ה'

הגאון ר' אלחנן וואסערמאן ערך פעם מגבית למען ישיבתו, באחד מלילות שבת דרש בבית הכנסת למען ישיבתו אולם הציבור לא התחייבו לתרום כדבעי, באותו ליל שבת לאחר הסעודה בא הרב של אותו ביהמ"ד עם כמה נכבדי הקהילה לר' אלחנן כדי להתנצל ושלא יהי' לו תרעומת עליהם בגלל המגבית שלא הצליחה אצלם, אמר לו ר' אלחנן הנה מחר יקראו בתורה "ובצלאל בן אורי עשה את כל אשר צוה ה' את משה" הבה נתאר את החזיון הזה, עומדים לבנות את המשכן מן השמים נקרא בצלאל בן אורי לעשותו והנה הולך לו משה רבינו במחנה ישראל, פוגש ביהודי ושואל אותו "צריך להקים את המשכן אולי אתה בצלאל בן אורי", לא - משיב האיש אנוכי ראובן בן יעקב, משה רבינו ממשיך בדרכו, פוגש ביהודי אחר, ושואל שנית "צריך להקים את המשכן אולי שמך בצלאל בן אורי", לא - מתנצל גם השני, אנוכי שמעון בן יעקב, האם יעלה על הדעת שמשה רבינו יתרעם על היהודי הראשון והשני, מדוע לא נקראו בשם בצלאל בן אורי, ומדוע לא הם אלו המקימים את המשכן, וכי מה בידם לעשות אם לא הם נבחרו על ידי ה' להקמת המשכן כי אם בצלאל דווקא, סיים ר' אלחנן את דבריו אל הרב: מה, אם כן, מקום לתרעומת יש לי, אם ביהמ"ד שלכם פשוט לא נקרא להימנות על בוני התורה בזמן הזה, אם אין לכם הזכות לתמוך במשכן העדות.

(אור אלחנן)

לשון חכמים

לשון חכמים צדק וטישרים, בדרך צחות וטליצה נאמרים

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל. ואמר להם שמירת שבת, ונראה לפרש על פי דרך הלצה, כי נודע שעיקר השורש לעבודת הבורא ברוך הוא, שהאדם יחזיק עצמו לאין, וכל מה שבא למדריגה יתירה משיג יותר שהוא אין גמור, כנודע בליקוטי אמרים עיי"ש. ובשבת בא לאדם נשמה יתירה, וצריך להחזיק עצמו לאין מוחלט רק הכל הוא של הבורא ברוך הוא, והנה לשון עדת בלשון אשכנז 'געמיין' (שבזמנינו אומרים 'געמיינדע') שהוא לשון קטנות ושפלות. וזה שאמר ויקהל משה את כל 'עדת' בני ישראל, רצה לומר אותן בני אדם שמחזיקים עצמם בקטנות ושפלות והכנעה, להן ראוי לאמר מצות שבת, ודו"ק.

דודאים בשדה

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' כל העושה בה מלאכה יומת. וקשה למה היה צריך להודיע על עשיית מלאכה בששת ימים הלא עיקר בא להודיע הכתוב על איסור עשיית מלאכה ביום השביעי, ועוד מדוע אמר הכתוב "ששת ימים תעשה מלאכה" ולא כדכתיב בעשרת הדברות "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך", ונראה שכוונת הכתוב במה שאמר "ששת ימים תעשה מלאכה" היינו מלאכת המשכן, דהנה איתא בזוהר (פקודי) כשהאומנים היו מתחילים לעשות המלאכה היתה נגמרת מאליה כדכתיב "ותכל כל עבודת משכן אוהל מועד" שהיתה נגמרת מאליה, ולפי"ז היה הר"א שמותר לעשות מלאכת המשכן גם בשבת דהוה שנים שעשוהו פטורים, וז"ש הכת' "ששת ימים תעשה מלאכה" מעצמה בסיוע המלאך א"כ תחשבו שבצורה כזאת מותר לעשות מלאכת המשכן גם בשבת ע"כ אמר "וביום השביעי יהיה לכם קדש" שאסור בעשיית מלאכה והטעם "שבת שבתון לה'" גם אצל הקב"ה הוא שבת ממילא המלאך לא יבא לסייע בשבת ואתם תעשו לבד לכן "כל העושה בו מלאכה יומת" שהוא עשה כל המלאכה לבד.

(מהרי"ל דיסקין)

☆

ויאמרו אל משה לאמור מרבים העם להביא מדי העבודה וגו' ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת המשכן ויכלא העם מהביא. וקשה דהרי אמרו חז"ל מותר המעות שגבו היה לקיץ המזבח ולקרבנות צבור אם כן גם כאן היו יכולים לעשות כן ולא היו צריכים להכריז שלא יביאו עוד, וי"ל אמרו המפורשים שהערב רב לא הביאו נדבה לצורך המשכן משום דכתיב "כי תשא את ראש בני ישראל משמע דווקא ישראל שהם חשובים אבל הערב רב הנקרא עם הם לא נתנו נדבה למשכן והטעם משום שגם מתחילה לא היה כל כך רצון הקב"ה מה שמשה קבל את הערב רב הנה הם שעשו את העגל והחטיאו את ישראל לכן לא רצה הקב"ה שיהיה להם כפרה בנדבת המשכן משום שאמרו חז"ל (סוטה מ"ז.) החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה, לפיכך רק לבני ישראל צוה שיביאו נדבת המשכן, וזה שאמר הכתוב "מרבים העם להביא" הערב רב הנקרא עם גם התחילו להביא נדבה למשכן לכן צוה משה להכריז "ויעבירו קול מחנה לאמר איש או אשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת המשכן" וממילא יבינו הערב רב שלא יביאו לכן "ויכלא העם" היינו הערב רב "מהביא".

(שם משמעון)

☆

ויהי בחודש הראשון וגו' הוקם המשכן. ויקם משה את המשכן. יש לדקדק על כפל הלשונות הוקם ויקם, ותו רש"י פירש לעיל הוקם המשכן הוקם מאליו, אם כן איך אמר אח"כ ויקם משה את המשכן. ונראה דלאחר שמונת ימי מלואים שבהם נתקדש כבר המשכן עד שביום השמיני שרתה השכינה ואז הוקם מעצמו, כמו הארון נושא נושאיו, וחי נושא את עצמו, ולא היה בו טורח כלל, אבל כל שמונת הימים קודם ראש חודש, שהיה משה מקימו ומפרקו עד שלא נתקדש כל כך, היה בו טורח להקימו, וזהו ויהי בחודש הראשון בשנה השנית באחד לחודש הוקם המשכן, דהיינו הוקם מאליו, ויקם משה היינו קודם ראש חדש בשמונת ימי מלואים, משה הקימו.

(כתב סופר)

דורש טוב

לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. קשה מה נשתנה הבערה שנאמרה עליה לאו מיוחד משאר ל"ט מלאכות שלא נזכרו בפירוש בתורה, ועי' רש"י.

ונראה דהנה בלוחות הראשונות כתוב 'כי **ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וינח ביום השביעי, על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו**', הרי שטעם שביתת השבת הוא זכר למעשה בראשית, ולפי"ז יש מקום לומר דרק המלאכות שנבראו בששת ימי בראשית אסורות בשבת, אבל הבערת האש שנבראה רק במוצאי שבת ע"י אדם הראשון כאמרם בפסחים (דף נ"ד) אולי לא נאסרה בשבת, **לכן צריכים קרא מפורש לאסור הבערה בשבת.**

ובזה יובן גם כן מה שבמשנה תורה לא נשנה איסור הבערה בשבת, דכיון שבלוחות השניות נאמרה טעם אחר לשבת, 'וזכרת כי עבד **היית בארץ מצרים** וגו', ולטעם זה אין שום סברה להבחין בין הבערה לבין מלאכות אחרות **ע"כ לא הוצרך חזרה מיוחדת.**

תפארת יהונתן

נוח הצדק תפארתו
יעלה נא על רא"ש שמחתו

באותות הוקרה והודאה, נברך בזה מעומקא דליבאה, ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, משמי מרומא עילאה, קדם מע"כ ידידינו האי גברא יקירא, רב פעלים לתעודה ולתודה, עומד לימין מוסדותינו וקהילתינו המעטירה, מוזיל זהב מכיסו למען הרחבת גבולי קדשינו תדירא, מריחוק מקום מצודתו פרוסה עלינו ברוח נדיבה ומסורה, חן וחסד על פניו שורה

הרבני הנגיד הנכבד רודצו"ח

מוה"ר אלימלך שמשון וויס הי"ו

מגדולי עסקני קהילתינו הק' בעיה"ב לאנדאן יע"א

ברא כרעיה דאבוה של ידידינו האי גברא יקירא, איש חי ורב פעלים תדירא, הוא הגבר אשר נתמנה ע"י רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע לנהל מוסדותינו המעטירה, וזה רבות בשנים עומד על הפקודים בתפארה, בונה ומקים עולמות של תורה,

הרה"ח ר' משה חיים וויס שליט"א

מנהל מוסדותינו הק' פה בני ברק יצ"ו

לרגל תת ה' שמחה במעונו, באירוסי בנו למז"ט בשעטו"מ

יה"ר שיזכה לראות ולרווות ממנו ומכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה, במידה מרובה וגדושה, מתוך בריות גופא ונהורא נפישא, אושר ועושר והרחבת הדעת, רב ברכות ושובע שמחות, תמיד בכל עת, וכל טוב סלה.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה, אסירי התודה והברכה

יחצקאל ראטטער

בשם הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברק יצ"ו

המשך ברכת המרק

מרק שנתבשל עם מיני מזונות

מרק שנתבשל עם מיני מזונות, ויש בה כמות מרובה מהמזונות, אם בדעתו לאכול את המרק עם המזונות מברך רק מזונות.

דכיון דאוכל משניהם אזי המרק בטל למזונות ויוצא בברכת המזונות.

ואם בדעתו לאכול את המרק לחוד בלא המזונות, אם הבישול היה לצורך אכילת שניהם [המרק והמזונות] מברך מזונות.

דברכת המרק מזונות כיון דשייך בה כל התנאים שהבאנו [בגיליון הקודם] בכדי שברכת המרק תהא כברכת המין שנתבשל בו, דהיינו שיש בה טעם חזק מהדגן כיון שהניח הרבה דגן, והבישול היא הן לצורך הדגן והן לצורך המרק, ובתנאי זה הוא אינו דומה לספיקת המ"א לגבי מי לביבות המובא בהערה הבאה, כיון דשם איירי כשבישל לצורך הלביבות כדמבואר במ"א ולכן זה תלוי במחלוקת הרא"ש והרמב"ם, משא"כ בנידון דידן שבישל לצורך שניהם לכו"ע ברכת המרק כברכת המזונות, וגם לא שייך כאן הטעם דבשתיה מברך שהכל, דאין זה שתיה אלא אכילה.

ואם בישול המרק היה לצורך אכילת המזונות לחוד, טוב לברך מזונות על מין דגן ושהכל על מין אחר ויפטור את המרק, ויאכל מהם שיעור שיוכל לברך לאחריהם.

עפ"י מסקנת המ"א (סי' ר"ה סק"ז) דתלוי במחלוקת הרא"ש והרמב"ם ולכן יעשה כן מספק, ומובא במ"ב (שם סקכ"ג), ובשועה"ר (סי' ר"ב סי"א).

מרק גריסים [גערשטן]

מרק העשוי מגריסים [גערשטן], אם יש בהם הרבה גריסים ברכתו כברכת הגריסים.

דמרק עם גריסים אינו דומה למרק שנתבשל עם לאקשן שהבאנו לקמן שברכתו שהכל, דמרק עם לאקשן עיקר מטרת הבישול הוא בשביל הלאקשן ולכן הרי זה ספק דתלוי במחלוקת הרמב"ם והרא"ש כפי שיבואר שם, משא"כ במרק עם גריסים דמטרת הבישול הוא בין לצורך המים ובין לצורך הגריסים, ולכן ברכת המים מזונות, ובתנאי שיהא בו הרבה גריסים בענין שיתנו טעם חזק במים, אולם אם אינם נותנים טעם חזק במים המרק לחוד ברכתו שהכל.

דאם נתמעכו הגריסים או נדבקו או שהניח גריסים חתוכים ברכתו מזונות ואם הגריסים בשלימותם ולא נדבקו ברכתו אדמה.

דתלוי בברכת הגריסים כדמבואר בשו"ע (סי' ר"ח סעי' א').

ואם הניח מעט מהגריסים, אם בכוונתו לאכול המרק לחוד מברך שהכל, ואם בכוונתו לאכול שניהם, יברך על הגריסים מזונות וטוב לברך על מין אחר שהכל.

מרק עם נאקעלע"ד

מרק שמבשלים עם נאקעלע"ד [מיני דגן שנותנים לאכילה ולטעם], כשאוכל שניהם ביחד ברכתו מזונות, וכשאוכל המרק לחוד אם יש בה טעם חזק מהדגן [דהיינו שהניחו בה הרבה מהנאקעל"ד] ברכתו מזונות, ואם אין בה טעם חזק ברכתו שהכל, ובספק טוב לברך על שאר דברים ולפוטרו (עפ"י הנ"ל).

מים שבישל בהם קניידלע"ך, לאקש"ן

בישל מיני דגן במים [קניידלע"ך, לאקשע"ן], אם ברצונו לאכול את המזונות ביחד עם המים, מברך על המזונות בורא מיני מזונות ופוטר את המים, ואם ברצונו לשתות את המים בלבד אזי יקח מעט מהמזונות ויברך עליו מזונות, וגם יברך על מין אחר ברכת שהכל ויכוין לפטור את המים.

מג"א (סי' ר"ה סק"ו) ומשנ"ב (שם סקי"א) כיון דספק הוא אי לברך על המים מזונות או שהכל, כיון דאין דרך העולם לשתות המים שנתבשל בהן מיני דגן, תלוי דינו במחלוקת ראשונים, דלהרא"ש מברך מזונות ולהרמב"ם מברך שהכל.

וזהו דווקא במים שבישלו בהם הרבה ממיני הדגן [דהיינו במים שמיוחדים לבשל בהם רק הקניידלע"ך והלאקשע"ן], אבל במרק שבישלו בו מעט קניידלע"ך ביחס למרק, ועיקר הבישול היא עבור המרק הבשר והירקות, אין המרק בטל לקניידלע"ך, ומברך על המרק לחוד ברכתו הראויה.

מג"א ומשנ"ב (סי' ר"ה).

וכן דוקא בנתבשל כדרך בישול, אבל אם מכניס המיני דגן במים, ומיד מורידם מן האש אין כאן נתינת טעם.

דכיון דלא נתן הקניידלע"ך אלא לזמן מעט הם אינם נותנים טעם במים.

מרק שעירב בה מיני דגן

מרק שנתבשל לחוד ומניח לתוכה מיני דגן [קניידלע"ך, לאקשע"ן, מאנדלע"ך (שקדי מרק), קורוטונים], אם יש בה הרבה מהדגן בענין שניכר שכוונתו לאכילת שניהם [המרק והדגן], ובכל כך שאוכל מערב בה הרבה הדגן מברך מזונות לחוד, ואם הניח רק מעט מהדגן ליתן טעם, יברך קודם על המרק ברכתו הראויה ויברך מזונות על הדגן.

עפ"י האחרונים שם, ומשנ"ב (סי' ר"ח סקכ"ג).

הלכות מזוזה (ד)

סימן רפו – מקומות החייבים במזוזה, ובו כ"ג סעיפים

א. אֵלּוּ הַמְּקוֹמוֹת שֶׁחַיָּבִים בִּמְזוּזָה: אֶחָד שַׁעֲרֵי בָּתִּים וְשַׁעֲרֵי חֲצֵרוֹת, מְדִינוֹת וַעֲיָרוֹת, רֶפֶת בָּקָר וְלוּלִין וְאוֹצָרוֹת יַיִן וְשֶׁמֶן וּבֵית הָאִשָּׁה וּבֵית הַשְּׁתָּפִים, כֻּלָּם חַיָּבִים. הגה: וְוַוקְא כְּשֶׁבַּיִת הַשֻּׁתָּפִים יְכָרָחִים, אֲבָל בַּיִת שֶׁל יְכָרָחִים וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים פָּטוּר מִמְּזוּזָה (מְרְדְּכִי ספ"ק דַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים) וְכֵן חֲצֵרוֹת לוֹ עֲיָרוֹת שֶׁמְּקָמָן עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים דְּיִיסִ שָׁם, פְּטוּרִין מִמְּזוּזָה (תְּשׁוּבַת מַהַרְשָׁ"ל פ"ק דְּיוֹמָא)

בית האשה

בית האשה, חייבת במזוזה (שו"ע), כיון שמצות מזוזה היא מצות עשה שאין הזמן גרמא, אף האשה חייבת בה[1]. ודעת הרבה הפוסקים [2] שאינה חייבת אלא בדרה לבדה. [או באופן שדר בן ואמו], אבל כשדרה עם בעלה אינה חייבת, דעיקר דירה היא מצד האיש, והאשה טפילה לו, שהבית שלו הוא. ואף שחייב לה לדאוג לדירה, מכל מקום כל רגע היא זוכה משלו, ותמיד הבית בחזקתו. ואינה מוחלטת לשלשים יום, שהרי יכול לשנות דירתה בכל רגע.

קביעת מזוזה ע"י אשה

יש אומרים שאע"פ שהאשה חייבת במזוזה, מ"מ אינה יכולה לקבוע המזוזה בעצמה[3]. אמנם דעת הרבה פוסקים שיכולה לקבוע בעצמה[4]. וי"א שלכתחילה לא יקבענה, ואם קבעתה כשרה[5].

---

1 כתב הש"ך (שם סק"ד) "ולא אמרינן 'ביתך' ולא ביתה. אלא כיון דכתיב למען ירבו ימיכם וגו', ונשי נמי בעי חיי כמו גברי, הלכך חייבים". וכ"כ הש"ך (לקמן סימן רצא סק"ד) עמש"כ המחבר 'הכל חייבים במזוזה אפילו נשים ועבדים ומחנכים את הקטנים לעשות מזוזה לפתחיהם', וז"ל "דהוה ליה מצות עשה שאין הזמן גרמא. ועוד דכתיב למען ירבו ימיכם, והנהו נמי בעי חיי". ומקורו בגמרא (יומא יא:) "תנו רבנן, בית הכנסת, ובית האשה, ובית השותפין, חייבת במזוזה. פשיטא. מהו דתימא 'ביתך', ולא ביתה [בית של אשה], ביתך ולא בתיהם [בית של שותפין], קמשמע לן. ואימא הכי נמי. אמר קרא 'למען ירבו ימיכם וימי בניכם', הני בעי חיי והני לא בעי חיי".

2 יעויין בזה בחובת הדר (פ"א סק"ז) ועוד.

3 כתב בישועות מלכו (פ"ה מהל' מזוזה ה"י) "ודע דאשה אע"פ שחייבת במזוזה, ומ"מ אין לה לקבוע בעצמה, כמו שפסולה לכתיבה. וראיה מהא דאמרינן (במנחות מב) דנכרי פסול לעשות תפילין, והיינו לתפרן, ולשאר דבר כמו דפסול לכתיבה. ומהא נמי לאשה". וכוונתו דכיון דחזינן דהפסול לכתיבה פסול לכל שאר התיקונים, א"כ הוא הדין אשה שפסולה בכתיבת מזוזה, פסולה נמי לקבוע מזוזה.

בית השותפים

בית השותפים חייבת במזוזה (שו"ע), ולא ממעטינן מ'ביתך' דירת השותפין, מדכתיב במזוזה 'למען ירבו ימיכם' בלשון רבים[6]. ויכולים לכוף האחד על השני להשתתף בהוצאות[7].

בשכינים הולכים אחר הרוב

בבנין הגרים הרבה שכינים, עם מנהגים חלוקים בענין הכתב [אר"י / בית יוסף / וועליש], או באופן עמידתו [בעמידה או בשכיבה] הולכים אחר רוב שכנים[8]. והמנהג שכל השכינים משלמים על כל המזוזות שבכל הבנין, גם אלו שאינם משתמשים בכל הפתחים[9].

ובשו"ת ארץ צבי (סימן טו) נסתפק בזה. וצדדי הספק, דתלוי אם עצם קביעת המזוזה היא חלק מהמצוה, או שהוא רק הכשר מצוה, ועיקר המצוה היא שתהא מזוזה קבועה בדירה שדר שם. והיינו שאם המצוה הקביעות בוודאי יכולה לקבוע כיון שהיא חייבת במזוזה, ואם היא לא יכולה לקבוע, אינה יכולה לעשות שליח. אבל אם זה רק הכשר מצוה גרידא. ליכא הוכחות הנ"ל.

4 כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סימן קנח אות ג) אחר שהביא דברי הישעות מלכו הנ"ל כתב וז"ל "ובעניותי דבר זה אי אפשר לאמרו, דאפילו בתפילין הא כתב הרמב"ם (פ"ג) דעיקר הפסול משום שי"ן של תפילין, ועיין מג"א (שם סק"ו) דעיקר משום הכתיבה ובהא פסלינהו. ומכל מקום גם אם נימא שפסולים בכל דבר, היינו בתפילין שאינם שייכים כלל להמצוה, אבל האיך נפסול אותם לקביעת המזוזה, בזה המצוה דחייבם רחמנא, ועיקר המצוה מתקיימת בקביעות כנ"ל. וראיתי בתשובת ארץ צבי (סימן טו) נסתפק בדבר זה וצידד לכאן ולכאן, ובעניותי אין ספק בדבר. *ושוב ראיתי בשדי חמד (מערכת מ' סימן קלא) כדברינו. עכ"ל". וכ"כ בחובת הדר (פרק ט ס"ג) שהאשה יכולה לקבוע.

וכן המשמעות בשו"ת חתם סופר (יו"ד סימן רעא ד"ה ולדידי) שכתב, דקביעות מזוזה בודאי דהאשה חייבת, והא דאמרינן כל דליתא בקשירה ליתא בכתיבה, היינו דליתנייהו בכל המצות המרומזים בקרא של של וכתבתם, אלא במקצת מיניהו, דהיינו בקביעות מזוזה איתא, ובכתיבה ליתא, עי"ש. [אמנם אינו כתוב שם להדיא שהאשה יכולה לקבוע בעצמה].

5 מזוזות מלכים (הלכה למשה סק"ד), שו"ת באר משה (ח"ב סימן ק).

6 מקורו בגמרא (יומא יא:) "תנו רבנן בית הכנסת, ובית האשה, ובית השותפין, חייבת במזוזה. פשיטא. מהו דתימא 'ביתך', ולא ביתה [בית של אשה], ביתך ולא בתיהם [בית של שותפין], קמשמע לן. ואימא הכי נמי. אמר קרא 'למען ירבו ימיכם וימי בניכם', הני בעי חיי והני לא בעי חיי". והוקשה רעק"א (ד"ה הני בעי חיי) וז"ל "קשה לי דזהו מספיק שלא למעט נשים. אבל לענין בית השותפים ל"ש כן. דהא באנו לפטור מצד בית, דבית כזה אין בו חיוב מזוזה, אבל גברא בר חיובי נינהו, כשיהיה לו בית מיוחד. ומאי שנא בית שאולה דפטור, ויכול לדור כל ימי חייו בבית שאולה בלא מזוזה, ולא אמרינן ביה הני בעי חיי, דמ"מ שייך אקרקפתא דגברי מצות מזוזה בבית שלו. וא"כ ה"נ דילמא בית שותפים פטור, דליכא חיוב אלא בבית המיוחד לו, וצריך עיון גדול". ותירצו האחרונים שבאמת מהסברא שהכל חפצים בחיים למדים רק נשים. אך חיוב שותפין במזוזה נלמד ממה שנאמר 'ימיכם וימי בניכם', לשון רבים. (רש"ש שם, ד"ה אמר קרא למען ירבו ימיכם).

7 כתב הדעת קדושים (שם סק"ד) "שותפים בבית, אחד קובע מזוזה אף שחבירו אינו רוצה. ונוטה שמברך היטב". וכתב בגדוה"ק (שם סק"א) "וגדולה מזו נראה דמצי לכופו בדינא, שיניחו לקבוע מזוזה, וצריך לתת חצי הוצאה לחלקו, כמבואר בחו"מ (סימן קסא וקסב), דכופין בני מבוי זה את זה לעשות לחי וקורה וכו'".

8 יעויין בזה בשו"ת אמרי יעקב (ח"ב סימן צח) שסובר שלענין הכתב, ראוי להתפשר ולהניח כתב בית יוסף, שהרי עיקר כתב אר"י נאמר על תפילין עי"ש.

9 יעויין בשו"ת אמרי יעקב (שם).

שותפות עם גוי

ישראל וגוי הדרים בשותפות, לדעת השו"ע חייב הישראל לקבוע שם מזוזה, כדין בית של שותפים החייב במזוזה[10], והני מילי כשאין לו סכנה מהגוי עבור זה. ולדעת הרמ"א הישראל פטור[11]. ולכן יש לקבוע מזוזה בלא ברכה[12].

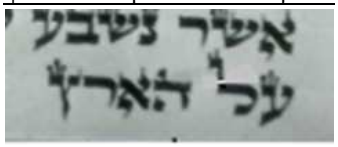
10 כתב הבית יוסף בבדק הבית לחייב שותפות עכו"ם. וכן בשו"ע סתם שבית של שותפים חייב במזוזה, ולא חילק בין שותפות ישראל לשותפות עם גוי. וכן פסק הערוה"ש (שם ס"ב) "וזה לשון רבינו הרמ"א ודווקא כשבית השותפים ישראלים, אבל בית של ישראל ועכו"ם פטורים ממזוזה וכו'. ותמיהני שהכריע כן להלכה דהן אמת שכן פסק המרדכי סוף פרק לפני אידיהן ע"ש, אבל השרב"א בחולין (קלו. ד"ה ביתך) כתב מפורש דחייב במזוזה, וכן פסק רבינו הבית יוסף בספרו הגדול בבדק הבית, וכן פסק המהרש"ל בים של שלמה חולין פרק ראשית הגז (סימן ב), ודייקי לה מדקאמר הש"ס שם (חולין קלה:) דבית השותפות חייב במזוזה דכתיב 'למען ירבו ימיכם', לשון רבים, ופריך ואלא 'ביתך' למה לי, לדרך ימין ע"ש. ולמה לא קאמר למיעוטי שותפת עכו"ם, כמו שאומרים שם מקודם על כמה דברים. וכן הקשו התוס' (שם קלו. ד"ה ביתך), אלא וודאי דחייב במזוזה. וכל דברי המרדכי שם, דחה הים של שלמה בטוב טעם ע"ש. ולכן נלענ"ד לדינא כיון שהוא ספק תורה, בחצר שדרים שם ישראלים ועכו"ם חייב החצר במזוזה, אם לא שהעכו"ם אינם מניחים ועוקרים אותה. אבל בעינינו ראינו שהם מניחים לקבוע מזוזה ואינם מקפידים"

11 וטעם הדבר כתב הט"ז (שם סק"ב) "דשותפות מרבינן מדכתיב 'ירבו ימיכם', ובעובד כוכבים אין לומר כן". פירוש שכיון שנכרי אינו חפץ בחיים, שהרי אינו מקיים התורה והמצוות, אין התורה מקפידה על ריבוי ימיו, לכן אי אפשר לרבות שותפות נכרי מלמען ירבו ימיכם. ובש"ך (שם סק"ז) כתב "כיון שהמקצת הוא של עכו"ם, [פירוש ואין כאן בית שלם של ישראל]. וגם משום סכנה וכדי שלא יאמר העובד כוכבים שישראל עושה מעשה כשפים וכו', ודלא כעטרת זהב שכתב הטעם משום דכתיב למען ירבו ימיכם וגו', והעובד כוכבים אינם חפצים בחיים שהרי אינם מקיימים את התורה". והנה בביאור הגר"א (שם סק"ב) כתב על דברי הרמ"א שהרשב"א חולק ופסק דחייב. משמע דס"ל כהרשב"א.

12 ברכי יוסף (שם סק"ב) אחר שהאריך בזה מסיק וז"ל "ולענין הלכה נראה, דאם העכו"ם הדר עמו ושותפו בבית קים ליה בגוויה שלא יגנוב המזוזה לבזות, ולא יש שום סכנה, יניח הישראל מזוזה בביתו אף דיש שותף עכו"ם ולא יברך כנ"ל".

שאלות ותשובות בדרך קצרה, שהגיע אל פתח הלשכה

הפסק באות למ"ד בין הוא"ו להכ"ף

שאלה: אות למ"ד שנפסקה הוא"ו מעל הכ"ף, הפסק הניכר להדיא, האם מותר לתקנו בתפילין ומזוזות כשכבר המשיך לכתוב?

תשובה: הנה נחלקו הקסת הסופר והמקדש מעט האם אות למ"ד שנפסק הוא"ו מהכ"ף, דינו כאות שנעשה לב' אותיות, דאז לכו"ע אסור לתקן כשניכר להדיא פרידתן, וכן דעת הקסת הסופר (סימן ט ס"ג). או שאינו נחשב כנעשה לב' אותיות, דכיון דאין כותבים כן, אות מעל אות, וניכר שהוא אות אחד. וכן דעת המקדש מעט (ס"ק קטו). ואז לפי הפמ"ג לא מהני תיקון, כיון שניכר להדיא פרידתן, ולפי המשנה ברורה בשעת הדחק כשהתינוק יקראנה למ"ד יהא מותר לתקן. אמנם לכאורה כל המחלוקת הוא רק באופן שנראה כמו כ"ף, דהיינו להכותבים המושב רחב כמו הראש, או כמעט כמו הראש. **אבל בנידון דידן שכתב המושב רק מעט. ואינו נראה ככ"ף, לכו"ע דינו כאות שאינו נעשה לב' אותיות. ולכן בשעת הדחק לפי המשנה ברורה יהא מותר לתקן ע"י קריאת תינוק.** [או שימחוק כל מה שכתב אחר הלמ"ד, ואז יהא מותר לתקן ולחזור ולכתוב עוה"פ. וזה מותר לכו"ע].

בית עם צו הריסה האם מותר להוריד המזוזות

שאלה: מבואר בשו"ע (יו"ד סימן רצא ס"ב) שאסור להוריד מזוזות מבית שהיה דר שם. האם בית שיש עליו צו הריסה, ועומד לסתרה, אבל יקח עוד זמן עד שיסתרנה בפועל, האם מותר להוריד המזוזות זמן רב לפני שיסתרנה.

תשובה: כתב הדעת קדושים (שם סק"א) שכיון שדעתו לסתרו ולהרסו הוה ליה עתה כהרוס ומותר ליטול המזוזה. אמנם בפניני הגרי"ז (עמוד ל) כתב שהורה להמתין עד שיביאו הכלים להריסה. וכתב שם 'עם מזוזות לא מתחלים'...

לשאלות בהלכות סת"ם ניתן להתקשר:
0548562976

כי שם צוה ה' את הברכה חיים

ע"ץ חיי"ם היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר

רון שיר ושבח בשפתותינו, ברכת מזל טוב מעומק לבבינו, לידידינו המפואר
פינו מלא שירה, לידידינו האי גברא יקירא, נודע בשערים במסירות אין סוף
אחרי שבחבורה, עמוד התווך של כוללינו המעטירה, רודף צדקה וחסד תדיר
לא ישבות יום וליל, רב פעלים למען הכולל, עומד לימינינו על כל צעד ושעל

ה"ה ידידינו הרבני הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד, בכל עת תמיד
בכשרונותיו הברוכים עומד תמיד לימינינו, בעצה ובמעש למען כוללינו

מו"ה רפאל פערלמוטטער הי"ו

מראשי קהילתינו הק' במאנסי יע"א

עמוד התווך של כוללינו הק'

לרגל השמחה שבמעונו, רומעות קל בגרונו

באירוסי בתו הכלה החשובה שתחי' למז"ט

עב"ג הבחור החשוב והנעלה, תורה יר"ש וחסידות אצלו בלולה

החתן **יצחק שרייבער** הי"ו

בן עתו' ידידינו החשוב והנעלה **מוה"ר יואל** ב"ר יושיע נחמן **שרייבער** הי"ו

חתן ידידינו החשוב והנכבד, רודף צדקה וחסד, איש חי ורב פעלים בבירים לתורה ולתעודה

מוה"ר מאיר הירש הי"ו

עראשי הקהילה והעוסדות בקריית יואל יע"א

כל היום חונן ומלוה וזרעו לברכה, כל הברכות האמורות בתורה עליו יופיע
ויזכה לראות רב נחת מכל המשפחה, בשכר פעולותיו במסירות אין קצ
לעולם ועד אך ששון ושמחה, אושר ועושר הרחבה והרווחה, עד בלי די
למשיך במעשיו יזכה ברבי והמשכה, כי שם ציוה ה' את הברכה חיי"ם

המברכים בלוי"ח ברגשי הודאה והערכה

הנהלת הכולל | רבנן ותלמידיהון

כ"ה אדר

הגה"ק רבי אברהם גרשון מקיטוב זי"ע

ואלה תולדות

הגה"ק ר' גרשון נולד לאביו הגאון הצדיק ר' אפרים זצוק"ל בעיר קיטוב, שעל שם העיר מולדתו זו נתפרסם שמו בתפוצות ישראל ונקרא ר' גרשון קיטעווער ז"ל.

בין גדולי חכמי בראדי

את עיקר תורתו קנה ולמד בעיר בראדי מקום מגורת גאוני דורו אשר גם הוא הי' נמנה ביניהם ה"ה חכמי ה"קלויז" המפורסם בבראדי, ואף כיהן שם כראב"ד באחת מארבעה בתי הדין דשם, ב"פנקס הקלויז" של חכמי בראד מופיע שמו כאחד המיוחד מגדולי החכמים, עד שבחרו בו להיות שליח צבור קבוע שלהם בימות החול, קולו הי' קול ערב מאד, והי' נחבב מאוד בין חביריו גדולי וגאוני הדור, במיוחד עם רעיו האהובים ה"ה הגה"ק בעל הנודע ביהודה והגה"ק בעל מאיר נתיבים, זצ"ל, הובא בשו"ת נודע ביהודה קמא חלק אה"ע סי' ע"ג ומתאר אותו בתוארים נפלאים וז"ל: מחמד עיני וחמדת לבי. בר פחתי ובריבי. חכים עדיף מנביא. ליש ולביא. ה"ה כבוד אהובי ידיד נפשי וחביבי. אהוב למטה ונחמד למעלה, הרבני המופלא ומופלג בתורה וחסידות, לו עשר ידות, שושן סודות. החכם השלם והכולל נ"י פ"ה ע"ה כבוד מוהר"ר אברהם גרשון נרו יאיר עם כל אשר לו שלום. קבלתי מכתבו הטהור ושמחתי בשלומו ובכבודו... יעי"ש. הגה"ק ר' יונתן אייבשיץ זי"ע מתאר אותו בספרו לוחות העדות "הרב החסיד המפורסם המופלג בתורה ומקובל אלוקי".

עם גיסו מרן הבעש"ט הק' זי"ע

הי' גיסו של מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, (שעל פי צוואת אביו הק' ר' אפרים נשא הבעשטה"ק את אחותו, עם כי באותו הימים הי' הבעש"ט עוד צדיק נסתר ולא הי' יודעים מגדולתו,) מתחילה הי' ממתנגדי גיסו הבעשטה"ק למרות צוואתו של אביו, לא עמד על טיבו שהי' מתנהג לפנים במדה מגושם מאד, והי' מוכיח אותו תמיד על התנהגותו, עיין בספר "עבודת ישראל" (פ' מצורע) שמעתי אומרים שהרה"ק מו"ה גרשון אמר פ"א למרן גיסו הבעש"ט ז"ל, בעת שעדיין לא הכיר מדרגתו, בזה"ל: כל זמן שאתה תוכל עוד בתפלה לומר ברוך אתה עפ"י רצונך תדע כי עדיין לא הגעתה לכוונת התפילה, כי כ"כ צריך האדם להיות בהתפשטות עד שאפס מאתו כח ושכל לדבר התפלה, והדברים אמיתיים, עכ"ל, רק בעבור כמה שנים לאחר התגלותו של מרן הבשטה"ק זי"ע הפך להיות מגדולי מעריצי, והי' מקושר בו מאד, וכפי שמוכח מאגרותיו ששלח מרן הבעש"ט לר' גרשון לא"י שנסיעתו של ר' גרשון לארץ הקודש הי' עפ"י ציווי של מרן הבעש"ט, והוא הי' השליח שעליו סמך מרן הבעש"ט לכונן בה יסוד להפצת תורת החסידות בארץ הקודש, וגם לעורר רחמי שמים על כלל ישראל, כמים פנים אל פנים, ידוע אגרת המפורסם ששלח אליו הבעש"ט הק', אודות "השבעת עליית הנשמה שעשה", ופותח שם בלשון חיבה: אהובי גיסי חביבי וידידי כנפשי ולבבי... החסיד המפורסם בתורה וביראה... , ומגלה לו שם סודות וענינים טמירים ומופלאים, ועיין שם בין השאר, "וכן שאלתי את פי משיח, אימת אתי מר, והשיב לי, בזאת תדע בעת שיתפרסם למודך ויתגלה בעולם, ויפוצו מעיונותיך חוצה", ומבטא שם את געגועיו אליו וז"ל: "ורציתי להרחיב הדיבור ולטייל

ימי ההילולא

כ"ה אדר

- רבי אברהם גרשון מקיטוב ב"ר אפרים תקכ"ה
- רבי ישראל מקאליש ב"ר יצחק תר"מ
- רבי יוסף ארי' לייב ב"ר יהושע מטאמאשוב תרע"ו [אד"ב]
- רבי בצלאל יאיר מאלכסנדר ב"ר יחיאל תרצ"ד

כ"ו אדר

- רבי ישכר בעריש עשקלס אב"ד ניקלשבורג ב"ר גבריאל תקי"ג
- רבי אליעזר ליפא מחאמעלניק ב"ר אלימלך מליזענסק תקע"ג
- רבי אהרן ב"ר שמשון (ד"ר גארדן, תלמיד המגיד) תק"ע [אד"ב]
- רבי איתמר הכהן מטשיזיקאב
- רבי דוב בערצי מטלישט ב"ר יהודה מאיר משפיטיווקא תר"י
- רבי דוד אברהם משה מאונגוואר (ר' דוד פייגעלעס) ב"ר שמואל תרנ"א
- רבי שלום מקאמארנא ב"ר יעקב משה תרצ"ז

כ"ז אדר

- רבי יוסף שאול נאטאנזאהן ב"ר ארי' לייבוש (שואל ומשיב) תרל"ה
- רבי ישעי' שור אב"ד יאס ב"ר משה (כלי' תפארת) תרל"ט
- רבי אלטר מאיר דוד מוואלברום ב"ר יצחק מנחם תרע"א
- רבי אשר ישעי' מסטאשוב ב"ר מנחם מנדל מגלאגוב תרצ"ו
- רבי מרדכי זוסיא מהוצאלאס ב"ר מנחם נחום מטריסק תרצ"ז
- רבי יצחק יהודה טרונק אב"ד קוטנא ב"ר משה פנחס תרצ"ט
- רבי יהודא ארי' די מודינא מוויניציע ת"ח

באריכות, אך מחמת הדמעות אשר נזכרתי פרידתך ממנו לא יכולתי לדבר", וחותם שם באהבה: "כה דברי אהובך גיסך המצפה לראותך פנים אל פנים ומתפלל בעד אריכות ימיך ואשתך ויוצאי חלציך ודורש שלומך כל הימים לרבות הלילות לאורך ימים טובים". ר' גרשון הי' ספרא רבה, וכתב בכתב ידו סדור תפלה עם כוונות האריז"ל, אשר מרן הבעשטה"ק זי"ע התפלל מתוך סידור זה.

עליתו לארה"ק

בשנת תק"ב כאשר עלה ברצונו של מרן הבעשטה"ק זי"ע לעלות לארץ ישראל, כי הרה"ק בעל אור החיים הקדוש זי"ע כבר הי' אז בארץ ישראל, ורצה להתראות עמו פנים אל פנים כדי לקרב את הגאולה, בעת ההוא עלה ר' גרשון בעלייתו הראשונה שלו לארץ הקדושה לחונן את עפרה, וציוה הבעשטה"ק את גיסו למסור דרישת שלום לאור החיים הקדוש ולשאול את פיו אם יוכל לעלות וליראות עמו, ר' גרשון מתחילה התישב בעיה"ק צפת שם מצא את הרה"ק רבי נחמן מהורדענקא זי"ע, ועסקו ביחד בתורה ועבודת השי"ת, בחודש תמוז תק"ב, נסע האור החיים הקדוש זי"ע להשתטח ביחד עם בני ישיבתו על קברי הצדיקים בגליל, אז נפגש ר' גרשון לראשונה עם האור החיים הקדוש, ומסר לו את פרישת שלום מגיסו של הבעשטה"ק זי"ע, ושמח האור החיים הקדוש מאד ע"ז, ועל שאלתו בענין עלייתו לארץ ישראל, ענה כי אם ראהו בשלימותו בשמים יכול לעלות, ואם לאו עדיין לא הגיע הזמן שיעלה, ואז נתקבל ר' גרשון כתלמיד ישיבתו ללימוד הנסתר,

מרן הבעשטה"ק הי' בקשר עמו כל זמן שהותו בארץ ישראל ושלח אליו תמיד אגרות עם שליחות שונות למען הכלל, באותן הימים קיבל ר' גרשון ידיעה מגיסו הבעשטה"ק זי"ע כי משנאי ה' מתנכלים לעקור את הדת על ידי גזירות רעות נגד התלמוד הקדוש, ושעליו להכנס אל בנין מערת המכפלה להתפלל על כך, ר' גרשון מסר נפשו על זה ונכנס בפנים למרות החוק החמור האוסר על איש ישראל להכנס שם, ואכן הוא נתפס שם, אבל הוא ניצל בדרך נס, פעם אחת נתכבד להיות מוהל בעיר עכו, שהיא לפי ההלכה חצי' בארץ ישראל וחצי' בחו"ל, בליל שבת קודש התפלל באחד מבתי הכנסת, לאחר שהרגיש כי היא בנוי' בחלק שהוא בחו"ל, שינה מקומו בבקר והתפלל בבית הכנסת אחר הבנוי' בחלקו של א"י, כעבור זמן קבל מכתב מגיסו הבעש"ט כי באותו ליל שבת קודש לא ראה אותו בארץ ישראל ורק בבקר ראה אותו ומבקש ממנו להודיעו סבת הדבר, ור' גרשון נזכר בדבר והבין כלפי מה הדברים מרמזין, ועיין מענין זה בספר דגל מחנה אפרים פרשת בראשית וז"ל: וירא אלקים את האור כי טוב. ואיתא במדרש, כי טוב לגנזו, וגנזו לצדיקים דבו משתמשין צדיקים בכל דור ודור (חגיגה י"ב.) עיין שם, ושמעתי מאא"ז נ"ע זללה"ה היכן גנזו האור ההוא, ואמר שהשי"ת גנזו בתורה (עיין בזוה"ק בהשמטות ח"א רס"ד.) ולכן משתמשין צדיקים בכל דור ודור באור ההוא, היינו על ידי התורה שיש בה אותו האור, שיכולין להסתכל בו מסוף העולם ועד סופו, כמו שראו עיני ממש כמה מעשיות, מה שכתב לדודי זקני המנוח ר' גרשון קיטיבור ז"ל שנסע לארץ הקדושה, איך שראה אותו בשבת בחוץ לארץ, ומה זה עשה בחוץ לארץ, והשיב לו דודי זקני באגרת, שבאותו שבת עשה איזה גביר ברית מילה בחוץ לארץ ושלח אחריו להיות מוהל אצלו, עכ"ל.

בקנאו את קנאתי

לאחר תקופה קצרה חזר לחו"ל והתיישב בעיר מגוריו בראדי, בחדש אלול תק"ג קרה מעשה נורא שראו אז גדולתו הגדולה של ר' גרשון, שבאו שני אנשים לדין עם אשתו של אחד המכובדים בעיר, ורב העיר הגאון ר' יעקב יוקל הורוויץ זצ"ל, דן את האשה לחובה, משפחתה היתה מיוחסת ואנשים אלימים, הם העבירו את הדין תורה לפני גדולי התורה, ואעפ"כ רוב פסקו

ימי ההילולא

כ"ט אדר

- **רבי נחמן אויערבאך ב"ר דוד מאניסטרישין תרט"ו**
- **רבי שלמה הכהן מראדאמסק ב"ר דוב צבי (תפארת שלמה) תרכ"ו**
- **רבי אברהם שא אב"ד קויבערסדארף ב"ר יודא ליב (אהל אברהם) תרל"ו [אד"ב]**
- **רבי פנחס נתן מרידיק ב"ר אליעזר צבי מקאמארנא תרצ"ב**
- **רבי יהושע אשר (השני) מפאריסוב ב"ר אברהם דוד נפתלי ירחמיאל תרצ"ה**

א' ניסן

- **נדב ואביהו בני אהרן ב"א תמ"ט**
- **רבי משה ב"ר מנחם מנדל מוויטעפסק תקנ"ט**
- **רבי שמואל הלוי קעלין ב"ר נתן נטע (מחצית השקל) תקס"ו**
- **רבי ישראל מבארנוב ב"ר אליעזר מדזיקוב תר"ל**
- **רבי מנחם נחום משפיקוב ב"ר יצחק מסקווירא תרמ"ו**
- **רבי אלימלך מגראדזיסק ב"ר חיים מאיר יחיאל (אמרי אלימלך) תרנ"ב**

ב' ניסן

- **רבי יעקב שפירא מהומענא ב"ר אברהם (תלמיד רמ"מ מרימנוב) תקפ"ח**
- **רבי שלום דוב בער מליובאוויטש ב"ר שמואל תר"פ**

ג' ניסן

- **רבי אפרים ב"ר צבי (החכם צבי) תקל"ב**
- **רבי (צבי) בנימין זאב מזבאריז ב"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב תקפ"ב**
- **רבי אליעזר ירוחם מראדישיץ ב"ר ישראל יצחק תרנ"ב**

לחובה, וכל העיר היתה כמרקחה, והמשפחה לקחה לעזרה את הממשלה, והם תבעו את הרב בבית המשפט של הגויים, והם פסקו לטובת האשה, שכל מי שיהין לדבר סרה באשה יוטל עליו קנס מאה אדומים או יספוג מלקות, אז יצאו שלשה מגדולי העיר ה"ה הגאון בעל הנודע ביהודה, והגאון בעל מאיר נתיבים והגאון ר' גרשון קיטיווער זצ"ל והם קנאו קנאת ה' צבקות, והכריזו את דבר האיסור על האשה ברבים, הם נתפסו והואשמו והעמידום ברחבת בית המשפט להוציא לפועל את גזר דינם, הגאון בעל הנודע ביהודה שילם את מאת האדומים שזה הי' כל רכושו, הגאון בעל מאיר נתיבים לא הי' לו לשלם, והולקה מאה מלקות, והגאון ר' גרשון גם לא הי' לשלם, והי' כבר נכון לקבל אף הוא מאה מלקות, אלא שהתקרב אליו גוי אחד ואחזו בידו והראה לו מקום פירצה בגדר, והוא ברח משם למעזבוש מקום מגוריו של גיסו הבעש"ט, הבעש"ט קבל פניו בספר פנים ואמר לו הוי יודע כי אנכי שלחתי לך את אליהו הנביא בצורת גוי, להושיעך, ובשכר זאת שקנאתם קנאת ה', וקדשתם שם שמים ברבים, נעשה רעש גדול בשמים, ופסקו לכולכם גדולה מן השמים, הגאון בעל הנודע ביהודה יתמנה לכהן בעיר הגדולה פראג, והגאון בעל מאיר נתיבים יתמנה לרב בהעיר ואם בישראל לעמבערג, ואתה תזכה לעלות שוב לארץ ישראל, ולהתמנות לנשיא על כל התמנות שבקדושה, ר' גרשון רצה מיד לחזור לאה"ק, אולם הבעש"ט עכבו אצלו והחזיקו שלשה שנים על הוצאתו.

ויעל שנית

בקיץ שנת תק"ז חזר לארץ הקודש, להמשיך בשליחותו של מרן הבעש"ט, בדרך התעכב בקושטא וקבץ מעות עבור עניי ארץ ישראל, ואח"כ בא לא"י והתיישב בעיר האבות חברון, שמו התפרסם במהרה לתלמוד חכם גדול ולאיש קדוש, חכמי חברון אהבו אותו אהבה רבה, ובכל דבר קטן כגדול התייעצו עמו, ונהגו בו כבוד גדול, ודאגו לכל הצטרכיותיו, עד שלא הי' צריך לצאת מפתח החצר ולחוץ, גם הישמעלים כבדו אותו מאד, ואמרו כי מיום בואו לחברון הוטב מזלם, אפ' השר העיר בא לקבל פניו, ר' גרשון נתן לו מתנה מקטרת שקנה בקושטא, בערב ראש חודש אלול נסע לירושלים, ידוע ומפורסם על שברון לבו והרגשותיו שהי' לו בהגיע לירושלים וראה את ירושלים בבנינה, כמובא בספר "מאירת עינים" להגאון ר' מאיר תאומים זצ"ל אביו של ה"פרי מגדים" זצ"ל, וז"ל: (פר' נח) ראיתי כתב מארץ הקדושה, מה שכתב החסיד מוהר"ר גרשון נ"י לגיסו המפורסם בעל שם טוב מוה"ר ישראל נ"י, וז"ל: ואני בבואי לעיה"ק ירושלים, וראיתי שמבונה בכל טוב, נפלתי על אפי ובכיתי, ואמרתי: את ירושלים נמשלת כאלמנה, האיך לבשת בימי אלמנותיך בגדים נאים, הלואי שראיתי בחורבנך, כמ"ש בא"ח (סי' קנא ס"י) בית הכנסת שחרב תולשין עשבים ומניחים מפני עגמת נפש, וז"ש: ועיר אלוקים וכו' למטה נאה, אבל למעלה המכוון כנגד מטה, חושך ואפל, עכ"ל, ועיין בפרי מגדים (א"א סי' תקס"א סק"א) שמביאו בתוספות ביאור וז"ל: ושמעתי מאדוני אבי הרב ז"ל שאמר כמדומה בשם החסיד ר' גרשון קוטבר ז"ל שבא לירושלים וראה בשלותה עמים יושבים בה, ובכה ואמר שזה שאומרים [אזכרה אלקים ואהמיה] בראותי כל עיר (ירושלים של מטה) על תלה בנוי, ועיר ה' מושפלת, ירושלים של מעלה וכו' שם ניכר החורבן ודוממים כו', עכ"ל, חכמי ירושלים באו אליו תיכף עם ביאתו, וביקשו למנות אותו לרב ולנשיא, אבל הוא התנגד בכל תוקף, והחביא את עצמו בישיבת "בית א–ל", כדי שלא ימצאו אותו, ואח"כ מצאו אותו, וביקשו והתחננו אליו שיהיה להם לראש, כמו שכותב ר' גרשון לגיסו וז"ל: ואח"כ התחילו לבכות לפני ממש בדברים המשברים את הלב, אמרתי, רבש"ע, אינני יודע אם מן השי"ת יצא הדבר, או אם הוא מעשה פלוני [יצה"ר], בקיצור כל כך היו משברים לבי עד שלא יכלתי לסבול והסכמתי לדבריהם, ושמחו כולם שמחה גדולה, וצעקו: יחי המלך, יחי המלך, עכ"ל, אבל חזר בו אח"כ מזה, מסיבות שונות, ולמרות שחכמי ירושלים רצו לעכב את חזרתו לחברון, בזה ששיחדו את בעלי העגלות שלא יסיעו אותו, עכ"ז עלה בידו לחזור לחברון, שש שנים הי' גר שם, עד שנת תקי"ג שאז חזר לירושלים, וקבע מקום תפילתו ותלמודו בישיבת "בית א–ל" שעמד אז בראשות של המקובל האלקי הרש"ש זי"ע, והי' נמנה בין גדולי המקובלים, ואף כי הוכתר לנשיא העדה, כהבטחת הבעש"ט, המשיך להיות נחבא אל הכלים.

זכה ר' גרשון למלאות בקשת גיסו בהפצת תורת החסידות בא"י, וכמו שכותב להבעש"ט וז"ל: שמך כבר נודע בשערי ירושלים, והחכמים בכאן ביקשו ממני שאכתוב לך ואזרזך שתבוא לכאן לקבוע דירה ותאבים לראות פניך..., עכ"ל, אלא שכידוע, משמים נתעכב הדבר ולא יצא לפועל, ואכהמ"ל בזה.

הצנע לכת

בספר "שבחי הבעש"ט" מסופר, שפ"א הי' שנת בצורת, וגזר הרש"ש תענית ציבור, וקרא לתפלה בישיבתו "בית אל", ופנה אל ר' גרשון שיואיל לעבור לפני התיבה, ומאחר שהמנהג הי', שהעובר לפני התיבה אומר תחילה דברי כבושין לפני הקהל, התכונן גם ר' גרשון לעשות כן, אולם באשמורת הבקר הרגיש ר' גרשון כי ניחר גרונו, שלח את בנו להודיע להרש"ש, שאינו יכול לעבור לפני התיבה, ויעבור אחר במקומו, אכן באמצע שירת הים הרגיש הרש"ש שחזר הקול לר' גרשון, לאחר תפילת שמו"ע בלחש, ניגש הרש"ש להש"ץ שילך מן העמוד וירד ר' גרשון להתפלל שמו"ע בקול ולומר סליחות, ר' גרשון ניגש והתחיל להתפלל, ותיכף כאשר התחיל סליחות עזב את התיבה וחזר למקומו, והוצרך אחר להשלים את הסליחות, לשאלת בנו למה עשה ככה, ענה, כי בפתיחה הי' תפילתי שגורה בפי, והרגשתי מיד שאם אומר הסליחות, תיכף ומיד ירדו גשמים, ויראתי מגסות רוח, שיאמרו שפעלתי בתפלתי, ולכן לא המשכתי בתפילה, כי יודע אני שירדו גשמים ב' או ג' ימים לאחר זה..., וכן הי'.

מגדולתו

כל התנהגותו הי' בקדושה ובטהרה, והרבה פעמים הי' מתענה משבת לשבת, עיין בספר יסוד העבודה (סלונים) ח"ג פ"ה, וז"ל: שמעתי מרבותי שאין להרבות בתעניתים כי אם מי שגופו

חזק מאד בבריאות, או שיודע בעצמו שיש לו נשמה גדולה, וכל כוונותיו בכל מעשיו אינו כ״א לשם שמים, והרב הצדיק הגאון ר׳ גרשון מקיטוב ז״ל הי׳ מתענה כ״פ משבת לשבת, וראה אחד ולמד ממנו והתענה ג״כ בכך עד שמת, והלך הר״ר גרשון ללוותו, ועל בית הקברות הרים את רגלו ובעט בהמת ואמר לו בפני כולם: רשע רשע מפני מה הרגת את עצמך ומדוע השווית א״ע ולמדת ממני ריבוי התעניתים שאינם לפי כוחך, עכ״ל,

מסופר שפ״א באמצע לימודו ביחד עם ריעו הרה״ק ר׳ נחמן מהורדענקע זי״ע בליל שב״ק כלה השמן שבנר, והתחיל לכהות ולכבות, פנה ר׳ גרשון להנר בטענה כי לא נאה שיכבה שע״ז יפריע מלימודם, ופלא שהנר נשאר דלוק כל השבת קודש, עד שבמוצאי שב״ק כאשר שב ר׳ גרשון מביהכ״נ, אמר להנר ״די״, ומיד נכבה הנר.

ובא השמש

בשנת תק״ז נפטרה עליו אשת נעוריו, ולפי תקנת חכמי ירושלים הי׳ אסור לגור בירושלים בלא אשה, וחכמי העיר אילצוהו לישא אשה אחרת, והציעו לפניו נשים שאינם לפי רוחו, אז חזר לחו״ל ונשא אשה אחרת שהי׳ לפי רוחו, וחזר תיכף לא״י, בדרך כאשר נסע על הספינה, ראה כי האני׳ היא בסכנה, ורצה להמתיק את הגזירה, וירד בים לטבול את עצמו וכמעט שטבע בים, וניצל ע״י נס, והגיע לא״י, ותקופה קצרה אחרי חזרתו, כעשרה חדשים אחרי פטירתו של גיסו מרן הבעשטה״ק זי״ע שנפטר ביום א׳ דחג השבועות תק״כ, נפטר גם הרה״ק ר׳ גרשון לבית עולמו, ביום כ״ה אדר א׳ תקכ״א, ומנו״כ בהר הזיתים בירושלים, מול חומת הר הבית המזרחי, מדברי תורתו נשאר זעיר שם זעיר שם, מה שמובאים בשמו בספרי החסידות, ונלקטו יחד בספר ״אור כי טוב״.

כ״ז אדר

הגה״ק ר׳ יוסף שאול נאטהאנזאהן זי״ע בעמח״ס שואל ומשיב

מתולדותיו

ר׳ יוסף שאול נולד לאביו ר׳ ארי׳ לייבוש בשנת תקס״ח, ואביו הי׳ רבו מובהק, עוד במעלליו יתנכר נער, וכבר בילדותו, התחיל לכתוב חידושי תורה, כמו שכתב בספרו דברי שאול עה״ת, על פי מה שכתבתי בילדותי ממש כשהייתי כבר י״א, י״ב, פעם אחת בא עם אביו בביהמ״ד להתפלל תפלת המנחה, וראה שם ספר חדש מיד החתיל לעיין בו, ולא זז ממנו, וכולו הי׳ נתון בהספר, ובנתיים גמרו להתפלל מנחה, ואביו לא הפריעו, והתפללו תפילת ערבית והוא לא זז ולא מרגיש מהנעשה סביבו, וכה התמיד בלימודו בהספר, עד שבא אביו למחרת בבוקר לתפילת שחרית, ומצא אותו על מקומו בכל חושיו בהספר, וידע כל הספר בע״פ, לימים כשנתמנה לאב״ד בעיר הגדולה לבוב, סיפר אביו סיפור זה, ואמר כך הכין בני את עצמו לשבת על הרבנות בלבוב המעטירה.

האיש מקדש

בשנת תקפ״ח כשמלאו לו שש עשרה שנים, נשא את בת הרה״ג ר׳ יצחק אהרן איטינגא זי״ע חתנו של אבד״ק לבוב הגאון ר׳ מרדכי זאת אורנשטיין זי״ע (גיסו של הגאון בעל הישועות יעקב) וחותנו הגאון ר׳ יצחק אהרן השתדל לספק לחתנו כל צרכו, כדי שילמוד תורה בלי דאגות עול הפרנסה, ואחרי מות חותנו שנפטר בדמי ימיו, זמן קצר אחרי החתונה, השתדלה גם חמותו לפרנסו, וכשנפטרה גם חמותו, לקחה אשתו את עול הפרנסה כדי שבעלה ישב באהלה של תורה, בהרחבת הדעת, והיא היתה אשת חיל ועסקנית בצרכי ציבור, וביחוד להשיא בחורות עניות, חותנו הי׳ נמנה בין החסידים בלבוב, והי׳ מתפלל ב״קלויז לובלין״ שנוסד בשנת תקע״ב, עוד בחייו של החוזה זי״ע, וגם ר׳ יוסף שאול, אחרי נישואיו התפלל באותו קלויז.

שואל ומשיב

ובבית חותנו בהיותו כבן י״ז שנה, התחיל לכתוב ביחד עם גיסו ר׳ מרדכי זאב איטינגא שאלות ותשובות עם ד׳ גאוני עולם, ה״ה הגאון ר׳ מרדכי בנעט, הגאון ר׳ עקיבא אייגר, החתם סופר הגאון ר׳ צבי הירש באב״ד אבד״ק באנהייט, והתשובות אלו הדפיסו בסוף ספר ים התלמוד, מדודם הגאון ר׳ משה יהושע העשיל אב״ד טארניגראד, שהם הוציאו לאור, וגם חיבור על ספר ים התלמוד החיבור מפרשי הים, וגם הי׳ בכתובים ספר שו״ת בשם שבת אחים ונאבד, וברוב הימים נעשה למשיב הגדול שבדורו, וכל גדולי עולם מכל קצוי תבל, שאלו מאתו דבר ה׳ זו הלכה, ובמהדורא רביעאה ח״ב סי׳ קצ״ו כותב וז״ל.. ולהעתיק כל מה שכתבתי בזה אין הזמן מסכים, כי רבו הטרדות ויאמין לי השבתי היום תשע תשובות ולכל אחד כתבתי מעט ועל כן אקצר וכו׳, ואף למרות חולשתו בצאתו את העיר להנפש ולשאוב אויר צח לבריאות נפשו, ולא הי׳ לו שם ספרים, לא מנע עצמו מלהשיב לשואליו, מזכרונו הטוב, כמו שאנו מוצאים הרבה פעמים בתחילת תשובותיו בלשון הזה ״ואני יושב קרית חוצות לשאוף רוח צח ולשתות מי מעין הקשה למעיין ומחוסר ספרים ועוסק ברפואות״.

יראי ה׳ יכבד

אף שהתנהגותו הי׳ רחוק מדרך החסידות, אעפ״כ העריץ מאוד את גדולי החסידות, והתחלת התקרבו אליהם היתה בבית זקינו הגאון רבי דוב בעריש היילפרין זי״ע מבערזאן, שהי׳ חסיד וביתו הי׳ אכסניא לצדיקים שנזדמנו לעיר, וע״ז הכיר כמה צדיקים שהתאכסנו שמה, ביחוד עשה עליו רושם חזק הגה״צ ר׳ אברהם דוד זצ״ל מבוטשאטש שראה אותו בילדותו, וזה מה שכותב עליו בהסכמתו לספר דעת קדושים להגאון הנ״ל וז״ל ״גם אנכי בילדותי זכורני, שהי׳ בבית זקיני מו״ה דוב בעריש היילפרין זצ״ל, ואף כי צעיר לימים הייתי בכל זאת ראיתי בעת פתחו את פיו הקדוש וחורז מתורה לנביאים וכתובים ולמדרש וילקוט וספרי קבלה והי׳ כולל אותם יחד״ ומסיים שם ״דברי המדבר לכבוד מעלת קדושת הגאון החסיד אשר אור תורתו הי׳ זורח על אפסי

ארץ" הפגישה הזאת הראשונה השפיעה עליו מאד.

גם הי' בקי בתולדות והנהגות צדיקים, וסיפר הרבה סיפורי צדיקים מהם, ובספריו מביא הרבה פעמים, דבריהם של צדיקים גדולי החסידות שבדורות הקודמים לו כדברי אגרת הקדוש שבסוף ספה"ק נועם אלימלך, והרה"ק בעל קדושת לוי, והרה"ק ר' ברוך ממעזיבוז ועוד, ועיין בספרו דברי שאול אגדות הש"ס עמוד ק' וז"ל "אנהרינהו לעיינין במה שמצאתי הבדל נפלא בין ששון לשמחה, בספר הקדוש והיקר מהרב המקובל אבד"ק דינוב זצ"ל וכו', ועיין בדברי שאול דרשות שמספיד את הגה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב וז"ל .. והנה הרב הצדיק המפורסם מ' יצחק אייזיק ז"ל הגן על דורו, והי' נהנין ממנו עצה ותושיה, וכל ימיו עבד עבודת השם, עבודה תמה ונקיה, ונאסף ממנו בחטאנו וכו', וגם הרבה מספרי חסידות נתעטר בהסכמתו הנלהבה, הי' בקשרי ידידות גם עם גדולי החסידות בדורו, ואף שלח להזכיר עצמו שמו ושם אמו לצדיקי הדור, פעם אחת כשנפרד ממנו הג"ר העשיל וואלערשטיין אבד"ק ריישא ז"ע ואמר לו שבדעתו לנסוע על ראש השנה להרה"ק מצאנז אמר לו הגאון ר' יוסף שאול כשתהי' בצאנז פרוס בשלומי בגיני והזכירני לפניו בשמי ושם אמי שיזכירינו בתפילותיו בימים הנוראים, וכן שלח להגה"ק ר' אייזיק מזידיטשוב ז"ע, ולא רק הגדולים העריץ אלא אפי' לנכדים ולנינים הי' נוהג כבוד, עיין בשו"ת שואל ומשיב תנינא ח"ג סימן קכ"ד וז"ל מכתבו מסר לי אחד ולא ידעתי אם הוא הבעל דין או לא, ולא רציתי להשיב רק אמר לי שהוא נכד הגאון הצדיק המגיד מלובלין זצ"ל אמרתי להשיב ובתשובה שכתב אל הצדיק ר' מאיר הורביץ מזידיקוב ז"ע בהיותו צעיר לימים וז"ל "אל כבוד המופלג החריף מו"ה מאיר וכעת הוא הגאון אב"ד דשם בהרב החסיד מו"ה אליעזר אבד"ק דיזיקוב וכו' ואם אמנם אותו לא ידעתי, שם משפחתו נודע לי, שמכותבי מכתבו ניכר שהוא נין ונכד להרב הקדוש המפורסם מו"ה נפתלי אבד"ק ראפשיץ ע"ה אמרתי להשיבו תיכף עכ"ל.

לאיש כמעשהו

מלבד גאונותו בתורה הי' גם בעל מדות, אוהב את הבריות, והי' מקבל כל אדם בספר פנים יפות ובכבוד הראוי לו אמנם כשנגע הדבר לכבוד שמים כגון מי שלא רצה לציית לדין תורה וכדומה, לא נרתע ועמד איתן על דעתו שהכל יקויים כדת וכדין וכמה פעמים הי' שקפידתו הזיקה למי שלא רצה לציית, פ"א שלח להזמין אדם אחד שלא רצה לחלוץ לזקיקותו, והלה התחצץ להעיז פניו ולא נעתר לבקשתו, ופנה עורף והלך לו, וכאשר אך יצא מביתו וירד מהמדרגות אחזתו קדחת נוראה והתחיל לצעוק זעקה גדולה ומרה שאינו יוכל ללכת הלאה, ונאספו אליו המון בני אדם ע"י קולו, והתחנן לפניהם למהר להגיד להרב שימלא את חפצו ובלבד שיסיר ממנו חולי זה, והלכו לרבינו וסיפרו לו והשיב כי לקבלו ממנו תקיעת כף שיבוא למחר לסדר ושב ורפא לו.

עלותו למרום

בחדש טבת תרל"ה חלה את חליו אשר לא קם ממנו ונאספו כל אנשי העיר בבתי כנסיות להתפלל לרפואת רבן של ישראל ואף בעת חליו לא מנע עצמו מלהשיב לשואליו אם כי הרופאים אסרו לו לעשות את המאמץ, והוא לא שמע לקולם, בעת ההיא בא אליו הגה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע לבקרו, אמר לו ר' יוסף שאול כשהיית צעיר והתגבר עלי חשק לעלות לאה"ק, ודיברתי מזה עם אביכם הגה"ק ר' שלום זי"ע אמר לי לבוב צריכה לכם, וזה הי' הרבה שנים קודם שנתמניתי לרב, ועכשיו הלא לבוב בוודאי צריכה לי – שעה אחת לפני פטירתו, אמר לו בני ר' שמואל הלא העולם היהודי צריך לכם, והשיב לו "תמה אני עליך הלא שמואל אומר עילאי גבר" – ולערב אור ליום ה' פרשת ויקהל, החזיר נשמתו למרום, פטירת רבינו נתפרסם בכל העיר לבוב והסביבה ואלפים באו לחלוק כבוד האחרון של רבן של ישראל.

כ"ט אדר

הגה"ק רבי שלמה מראדאמסק זי"ע
בעל "תפארת שלמה"

בוצין בוצין מקטפי' ידוע

נולד בשנת תקנ"ה (י"א תק"ס) בעיר וולשצאווא לאביו רבי דוד צבי מתלמידי החוזה מלובלין, כבר בילדותו התנכר הנער בפקחותו וחכמתו הנפלאה, וצדיקים הכירו בו כשהי' ילד קטן כי לגדול יתעבד, כמסופר דפעם בא היהודי הק' לשבות בעיר מולדתו וכאשר הלך היהודי הק' עם מחנהו והתפארת שלמה רץ לנגדו כדרך הנערים שרצים לקראת גדול בבואו לעיר, ופתאום נשא היהודי הק' את עיניו וצפה למרחוק ומורה באצבע על ילד קטן מבין בני הנעורים, אנשי היהודי הק' הבינו את רמיזתו והביאו לפניו את הילד בן ר' הירש זצ"ל, ושלח תיכף ומיד אחרי אביו וצוה עליו שישים עינו על בנו וישמרהו בשמירה מעולה וישיא אותו לאשה במוקדם האפשרי, וסיפר התפ"ש שפעם כששמע היהודי אותו בהיותו ילד כשאמר שיר השירים לפני אביו נשק לו על ראשו במקום הנחת תפילין ואמר התפ"ש שהרגיש אש כח הנשיקה הזאת עד שנעשה בן י"ג שנה והתחיל להניח תפילין.

האיש מקדש

כשהגיע לפרקו נשא לאשה את בתו של ר' שמואל מקארזילוב הסמוכה לוולשצאווא, ואחר חתונתו אכל מזונות אצל אביו ר' הירש זצ"ל, ואמר התפ"ש שמעולם לא נהנה מכתרה של תורה ולמד עם התלמידים בחנם, רק פעם אחת מחמת מצות כיבוד אב ואם כשראה שמצב הפרנסה אצל אביו הוא בדוחק עד ככר לחם, השכיר את עצמו לעיר פשעדבארז ולמד עם נערים ומהשכר מלומדות פרנס את בית אבותיו עד שהיתה הרווחה.

רבותיו בנגלה ובחסידות

כבר במעלליו עלה ונתעלה על כל חבריו, עד שלא נמצא עבורו מלמד בעירו, ולקחו אביו לפיעטרקוב, בישיבתו של הגאון הגדול רבי אברהם צבי אב"ד דשם בעל שו"ת בית אברהם, שהי' מפורסם בעת ההיא כחריף ובקי וגאון ופוסק, ותיכף בכניסתו

להישיבה עלה ונתעלה מעלות רמות בתורה ועבודה, עד שנעשה מלא וגדוש בש"ס בבלי וירושלמי ראשונים ואחרונים ופוסקים הלכה ודרוש, ושמעו הולך בכל המדינה ויצא שמו כחריף עצום וכגאון מופלא, וכתב אז הרבה חידושים על מסכתות הש"ס, חיבור גדול על מסכת כתובות, וגם הרבה חידושים על מסכת קידושין, וכמו"כ חיבר ספר מיוחד על אחת מסוגיות הש"ס במסכת ע"ז ובהם י"ג קושיות חמורות, וסיים שם במליצה ושלשה עשר אני יודע ותירץ הכל בתירוץ אחד, (אבל כל הכתובים נאבדו רק מקצתם נשאר לפליטה, והתלמידים שלמדו אצלו הדפיסו את זה בספריהם), גם למד אצל הבית דוד מעיר הנ"ל.

בעת בחרותו הי' אצל הרה"ק ר' פישל מסטריקוב זצ"ל ובעת פרידתו קרא אליו באמרו בחור בא הנה ואברכך קודם החופה לפני חתונתך (כי נפטר הרה"ק הנ"ל תיכף אחרי זה) וברכו בסמיכת שתי ידיו הק' על ראשו, ומאז קראו התפ"ש רבו ומורו המובהק אף שלא ראה אותו רק פעם אחד, ופעם כשבא נכד של הרה"ק הנ"ל להסתופף בצילו של התפ"ש ציוה למשמשו שיקרבו אותו במאוד כי ע"י הברכה שקיבל מרבו הק' מסטריקוב מרגיש בכל יום הרגשה חדשה יותר מיום שלפניו בתוספת קדושה.

גם נסע להרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע שאמר עליו שחכמת שלמה בקרבו, גם הי' מסתופף בצל הרה"ק ר' ישעי' מפשעדבארז בהיותו שם כמסופר לעיל, והי' לו שם מעשה פלא כי פעם בהיותו בצל הרה"ק הנ"ל והי' הרה"ק חלש ומוטל על ערש דוי, בהבדלה במוצש"ק ציוה עליו לזמר לפניו פזמון המבדיל, והפיח רוח חיים בקרבו בזמירתו, בהתענגו לשמוע קול זמרה, ואח"כ הראה הרה"ק ר' ישעי' שהוציא מכיסו מטבע ואמר דמאין בא לו המטבע בבגד של שבת, ואי אפשר ששכח המטבע בכיסו בערב שבת כי מאז שלמד הל' שבת השו"ע וכל הנו"כ לא הי' לו שום מכשול של חילול שבת ח"ו, אלא דאליהו הנביא בא והניח המטבע הזאת בכיסו כדי שיתנו להאברך הזה ליישר כח על זמירת המבדיל, והושיט להתפ"ש המטבע ויהי לפלא.

גם הסתופף בצל הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר והרה"ק הרבי ר' בער מראדישיץ והרה"ק ר' משה מלעלוב זיע"א.

התקרבותו אל האור לשמים מאפטא

בהיותו אברך בעיר מולדתו הצטרף לחבורת חסידים שנסעו על חודש אלול לבעל אור לשמים מאפטא זי"ע, כשהגיעו לאפטא גער בהם רבם על שהביאו אתם אברך חדש כי אין רצונו בחסידים חדשים והזהירם שיגרשם ממנו אם יביאם עוד פעם אתם, הרבי ר' מאיר"ל לא שאל בכלל למהותו וטובו וגם צוה על משמשו שלא יתנו לו בשבת בעת עריכת השולחן שום תבשיל וככה ריחק אותו במאוד, והנה דרכו של הרר"מ מאפטא הי' שלא הניח שום חסיד להשאר אצלו על חג הסוכות רק תיכף אחר יוהכ"פ הכריז צו שכל החסידים יסעו לביתם, והתפ"ש שהי' בדעתו להשאר גם על חג הסוכות פנה מביהמ"ד של הרר"מ לביהמ"ד אחר כדי שלא יתראה לפני הרר"מ ולא ישמע פקודתו ליסע לביתו, אבל הרר"מ ברוח קדשו הרגיש בזה וציוה למשמשו שיחפש אחריו ויבואהו לפניו וגער בו הרר"מ כי התחבא עצמו מלפניו ויצו עליו ליסע לביתו כי אצלו אין איש זר בסוכות, ויען לו התפ"ש כי את פי המלך ישמור ולא יהי' אצלו בחג הסוכות רק שירשהו להשאר בעיר אפטא בסוכות, והשיב לו הרר"מ בקצת רוגז דבעיר אפטא אין זה עסק שלו רק שלא יהין לחשוב להכנס לסוכתו ובבית מדרשו ואסר עליו אפי' להיות באכסניא של החסידים,

פקודתו של הרר"מ שמרה רוחו והלך לחפש אכסניא אחר רחוק מבית מדרשו של הרר"מ, ובליל א' דסוכות ראה שסוכתו של הבעה"ב שהתאכסן אצלו מלא עם בעלי בתים פשוטים הם ובניהם התיישב בדעתו ואמר לבעה"ב שהתאכסן אצלו שיבוא לאכול אחר שיגמרו הם סעודתם והלך לביהמ"ד והתיישב ללמוד בחשק רב, בנתיים נכנס הרר"מ לסוכתו ועשה קידוש ונטל ידיו להסעודה ופתאום פנה למשמשו שילך לבקש את האברך מולשצאווא ואמר לו שמן הסתם לומד הוא בביהמ"ד, המשמש הלך להביאו לפני הרר"מ ומתחלה לא רצה התפ"ש לילך אתו כי ציוה לו רבו שלא יתראה לפניו בחג הסוכות ורק כאשר הבטיח לו המשמש על אמיתות הדבר שהרר"מ קוראו אליו הסכים לבוא, וכשבא לפני הרר"מ השיבו מאחורי כסאו וצוה עליו לעשות קידוש וכן עשה לפני כל קהל הנוכחים, ואחר אכילת דגים ציוה עליו לנגן כל מקדש (כי חל אז יום א' דסוכות בשבת) כי שמע עליו כי הוא יכול לנגן (כידוע שידע לנגן בקול נעים ועיין להלן) והאור לשמים נתפעל מאוד מנגינתו אחר גמרו פנה אליו הרר"מ ואמר לו "אברך יישר כח" ולבנו הרה"צ ר' פנחס פנה ואמר "באופן כזה צריכים לזמר זמירות כמו האברך הזה שבשעה שהוא מזמר דעם שם הוי' ליגט איהם אויפן צונג, ואמר התפ"ש דבזה שכיבד אותו הרר"מ לזמר לאל עליון הי' מוכרח לקבל עליו עבודת הקודש הזה וב"ה שעלה יפה "עס האט אבער ב"ה גיט געראטין"

בצל מרן הק' מצאנז

פעם אחת נסע לצאנז להרה"ק בעל דברי חיים על חג השבועות בהיותו כבר רב ואדמו"ר לחסידים והיתה אהבה עזה ותעצומה ביניהם, למחר בשבועות בבוקר בא הרה"ק מצאנז להתפ"ש לבקרו בהיכלו ודיברו יחד כאחד ואח"כ כשהלך הרה"ק מצאנז ממנו אמר התפ"ש לאנשיו "הראיתם דבר פלא הרה"ק מצאנז הוא עומד כבר מוכן ומזומן לקבלת התורה ואני עדיין לא התחלתי", וכאשר הלכו החסידים לחצר ביהמ"ד פגשו בהם חסידי צאנז ואמרו להם השמעתם מה שאמר הרה"ק מצאנז על הרב שלכם הלא אמר "ראו נא דבר נפלא כי הרב מראדאמסק עומד מוכן ומזומן לקבלת התורה ואני עדיין לא התחלתי", ונבהלו משמוע כי איך ב' הצדיקים אלו כל אחד תולה הגדלות בחבירו ושניהם נתנבאו בסגנון אחד ובלשון אחד.

חסידי צאנז הלכו לרבם שיבקש מהתפ"ש שיתפלל שחרית לפני העמוד ויזמר האקדמות השיב הרה"ק מצאנז כי לצוות עליו בפקודה אין לו כח רק יבקשו אותו בשמו כי ישמח את לבבו ונשמתו אם יתפלל, והשיב להם התפ"ש כי הוא אינו אומר פייט, השיב הרה"ק מצאנז כי מסכים על זה והתחיל לומר נשמת לפני העמוד ובין כך נתאספו כל אנשי העיר מקטן ועד גדול ועלו על עליות ביהמ"ד ועל גגותיהם מבפנים ומבחוץ, והעיד חסיד אחד כי ראה בעיניו שמעת שהתחיל התפ"ש להתפלל לפני העמוד והעמוד הי' רחוק מן הכותל ומקום הרה"ק מצאנז הי' תחת העמוד

אצל הכותל, אזי יצא הרה"ק ממקומו להפוך פניו להסתכל בפני התפ"ש בהסתכלות עזה ועצומה עד שלא הוציא שום הגה ודיבור תפילה מפיו רק הסתכל בפני התפ"ש כל הזמן כן העיד החסיד בתורת עדות.

דביקותו בהרר"א מליזענסק

ענין נסיעתו לליזענסק כמעט בכל שנה הי' ענין נורא ופלא אצל כל העולם, והי' מרעיש מאוד בנסיעתו זאת ואף שהי' כהן ולא הי' יכול לילך על הציון ממש אעפ"כ הי' לו מקום מיוחד שם אצל אילן העומד כנגד החלון של האהל ושם העמידו לו ופרשו לו ג' מחיצות בינו ובין העם ושולחן וכסא, ומחיצה הרביעית היתה פתוחה כנגד החלון וישב ולמד שם, וכל העולם פרשו משם באימה ופחד ובעת שסיים לימודו עמד להחסידים ובאו כולם בפתקאות ושתו יי"ש לחיים ושם הראה נפלאות ומופתים ופעל ישועות עד להפליא, ועשה שם תיקון גדול שתיקן מחיצות האהל בחומת בנין וגג, ותיקן שידליקו בפנים נר תמיד ועד היום הזה כן המנהג, ומאז התחילו לנסוע מכל מדינות גאליציע על ציון הנ"ל בקביעות, ואמר בזה"ל: ברוך השם אז מיר האבן דערהויבן דעם כבוד פון רבין ר' אלימלך"על, ופ"א אמר שהזקן הזה שכח לגמרי מאתנו בעולמות העליונים, וב"ה שהזכרנו אותו קצת שיזכור אותנו, מיר האבין איהם אביסל דערמאנט און אונז, פ"א אמר כל העולם בוודאי תמהים היתכן הרב מראדאמסק יסע לליזענסק על הציון ומ"ט דווקא על ציון הצדיק הזה ולא על ציון אחר, אבל מי שיודע מפני מה בארץ ישראל ישנן שם קברי נביאים, ומלכים, שופטים, תנאים, ואמוראים, ועל שום ציון אין עושים שם הילולא רק על ציון הרשב"י וציון האר"י הק', מי שיודע זאת יודע וגם יבין את זאת, עכ"ד, והוא פלא.

על כס הרבנות

כאשר שמעו הטוב הלך למרחקים ונתפרסם לגאון וצדיק נפלא, החליטו ק"ק ראדאמסק לקבלו עליהם כרב ואב"ד בעירם, אכן כאשר הציעו בקשתם אליו, דחה אותם ולא רצה בשו"א לקבל עליו את משרת הרבנות, עד שהרה"ק ר' ישכר בער מראדישיץ זי"ע צוה עליו שיקבל עליו את עול הרבנות, וברכו שבזכות זה יהי' לו זרע חייא וקיימא כי עד אז הי' לו צער גידול בנים, אז הסכים לקבל עליו את עול הרבנות, וכתב לק"ק ראדאמסק כי מוכן הוא לקבל עליו את עול הרבנות, וכותב שם בהמכתב בענווה מופלגת: כאשר ראיתי את ישרת וטובת לבם באמת ובתשוקה לבקש אחר יתוש כמוני, קטנתי מכל החסדים, ועד עתה הייתי נחבא אל הכלים לבקש גדולה לעצמי ובפרט כי צעיר אנכי לימים וירא אני לגשת אל הקודש וכו', ומתנה הוא עמהם: שאל תכבדו אותי ביום ביאתי שמה במשא הכבוד עלי ולא לעשות פרסום כי הצנע לכת הוא הדרך המובחר.

ואכן בשנת תקצ"ב נתקבל לאב"ד בעיר ראדאמסק, והנה העיר הזאת היתה עיר קטנה והיהודים דרו שם בשטח קטן ובשאר העיר הי' אסור להם לישב שם, ולעיר הזאת היו נשלחים המורדים והפושעים להממשלה לישב בית האסורים והי' המצב שם בשפלות בגשמיות וברוחניות והיהודים אסירי מלכות היו פושעים בנפשם, והמליץ התפ"ש בברכתו אשר ברך עיר רבנותו: כתיב (תהלים קל"ב) זאת מנוחתי וכו' פה אשב כי אויתיה פי' רצוני שפה אשב ופה אחזיר אנשים בתשובה וזאת תהיה מנוחתי, צדה ברך אברך אביוניה אשביע לחם, פי' דהשבויים והאסורים היושבים במצודה הנקרא צדה אותם ברך אברך בשתי ברכות ברוחניות ובגשמיות כי הפושעים צריכים לב' ברכות ואביוניה היינו הטובים שבהם עכ"פ הלא צריכים לחם לשבוע, וכהניה אלביש ישע, פי' הכהן שבתוכה הינו המרא דאתרא שהוא כהן אותו אלביש מלבוש של ישע שיהי' רבי ופועל ישועות וכאשר המשפט של רבי מן חסידים שיש להם מלבוש מיוחד, וכתב בעצמו כתב רבנותו וכתב בתוכו כעין תפילה קצרה בזה"ל: ויה"ר שהשי"ת יתן לי לב חכם לשפוט את עמו ישראל, ועל אותיות לב הי' נקוד עליהם מלמעלה, והי' לפלא כי הי' רב בראדאמסק ל"ב שנים.

ושנא את הרבנות

אף גם כשכבר הנהיג עדה לאלפים הי' בורח מן הכבוד, והחשיב את עצמו כחסיד, ונסע לצדיקי הדור, כידוע שנסע על חג השבועות להרה"ק מצאנז זי"ע כנ"ל, וכמו"כ ביקר אצל הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זי"ע, והתנצל לפניו באשר החלו אז לנסוע אליו לקבל ברכותיו וזהו מבלבל אותו ומטרידו הרבה מעבודתו ובפרט בביטול שיעורי לימוד תורתו, וברצונו למנוע א"ע מזה לגמרי ושלא להניח לבא אליו, השיבו הרה"ק מקאזמיר הלא ת"ח אתה ומדוע לא יעמוד לפניך הגמ' בסוטה, היכי דמי שוטה, כגון דקא טבעה איתתא בנהרא (שרואה אשה טובעת בנהר) ואמר לאו אורח ארעא לאיסתכולי בה ואצילה (ואינו רוצה להצילה, שאומר שאינו מסתכל על נשים), וכי גם אתה תרצה להיות כזה חלילה, כי הלא אם יבואו אליך לדרוש אלקים, אולי תוכל להציל נפשות ישראל בעצתך או בתפלתך ולא תוכל להתעלם.

לפעמים צעק על החסידים, סעו לביתכם, עבירה הוא מה שאתם באים אצלי, ועד כדי כך הי' שפל בעיניו שהי' אומר על עצמו שמימיו לא עשה כלום בעוה"ז, פ"א נכנס לביהמד"ר ואמר יהודים תרחמו אפשר רוצה מישהו כוס תה, עכשיו הביאו נשמה בעלמא דקשוט ולא מצאו בו כלום, רק שפעם אחת הושיט לאדם כוס תה, אני יודע כי עוד לא עשיתי כלום בזה העולם, אפשר רוצה מאן דהו כוס תה ועי"ז יהי' גם לי טובה.

גערת חכם

כשנעשה לאב"ד בראדאמסק התחילו לנסוע אליו חסידים מכל הגלילות ונתפרסם לבעל מופת גדול, ודרכו בקודש הי' כשבאו אליו להזכיר את עצמם בפתקא ופדיון הי' מקלל אותם בקללות בחירופים וגידופים אשר השומע תצלנה אזניו, אולם מי שנתקלל הי' לו הצלחה גדולה, וכשנשאל פעם מדוע הולך בדרך זה ענה ואמר כי כן הי' דרכו של רבו הרר"מ מאפטא ובאברהם אבינו כתיב ומקללך אאור ולא כתיב ומקללך אקלל כי אאור הוא מלשון אור והשי"ת אמר לאברהם שאפי' אותם שהוא יקלל ג"כ יאיר נרם ומזלם.

פעם אמר למשמשו (הי' לוקח אנשים תמימים ופשוטים לשמשו) ושמו הי' טובי' לפני שבת שיכין מטה כדי שלא יהא

מוקצה בשבת ויביאהו אליו כשיבקשהו, כי אם איני יכול לגרש את החסידים ע"י קללות וחירופים אגרש אותם ע"י הכאות במטה אשר בידי, ובשב"ק בסעודת שחרית בקש ממשמשו שיביא לו המטה והתחיל להכות בו את החסידים וכולם ברחו לנפשם, והוא רדף אחריהם ורק הלך לאטו כי הי' לו סיגוף שלא להרים רגליו בפסיעותיו רק גררם בגרירה על הארץ, והי' איש אחד שהתיישב בעצמו למה לו לברוח בחוץ והלך והטמין את עצמו מאחורי דלת האכסדרה של הביהמ"ד, והתפ"ש הלך לשם והרגיש כי יש שם אדם וצעק מי כאן והדלת נפתחה ואמר התפ"ש החבאת את עצמך הלא מצאתיך אתן לך את חלקך כדין ונתן לו כמה מכות, ואח"כ קרא לכל החסידים שיבואו בחזרה אל השולחן, וזה האיש שקיבל המכות נשבר לבבו בקרבו כי רק הוא קיבל המכות ומסתמא הוא חוטא גדול ומרוב צערו נחלה, והלך אביו להזכירו לפני התפ"ש כי חלה מאוד והוא במצב של פיקוח נפש כי חושב שכל הרעש הי' בשבילו, ושחק התפ"ש ואמר הלא קי"ל כיון שנלקה אחיך הוא ויצוה שיבוא תיכף לפניו, כמובן ששב לחסיד הזה רוח חיים ובא לפני התפ"ש בפתקא ובירכו בברכה והצלחה, ועודם מדברים הגיע "טעלעגראם" כי זכה בגורל בווארשא בסך ארבעים אלף, וכשבא לבשר לפני התפ"ש אמר: תחת מלקות ארבעים יש לך כסף ארבעים ויהי לפלא.

נעים זמירות ישראל

ידוע הי' לבעל תפלה ובעל מנגן נפלא, ודרכו הי' להתפלל בעצמו לפני התיבה בימים הנוראים, ובקולו הנעים קול שאגת ארי, אשר נשמע קולו בכל הביהמד"ר עשה התעוררות גדול מאד, כל תפלותיו הי' בבכיות ודמעות הרבה מאוד עד אשר עורר לבבות בני ישראל לתשובה, ובפרט כשהגיע לתיבת התפלה "הבן יקיר לי אפרים, אם ילד שעשועים, כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לו, רחם ארחמנו נאם ד' ", זלגו עיניו דמעות ואמר זאת בהתלהבות עצומה, ובהגיע אל דברי נחמות אז עורר שמחה גדולה בלב כל השומעים, – גם בימות החול הי' דרכו להתפלל בקול רם, ובפרט כשהגיע אל הפסוק "ביום ההוא יהי' ד' אחד ושמו אחד" הרים קולו מאוד, ואמר זאת בהתלהבות עצומה, – וצדיקי דורו אשר נסע עליהם, בכל פעם בואו אצלם כיבדו אותו להתפלל לפני התיבה, ואהבו לשמוע אל קול תפלתו.

חכמת שלמה

דרכו בקודש הי' ברוב שמחה ועליצות בפרט בעת פתחו בשיר ובזמירות אשר הפיח רוח חיים לכל המסתופפים בצילו, והי' דרכו בקודש בקבלו את קהל החסידים הכל הי' בדרך חכמה ומליצה ושמחה עליצה, ופעם בא אליו חסיד אחד ת"ח גדול שיש לו בת שהגיע לפרקה ולרש אין כל וכתב בהפתקא שהוא "עני" וכשקרא התפ"ש את הפתקא צעק עליו: עני, עני חשוב כמת הלא אני כהן צא מביתי, האיש נתבהל ורץ החוצה מחמת פחד וקרא אותו התפ"ש בחזרה ואמר לו הלא בוודאי אתה מת מצוה שמותר לכהן לטמא אליו, ושאל אותו במה יש לו לחם לאכול וענה שאשתו מפרנסת את ביתו ע"י שהולכת לחצירות של אדונים למכור להם ירקות, אמר לו התפ"ש "וחצירות ודי זהב" שאם הולכת בחצירות האדונים הלא די זהב לביתך והשי"ת יעזור לך, האיש שב לביתו שמח וטוב לב ולאחר זמן קצר בא אשתו לביתו והראתה לבעלה שמצאה בחצר מא' האדונים בבוץ תכריך ופתחה התכריך ומצאה בו שלש מאות זהובים ועשה מהכסף מסחר והצליח בו כל ימי חייו, האיש החזיק כל ימיו את המעשה בסוד עד שסיפרו פעם לבנו וממשיך דרכו של התפ"ש בעל החסד לאברהם, אמר לו: אבי הי' איש פלא עד האט אויסגעניצט זיין רוח הקודש און מופתים נאר מיט וועדטלעך פארשטעלט, למען לא ירגישו בזה.

מנהגו הי' שבשמחת תורה אחר שגמרו לקרות וזאת הברכה וקידשו על היין ואכלו לעקיך, הושיב בית דין ועברו לפניו כל הבחורים שהיו צריכים לעמוד לצבא, וכל בחור שעבר מישש את ידו של הבחור ושאל להבית דין מה עמו ענו "ער קען נישט זיין קיין זעלנער" והוא הוסיף ואמר "איך בין אויך מסכים" וכן עברו כל הבחורים, ונפטרו מהצבא.

הסתלקותו לחיי העוה"ב

בכ"ג אדר שנת תרכ"ו נסתלק הרה"ק בעל חידושי הרי"ם זי"ע, אבל היות שהי' קשור עם החידושי הרי"ם בעבותות אהבה, לא רצו לגלות לא כי נסתלק, אבל באמצע השבוע אמר כי בוודאי יקראו לו למעלה להתפלל תפלת קבלת שבת לכבוד האורח החשוב, ואמר לחתנו הרה"צ ר' ליפמאן ליטמאנאוויטש זצ"ל, הנך רואה, זקני כבר לבן, ומקובלני מרבותי הגדולים, כי בשעה שיסתלק צדיק הדור, יקראו גם לי לקבל שבת לפניו בעולם האמת – מסופר שהרה"ק בעל המאור ושמש זי"ע בא בחלום לבנו הרה"ק ר' ארון זי"ע שאם יסע לבקר את התפ"ש אזי יזכה עוד לראות פניו הקדושים, ואכן ר' ארון נסע לראדאמסק, והגיע ביום חמישי אור ליום כ"ט אדר תרכ"ו, ונכנס תיכף לקבל שלום, אמר לו התפ"ש ארון נושא את נושאיו ולא הבינו פירוש הדברים, אבל למחר נתגלה פירושו כי הוא נשא את ארונו הק', בחצות הלילה נטל את ספר הזוה"ק והתחיל ללמוד, ואחר כמה רגעים הניח ראשו על ידיו ונסתלק בליל שישי כ"ט אדר תרכ"ו, ונתקיים בו מה שאמר: דהוא מתמה על העולם שרואים זכות למות על מיטתם הלא יותר טוב להפטר מזה העולם מתוך דברי תורה.

מורשתו הרוחנית

השאיר אחריו ברכה ספרו הקדוש תפארת שלמה ונתקבל בכל תפוצות ישראל כאחד מספרי היסוד בדרכי החסידות המקובל מפי מרן הבעש"ט הק' זי"ע, וכספר המעורר את הלב לעבודתו ית"ש, – הספה"ק נדפס ע"י בניו הק' זי"ע, אחר פטירתו, – צדיקי הדורות הפליאו את הספה"ק וכמו שכותב הרה"ק מצאנז זי"ע בהסכמתו, הנני מסכים להדפיס דבריו היקרים כי יהי' תועלת לעולם ובפרט לנאמני רוח הנוהים אחרי דרך החסידות, מרן רביה"ק הי' גם לומד ועיין הרבה בהספה"ק הזה והי' מזכירו הרבה פעמים בד"ת אף שהי' מהצדיקים בדורות האחרונים, ואירע הרבה פעמים כשהי' נוסע לדרך לקח עמו את התפא"ש לעיין בו על אם הדרך.

א' ניסן

הגה"ק רבי שמואל הלוי קעלין זי"ע
בעל "מחצית השקל"

ואלה תולדות

נולד בעיר קעלין שבמדינת בעהמען (צ'כי"ה) בין השנים ת"פ–תפ"ד לאביו החכם הכולל מו"ה נתן נטע הלוי, מגזע הרה"ק רבי נתן נטע שפירא זי"ע בעל 'מגלה עמוקות', עודנו בשחר טל ילדותו יתנכר הנער בחריפתו ושנינותו, כבר כבן י' שנים כתב חידושי תורה וכאשר ראה אותן רבה של קעלין התפעל ויצין שהם דברים טובים ונכונים, כאשר גדל עזב בית אביו וגלה למקום תורה לעיר באסקאוויץ אשר במדינת מעהרין לישיבה הגדולה שעמדה בראשותו של הגאון רבי ארי' יודא לייב ב"ר מנחם מנדל זצ"ל אב"ד באסקאוויץ, ולאחר מכן ראב"ד ניקלשבורג, נכד הגאונים המחברים שו"ת "צמח צדק" (הראשון) ו"עבודת הגרשוני" והב"ח, שם עלה ונתעלה בתורה בהתמדתו הגדולה שהי' לשם ולתהלה כמו שמעיד בנו הג"ר וואלף אב"ד באסקאוויץ (בספרו מאמר אסתר דרוש א'): "כי הלא ידוע ומפורסם לכל, גודל הפלגת התמדת לימודו, לא מש ספר מפיו ומידיו, הא למיגרס והא לעיוני לא פסק פומי' ולא הלך מימיו ד' אמות בלא תורה מן הבקר אור עד הערב, גם בלילה לא שכב, לא נתן שינה לעיניו תנומה לעפעפיו ויער את הלילה כמעט שכב וניים לא ניים", כאשר ראה רבי משה בנו של רבו זה את גודל מעלותיו לקחו לחתן לבתו.

זקן ויושב בישיבה

לאחר חתונתו נשאר לישב באהלה של תורה שם בבאסקאוויץ, והתחיל להרביץ תורה לעדרי צאן, ובמשך ימי חלדו בהמשך הזמן, זה קרוב לשישים שנה, העמיד תלמידים כמה אלפים (לשון חתנו בהקדמתו לספר מחצית השקל על או"ח), גם מרן החתם סופר שמע ממנו שיעורין בעת למדו בבאסקאוויץ אצל רבי נתן אדלער זי"ע ששהה שם תקופת זמן, וחזו מאן גברא רבה דקא מסהיד עליה מרן החתם סופר זי"ע בהספידו עליו (נדפס בדרשותיו ח"ב דף ש"י דרוש לז' אב) וז"ל: כתיב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם ודרשו חז"ל (מגילה יא) שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות וזה באמת נחמה גדולה לצרות ישראל בראותם אחר שנחרב ביהמ"ק השני זה היום אלף ותשל"ט שנים בעו"ה (כך הי' דרכו של מרן החת"ס בכל דרוש לז' אב להזכיר בהדרוש הזמן מחורבן בית שני כמה הוא) ותלי"ת לא אלמן ישראל בראותם זקן וצדיק יושב ודורש כמשה מפי הגבורה ואלפים תלמידים כשתילי זיתים סביב לשולחנו הטהור וממש שכינה מדברת מתוך גרונו כמו אדונינו הגאון החסיד מהר"ר שמואל קעלין זצ"ל אשר עשינו היום ועד להספידו הלא בראות זה ה"ז נחמה גמורה אמיתיות אשר אין למעלה ממנו, אמנם בהעדרם לקינו כפלים הי' שריה בגוים וגם אין תורה... ומאות מתלמידיו יושבים על כסא הוראה...ע"כ.

עמוד צלותהון

בנו הנ"ל בהספידו מקונן על אביו ז"ל "ועמוד התפלה אשר החזיק בו, גם הנה זה בא אך למותר ודבר שפתים להגיד ולספר, כי מי לא ידע בכל אלה, שלא מלבד בני עירו, אלא אף גם הרחוקים כל מי שהי' לו חולה בתוך ביתו או צער מה, הי' שולח אליו להתפלל עבורו, ותמיד היה מתפלל על צרות כללן של ישראל, וכל תפלותיו ערב ובקר וצהרים אחת מהנה לא נעדרה, שלא הי' שופך דמעות כמעין הנובע, ועין ראתה אותו מתפלל דמוע תדמע טיף להדי טיף ונהר יוצק תחתיו נשבר לבו בקרבו לשברי שברים. עוד כותב שם ז"ל: "כמפורסם לכל רואי שמש גודל הפלגת פרישתו מכל חמודות ותענוגות עולם הזה וכו' כל ימיו לא נהנה מעולם הזה אפי' באצבע קטנה... ואף גם בריבוי אחר רבוי תעניותיו וסגופיו וכמו כן מלבישת שק על שער על בשרו בשר קודש זה קרוב לחמישים זה... עכ"ל. וכמו שהספידו מרן החת"ס בהספידו הנ"ל "אבל הוא הדבר אשר דברנו, והרי בעינינו ראינו רב האי גאון וצדיק הנ"ל זצ"ל עם כל תקפו וגבורתו חכמתו וחסידותו ומאות מתלמידיו יושבים על כסא הוראה ובלי ספק היה טעמו של הצדיק הזה שעי"ז יהי' פנוי להרבות תלמידים לאלפים ורבבות והתפלל בעדנו כידוע בעוצם הפלגת תפלת ישרים דהאי גברא ומקדמי ומחשכי בבהכ"נ והניח עול תיקון העולם לתלמידיו הרבים ששמשו כל צרכם"... עכ"ל.

גומל חסד

הי' מופלג במדת החסד להטיב לזולתו קטן כגדול בהפלגה יתירה כמספר בנו בהספידו הנזכר וז"ל: "ומהפלגת גמילות חסדים שעשה הן עם בני תורה והן עם שארי עמא דארעא, הנה מלאה הארץ כי הכין הספקות העניים והעניות בקטן כגדול להאכילן ולהשקותן ולהלבישן יפזר ממונו, (אף כי לא היה עשיר כל ימיו ולא רצה ליהנות משל אחרים והסתפק עצמו במועט) אף עשה את אחרים בהפלגה מאוד מאוד קובץ יד על יד מקצינים וגבירים... גם השיא הרבה יתומים ויתומות ובנים ובנות של עניים להגונים להם, ונתן להם נדן חשוב ומלבושים מממונו וממה שעודר אחרים להיות מסייעים למצוה רבה זו, ומי כמוהו מפקח על החולים בעסקי רפואתם וצרכי תרופתם להמציא מזור ותרף לחולים מממונו וממה שקיבץ מאחרים נדיבי לב, מלבד מה שהי' הוא מבקרם תמיד פעמיים בכל יום הוא בעצמו ובכבודו, וזרז את המשמשים להם וכו' עכ"ל.

ענוות חן

מרוב ענוותנותו סרב לשמש ברבנות אף שהציעו לו כתר הרבנות בקהילות מפוארות כגון בפראג (שהי' הנודע ביהודה שם אב"ד) ואובין (מקום אשר שמש המהר"ם צינץ ברבנות) וכשהציעו לו הרבנות בעיר פרעשבורג כתב לאקרו"ט דשם דלהיות שם ה"שול–קלאפער" הייתי מרוצה אבל לא המרא דאתרא, וכאשר הפצירו בו שנית חברי הנהלת הקהילה דשם וכתבו לו שבפרעשבורג יהי' ישיבה יותר גדולה מאשר בבאסקאוויץ, השיב בענותנותו הגדולה

ובמליצה "ואנחנו לא נדע בישיבה"... , בעל שו"ת שמן רוקח זצ"ל בהספידו עליו אמר בזה"ל: "והנה ידענו שהגאון מו"ה שמואל זצ"ל שמעולם לא נהנה באצבע קטנה משום אדם וכו' כי לא רצה לקבל עליו שום עול הוראה", כשהוציא לאור את ספרו מחצית השקל נתן טעם על קריאת שם ספרו מחצית השקל בענוות קדשו בזה"ל: "כי אם לא כוונתי אל מרכז האמת בכל דברי, מכל מקום במחציתו אמת תפסי' להאי גברא ועוד טעם אחר בלבי עצורה (בהקדמתו לספר מחצית השקל עשו"ע או"ח).

בשנת תקמ"ח כשהי' ידיעות מחרידות על רדיפות הגוים הממשמשות ובאות וחשש פן יצטרך להרחיק נדוד למקום מבטחים כתב להגאון רבי נתן אדלער זי"ע ששהה באותו זמן בבאסקאוויץ בשנת תקמ"ג, וז"ל: "ודין גרמא אולי תסכים דעתו בע"ה לצאת יציאה דכוותיה וזו שקשה טלטולא דגברא כמוני חלש ורפה המזג בעו"ה אל אשר יהי' שמה רוח ד', אחלה פני אמ"ו נ"י ימחול נא במח"א להתוות' זיואותי אות על אודותי לק"ק פיורדא יע"א אל איש או אנשים מיודעיו, ונא בל יתארינו כתואר האדם, כ"א כאחד העם ולהיות ישר הולך וכו' ואם ישיבני אמ"ו על אגרת יהיו לי לחן פרטי, דברי הכותב בידים רפות ולב נשבר הטרוד מוכן לשרתו, שמואל הלוי קעלין, כידוע שכששהה ר"נ אדלער בבאסקאוויץ התידד עם המחצה"ש מאוד, ואהבתו לר"נ הגיעה עד אין לשער, יסופר שפ"א יצא דבר המלכות ליתן כל כלי כסף לאוצר המדינה, ולר"נ היו טבעות כסף על העצי חיים של ס"ת שלו (שר"נ בעצמו כתבו), וכידוע שלר"נ הי' הרבה רדיפות גם שם בבאסקאוויץ, והי' אינשי דלא מעלי שמסרו את ר"נ להמלכות שיש לו כלי כסף שלא מסרו להממשלה, כשנודע הדבר לר' שמואל עלה באמצע הלילה אל ביהכ"נ של ר"נ והסיר את הטבעות מבלי שרבי נתן ידע על כך, באותו זמן ישב רנ"א ולמד עם תלמידיו, והם שמעו קול שאון על העליה במקום שהס"ת מונח שם וצוה ר"נ לתלמידו רבי משה ה"ה החת"ס שיעלה לעליה ויבדוק מה הקול הזה, בעלות רבי משה לעליה ראה איש זקן וזקנו כתלג חיור ומכה בפטיש, ופחד מהמראה הזה, וכאשר סר לראות מי הוא זה השתומם מאד כי מצא את הגאון המחה"ש מכה בפטיש להפריד ולהסיר את הטבעות מן הס"ת, וכאשר ראה המחה"ש את הב' משה בקשו שלא יגלה הדבר לרבו מה שעושה בחשאי למען לא יודע לר"נ מהמלשינות שלא יצטער אותו צדיק כאשר יבואו לחפש אחר הטבעות, וכן עשה החת"ס, וכשבאו אנשי הממשלה לביהכ"נ והלכו לארון הקודש לראות אם זה אמת לא מצאו את הטבעות, ויהי לפלא, וכך ניצל באותו פעם ר"נ מן המלכות, אח"כ החזירן לר"נ, [יסופר שהרשעים הלשינו עליו עוד פעם ובאו עוד פעם לביהכ"נ פקידי הממשלה לבדוק הדבר, אז נתן ר"נ הס"ת בזרוע של תלמידו החת"ס, והעמידו באמצע החדר, ופלא הי' שפקידי הממשלה חפשו בחיפוש אחר חיפוש בכל זוית ופנה, ולא פגעו ולא הרגישו בהחת"ס, כי עשאו ר"נ לרואה ואינו נראה, ע"כ, החת"ס בעצמו סיפר זאת ואמר שאצל רבו לא היה דבר כזה פלא, החת"ס קנה אח"כ את הספר תורה בדמים מרובים והיה קיים בידי צאצאיו רבני פרעשבורג עד השואה שבה נעלם באורח פלאי].

במדת האמת

מרן החתם סופר זי"ע סיפר (הובא בראש ספר מחצית השקל על יו"ד)

עד כמה דקדק במדת האמת על פיקוח נפש ממש, במעשה שנמצא חלל והסכין שנהרג בה החלל הי' תחוב בו, והי' ניכר וידוע שהסכין הזה הוא מבית בעל מחצית השקל, לא יאומן כי יסופר הפחד והרעדה, ותהום כל העיר ובפרט אלופי קהל דשם, וירוצו אליו בבהלה ויספרו לו המאורע, ויאמרו לו אם יקראוהו למקום המשפט יכחיש ויאמר שזה הסכין אינו שלו ואז יקוו כי יצא לצדק דינו, ובהגיעו יום הדין הנורא וישלחו השופטים לקראו לו, ויאמרו אליו הכר נא הסכין שלך היא, ויכירה ויאמר בזה"ל "אמת יורה דרכו הסכין הוא הסכין שלי, אבל אני לא עשיתי מעשה הרע הזה".

ובא השמש

עלה ונתעלה לחיי עולם הבא ביום ה' ר"ח ניסן תקס"ו, לפני פטירתו צוה שלא יתארוהו בתואר גאון או חסיד וכדו' וצוה שיקימו על קברו מצבת אבן פשוטה ואל יחרתו עלי' שום שבחים, אבל בני קהלתו לא שמעו בקולו ושמו על קברו מצבת שיש נהדר והנה עוד באותו לילה נשברה המצבה מעצמה והמה ראו כן תמהו כי נתקיימה רצונו הק' והחליפו את המצבה במצבת אבן פשוטה, וזה אשר חרות על מצבת קבורתו: פ"נ ה"ה מוה"ר שמואל הלוי בעל המחבר ספר מחצית השקל בן החכם הכולל מו"ה נתן נטע הלוי מקעלין זצ"ל הלך לעולמו יום ה' ר"ח ניסן תקס"ו.

מורשתו הרוחנית

ברוב ענוותנותו לא פירסם אף אחד מחיבוריו ברבים, וספרו הגדול מחצית השקל על הפירוש מגן אברהם על או"ח נדפס כשנה אחר פטירתו ונתקבל באהבה ובאהדה רבה בתפוצות ישראל ובשנת תרכ"א נדפס בתוך השו"ע. מרן רבינו בעל ברך משה זי"ל בדברי חיזוק והדרכה שאמר לתלמידי ישיבתינו הק' בקרית יואל ובין הדברים אמר הדרכה בדרך הלימוד בשו"ע וז"ל "און דער דרך צו לערנען איז אזוי, קודם זאל מען אפלערנען איינמאל דעם מחבר און קלאר אדורך טראכטן וואס זאגט דא דער מחבר, דערנאך זאל מען לערנען דעם מגן אברהם און טורי זהב און ארויס נעמין דעם תמצית הדברים פון זיי, אבער דער עיקר איז נישט פארגעסן צו לערנען דעם מחצית השקל וואס אן דעם קאן מען זיך נישט רירן", עכ"ל. כמו כן נדפס מחצית השקל על פירוש הש"ך ביו"ד ועל שו"ע אה"ע הלכות גירושין וקידושין, וכן יצא לאור קצת מדרשותיו, בהקדמתו לפירושו שו"ע או"ח כותב ..."ואם תהלה לאל יש תחת ידי חדושי הש"ס אשר חנני יוצר המאורות, אך אין בזה תכלית לדורות, כי לגדולי חקרי לב הם למותרות, ולקטנים כערכי אשר לא ראו מאורות, חשכו הרואות בארובות לצרות הצרורות, ודי לנו אם עמדנו בראשונים להבין ולהורות, אך ראה זה מצאתי אמרה נפשי חלק ש"ע א"ח אשר יש בו צורך ושוה לכל

נפש קטן וגדול, ויתי שמו אשר שלח לפנינו זה האיש, האחד היה אברהם, ה"ה הגאון בעל המחבר ספר מגן אברהם לבאר דברי שו"ע, אך דבריו לבני גילי הם קצרים מאד, וגם לפעמים נפל בהם טעות, והנה גדולי חכמי ישראל יחיו ע"ע לרב חכמתם לא יטפלו בזה לבאר דבריו, ונקל בעיניהם, וגם לגודל חכמתם ידמו שהוא משנה שאין צריך ואין דבריו צריכים ביאור, ולא יעלו על לב כי לאו כ"ע גמירי וסבירי כי"ב, אך אנכי ריק מכל חכמה ומדע ויודע אני בעצמי כי פעמים הרבה היו דבריו צריכים לי ביאור, ובלי ספק ימצאו עוד אנשי כגילי חסרי המדע וחשכי שכל אשר גם הם חולים כמוני, אי ליאת אמרתי אולי יחננו ה' ברב רחמיו ויתעשת ויתן לי כח ואומץ הדעת להבין דבריו ולבארם, ואין אני אומר קבלו דעתי, כי מלבד שידעתי שאין בי לא תורה לא חכמה ולא דעת, ולבינתי ניתן מגרעת, גם לא הספיק לי זמני, לתת בו כל עיוני, כי הוצרכתי לחלק זמני גם לענינים אחרים אשר הם חובה עלי... אך כתבתי כפי העולה על דעתי העני' בע"ה אם שגיתי ה' הטוב יכפר כי לא במרד ובמעל, ואת הטוב יקבלו..., עכ"ל, ולאחרונה יצאו לאור ספרו פירוש על מסכתות ע"ז ב"ב פסחים ועוד וגם נדפס מכת"י שיעוריו משנת תקמ"ה –תקנ"ה.

ב' ניסן

הגה"ק רבי שלום דובער מליובאוויטש זי"ע
יומא דהילולא ב' ניסן (תר"פ)

צור קודש

נולד ביום כ' חשון תרכ"א בעיר ליובאוויטש לאביו הגה"ק מהר"ש בנו הצעיר של הגה"ק בעל "הצמח צדק" בן ר' שלום שכנא שהי' חתנו של הגה"ק בעל התניא זי"ע, ולאמו מרת רבקה ע"ה שהיתה בתו של האדמו"ר האמצעי הגה"ק ר' דובער מליובאוויטש בן מרן הבעל התניא זי"ע, ויקרא שמו בישראל על שם שני זקניו ה"ה אביו של ה"צמח" והאדמו"ר האמצעי זי"ע.

במעלליו יתנכר נער

כבר משחר טל ילדותו ניצנה בו סימנים שלגדולות נוצר, בפרט היראת שמים שלו שעלה בזה מאד, והרבה סיפורים מסופר עליו מענין זה, מסופר שפ"א והוא בן ארבע שנים בלבד, הביא חייט בגד שתפר עבור הילד, ובשעת בדיקת הבגד הוציא הילד לתומו חתיכת בגד אריג מכיסו של החייט, שהי' מהסחורה של הבגד, החייט נתבייש מאד, והתחיל להצטדק ששכח שנשאר אצלו חתיכת בגד וכדו', כשהלך החייט אמרה לו אמו מוסר על שהלבין פני החייט, והילד התחיל לבכות בכיה רבה, כעבור כמה שבועות הלך אצל אביו ושאל אותו איך אפשר לתקן עוון של הלבנת פנים, שאל אותו אביו מדוע הוא שואל, השיב הילד פשוט הוא רוצה לדעת, אבל לא סיפר לו מאומה, שאלה אותו אמו למה לא סיפור לאביו גופא דעובדא היכא הוה, ענה הילד: "המעט כי הלבנתי פני איש עוד הוסיף לחטוא ברכילות ובלשון הרע"..., וכבר מאותו זמן הי' במחיצת זקנו ה"צמח" ושאב מלא חפניים תורה ועבודה וחסידות, וגם זקנו אשר ידע את אשר לפניו השפיע עליו מהודו, והדריך אותו לדרכו הארוכה בחייו, וכך עלה ונתעלה במעלות רמות, הי' יושב ולומד שעות רבות בהתמדה גדולה, בגיל שמונה כבר ישב אצל שיעורי החסידות (כנהוג אצל חסידי ליובאוויטש), כשהגיע לגיל הבר מצוה הי' כבר בקי גדול בע"פ בתנ"ך ובששה סדרי משה וחלק גדול בש"ס ופוסקים, ובשו"ע.

האיש מקדש

כשהי' בגיל צעיר בערך בן ארבע נשתדך ע"פ הצעת זקנו עם הרבנית בתו של דודו אחי אביו ר' יוסף יצחק מאווריטש זצ"ל (חתנו של הגה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע בן הרה"ק ר"מ מטשערנאביל זי"ע, חתנו של אדמו"ר האמצעי זי"ע), והחתונה התקיימה בי"א אלול שנת תרל"ה בעיר אווריטש, לאחר חתונתו חזר לליובאוויטש, והמשיך לשקוד על תורה ועל העבודה ביתר שאת בקדושה ובטהרה, בשנת תר"מ הכניסו אביו לעבודת הכלל, לבטל גזירות ולעמוד בראש מערכות ישראל בכל ענייני הכלל והפרט, ומאז הי' כל ימי חייו עסקן גדול ופעל גדולות ונצורות, ונסע למרחקים לפעול ישועות לכלל ישראל.

נשיאותו

בי"ג תשרי תרמ"ג נסתלק אביו, ההסתלקות עשתה עליו רושם עז, ובמשך שנת האבילות לא קבל איש, לא ענה על שאלות ועל בקשות ברכות, אבל לעומת זאת החל לומר שיעורי החסידות ברבים מיד לאחר הסתלקותו של אביו, עד שנת תרנ"ד למרות שלא קיבל באופן גלוי את הנשיאות, באו אלפי חסידים לליובאוויטש להסתופף בצלו ולשמוע ממנו חסידות ולקבל ברכותיו, בשנת תרנ"ד אז קיבל באופן גלוי את הנשיאות, ונעשה מ"מ וממשיך השלשלת של חסידי ליובאוויטש בדרכם החסידות 'חב"ד' שנתייסד ע"י מרן הבעל התניא, וע"י הרש"ב נתבהר ונתלבן הדרך ע"י מוחו הגדול, לימים יסד ישיבתו הגדולה "תומכי תמימים", ישיבה שלמדו בה תורת הנגלה ותורת החסידות.

לוחם מלחמת ה'

הי' לוחם אדיר נגד כל פגעי הזמן, ועשה אסיפות עם גדולי רוסיא לתקן עצות ותחבולות לבל יכבה גחלת היהדות, בשנת תרס"ה רצו השלטונות לגזור על רבני ישראל ללמוד למודי חול, לשם כך כנס אסיפות גדולות של גדולי הרבנים, שהביעו את התנגדות הנמרצת לגזרת השלטון, מספר פעמים אסרו אותו מלצאת מביתו, וגם פ"א עצרו אותו בבית האסירים, אבל הוא לא

נרתע ולא פחד, ונלחם נגדם עד שהצליח לבטל את הגזירה, בפרט לחם בדעתו האיתנה נגד נגע הציונות שהתחיל להתפשט באותו זמן, ודרש הרבה שיחות נגדם מלא קנאות, וכתב מכתבים נלהבים ללחום מלחמת ה' נגד הציונים, רביה"ק זי"ע מביאו בספרו הק' ויואל משה (מאמר א סימן קי"ז) וגם בשו"ת דברי יואל (חלק חושן משפט ס" קמ"ג) וכותב עליו תואר הגה"ק מה שלא נהג לכתוב על שום צדיק שהי' בדורו, עיין בספר "זכור ימות עולם" של הרה"ג ר' בנציון יאקאבאוויטש (ח"ב עמ' מ') וז"ל: ומדי דברי בו (בד"ק של מהרש"ב) זכור אזכרנו כי בשנת תשי"ט באלה מסעי עם רביה"ק זי"ע מארץ ישראל לאייראפא, אז בהיותינו על סיפון האני' בלב ים, ובתוך אחד השיחי"ם, סוד שי"ח שרפי קודש אשר זכינו ליהנות משך כל ימי הנסיעה, העליתי אלה דברי קדשו של מהרש"ב (בקשר לאותו שיחה שהתקיימה באותו שעה), ובעקבות זה התחיל רביה"ק לדבר מקדושתו ופרישתו של צדיק זה עד שנכנס התפעלות עצומה (אין א ברען) וירם את ידיו בהתלהבות ואמר "דער רש"ב איז דאך געווען אש להבה ממש", עכ"ל.

רבן של ישראל

הי' כאב רחמן לאלפי ישראל אשר בארץ רוסיא, באותו הזמן הדרדר מאד פרנסת ישראל ברוסיא, אז דאג להקים בתי חרושת רבים שבהם מצאו אלפי יהודים את פרנסתם, גם דאג לאלפי חיילי יהודים שהתגייסו לצבא שיקבלו אוכל כשר מצות על פסח וכדו', כשהי' הגזירה על יהודי מוסקבה להיגרש מבתיהם אז בא לעזרת המגורשים לעזור להם בהשגת מקומות מגורים ובכסף וכדו', אלפי ישראל מצא ובו אוזן קשבת כשבאו אליו עם בקשותיהם והוא כאב רחמן עזר להם בכל משאלותם, אלפי ישראל נושע וברכותיו שעשתה פירות, פ"א בא אליו אחד מתלמידיו עם בקשה שינצל מהצבא, אמר לו הרי אתה יודע לשיר, וכל בעלי שיר יוצאי"ן בשיר (שבת פ"ה מ"א), הבחור התקבל לשרת בצבא, אחר זמן קצר הגיע יום ה"יארצייט" של אביו, וביקש רשות לנסוע לעיירה הסמוכה להתפלל ולומר קדיש, ונסע עיירה והתפלל לפני התיבה, להבור הזה הי' קול ערב מאד והקהל נהנו מאד מתפילתו, אחר התפילה ניגש אליו הגבאי ואמר לו שרוצים לקבלו לבעל תפילה קבוע שלהם, ענה לו שאינו יכול לקבל את המשרה, באשר הוא משרת בצבא ואינו יכול לילך משם, שאלו הגבאי ואם ישתחררו אותך יקבל את המשרה, ענה כן, אותו גבאי הי' לו קשרים טובים עם הגענעראל דשם, והשתדל עבורו, ואכן השתחרר ויצא מהצבא ע"י שיר...

עין רואה

פ"א אחר חג השבועות נכנס אליו אחד מחסידיו ליחידות, אמר לו הרש"ב הרי הנך סוחר בעצי יער, לפעמים מוכרח את לשבות כמה ימים רצופות ביער, ובכן אני מציע אני לך כשיגיע ימי חנוכה אל תשכח לקחת נרות עמך ותראה שיראה נרות גדולות, וברכו לשלום, החסיד יצא מהחדר מלא התפאלות הלא ימי קיץ עכשיו ומה להרבי עם נרות חנוכה, אבל כחסיד מאמין ברבו, קיבל את דברי רבו, בימי חנוכה הבא נזדמן לו לנסוע ליער עקב מסחרו, ונזכר מדברי רבו והכניס לתוך תרמילו נרות חנוכה גדולות כציוו רבו, ובעת ערב התנפלה עליו לפתע שודדים ושדדו לו כל רכושו שהי' סכום כסף גדול מאד, ואמרו לו שיכין עצמו למיתה, והוא התחיל לבקש על נפשו מהם כי נתן להם כל ממונו ושיניחו לו לחיות, אבל הם אמרו לו שהם מפחדים שמא ילך ולהלשין עליהם, הלכך הם הולכים להרוג אותו, כשראה שכלתה אליו הרעה ביקש מהם שיתנו לו בקשה האחרונה שנהוג לתת, ונתנו לו, אז ביקש ואמר שהיות שהוא יהודי והיום היא חנוכה אצל היהודים ומדליקים נרות, שיניחו לו להדליק נרות חנוכה, ונתנו לו רשות, והדליק הנרות בלב נשבר, ובאותו זמן נכנס ליער פריץ של היער, עם משרתיו וחייליו, ולפתע ראה מרחוק את הנרות דולקות ולא מצא חן בעיניו, אמר למשרתיו לילך לשם לראות מה פשר הנרות, והלכו שם ומצאו את השודדים שמכינים עצמם להרוג את היהודי, ותפסו את השודדים ושחררו את היהודי, וכך ניצל החסיד ע"י ראיית רבו למרחוק.

אחרית ימיו

בשנת תרע"ו בעת מלחמת העולם הראשונה, כשחזית המלחמה התקרבה לליובאוויטש, עזב את העיר ועבר לעיר רוסטוב, ומאז היתה רוסטוב לעיר הבירה של חסידות חב"ד, בשנת תר"פ ביום הפורים הי' התוועדות האחרונה של הרש"ב, ודיבר אז דיבורים נפלאים ורימז כמה פעמים שימים אלו הם ימיו האחרונים עלי אדמות, באותו זמן הי' איסור לשתות יין וכדו', אבל הוא בלי שום פחד כינס את חסידיו ושתו וחגגו את יום הפורים בשמחה עילאה, בנו יחידו הרייי"צ פחד מאד על התנהגותו של אביו, אמר לו אביו אל תירא נהי' שלמים, פתאום באו לביתו החיילים ורצו לערוך חיפוש אחר דברים האסורים מטעם הממשלה, ונפל פחד גדול על כל המסובים, אבל הרש"ב אמר שלא ישנו שום דבר ולא יפסיקו רגע אחד מן השמחה וימשיכו עם הניגונים, כאשר נכנסו החיילים לתוך הבית לא קם ולא זע מהם והורו לכל אחד לעשות כך, ורצו לעשות החיפוש אמר להם הרש"ב שלא עכשיו יעשו רק יותר מאוחר כאשר יגמר, והנה פלא הם קבלו את דבריו ויצאו, והמשיכו עם השמחה, ואח"כ באו עוד פעם ועל השלחן הי' יין, ורצו החסידים להחביא את היין, אמר להם "איך דארף שוין נישט מורא האבן, דע אנדערע וואך וועל איך שוין זיין גאר אויעך", וכאשר נכנסו לתוך הבית, ועמדו מול פניו הסב פניו מהם ופנו לחסידיו ואמר: נו, צריכים לדבר דברי חסידות ויתבטלו הם לגמרי, והתחיל תיכף לומר שיחה על ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד וגו', הם עמדו זמן רב והביטו עליו, ואחר כך הלכו משם ולא דברו מאומה, וישב עם החסידים עד ארבע לפנות בוקר, במוצאי שב"ק פרשת ויקרא, ב' ניסן תר"פ נסתלק לגנזי מרומים ומנוחתו כבוד בעיר רוסטוב.

ברכה לרא"ש משביר

ברגשי ידידות וחיבה,
נשגר בזה בברכת מזלא טבא,
קדם האי צנתר דדהבא, ברא כרעא דאבא
ידידינו החשוב והנעלה, נודע לתפארת ולתהילה,
מסור בלו"נ למען המוסדות והקהילה, ותהי ידיו אמונה,
בדעת ובתבונה, לתמוך בכל עת ועונה, בעין יפה וברוח מסורה,
מוזיל זהב מכיסו לכל קדשינו תדירא, נודע לעוז לתהילה ולתפארה,
פאר המעלות ורב תבונות, שמו הטוב מהללים בשפתי רננות, הלא הוא

הרבני הגדיד הנכבד רודצו"ח

אלימלך שמשון וויים הי"ו

חבר הנהלת קהילתינו הק' בעיה"ב לאנדאן יע"א - ומנדולי הומבי קהילתינו ומוסדותינו הק' פה בני ברק יצ"ו

מנהל מפעל "עזר למשפחות" באה"ק
ופטרון הבודת "יסודי התורה" דקהילתינו הק'

לרגל השמחה הגדולה שבמעונו באירוסי בנו
בסימן טוב ובמזל טוב בשעה טובה ומוצלחת

החתן החשוב והמצויין, עדיו לתפארת ולגאון, שמו מהללים בשיר ורון

כמר שמואל וויים הי"ו

עב"ג הכלה החשובה והמהוללה שתחי' בת מחו' ידידינו החשוב והנעלה

מוה"ר **שמואל ישעי' וויסמאן** הי"ו
אב"י בעיה"ב לאנדאן יע"א

זאת הברכה, שבבכל אשר יפנה ישכיל בהצלחה, ויזכה לראות ולרוות ממנו ומכל יו"ח תענוג ונחת והרווחה, ויוסף עליו ה' אלף פעמים ככה, ויזכה להמשיך בפעליו הכבירים לתורה ולחסד תדירא, לכלכל לחם לפי הטף למאות משפחות אנ"ש ברוח מסורה, ותמיד נספר תהילתו בשבח ובתפארה, עדי עד נזכה לביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו שליט"א בראשינו, בב"א

המברכים ברגשי הודאה והערכה

הנהלת הקהילה

מפעל "עזר למשפחות" | חבורת "יסודי התורה"

מֵאֲשֵׁ"ר שְׁמָנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ: (בראשית מט, כ)

שבת החודש

בשבת קודש זו כלול קדושת ראש חודש וקדושת פסח ראש כל מועדות, ולכן יש בו שורש לכל המועדים

במשנה (ריש ר"ה) **באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים,** ובגמרא (ד.) רגל שבו ראש השנה לרגלים. וקשה דהוה ליה למימר בניסן ר"ה לרגלים, אך כבר אמרנו דמהאי טעמא נקרא ראש חודש ולא תחלת חודש, שהוא ראש של כל החודש, **והיינו שכל קדושת החודש כלול בראש חודש, ובתר רישא גופא אזיל** (כמו שאמרו עירובין מא.), **וצריך להרגיש הקדושה מהרגל שבו בראשון בו שהוא ראש החודש,** וכן ראש השנה פירושו ראש של כל השנה, וזהו ראש השנה לרגלים שכל קדושת המועדות כלולות ברגל דפסח, **וזה שנאמר החודש הזה לכם ראש חדשים, שנכלל בו קדושת כל המועדות שבכל החדשים כו'.**

ומראש חודש צריך להשיג ולהרגיש קדושת המועד שיבא בחודש זה, והוא ראש השנה לרגלים שממנו מתעתד כל קדושת הרגלים. וכשהל ראש חודש בחול צריך לקרות בשבת שקודם ראש חודש פרשת החודש, שבשבת שלפניו צריך להרגיש קדושת ראש חודש שיהיה בימי המעשה שאחריו, כמו שאמרנו כמה פעמים דשבת כולל כל קדושות שיבאו בימי המעשה שאחריו, כמו שאומרים ברכתו מכל היומים כו', **וכלול בשבת זה קדושת ראש חודש שכולל רגל שבו שהוא שורש כל המועדים.**

פרי צדיק

טעם הקריאה בשבת קודם ר"ח ניסן להורות כי הבריאה כולה בשביל התורה ובשביל ישראל

יען כי בחדש חזה הבדילנו ה' מכל העמים, ובחר בנו להיות לו לעם סגולה, בזכות אבותינו הקדושים אשר קיימו תוה"ק עוד קודם שניתנה, ואף ההלכות שנתחדשו נתוודע להם, אמנם בדורות שבאו אחריהם נתמעטה החכמה, ובפרט בגלות מצרים נפלו מאד מן הקדושה בתכלית השפלות, והיה מהכרח למעמד הר סיני, ולולא חסדיו המרובים כמעט אשר לא יזכר עוד ולא יפקד שם ישראל, והודות להשם יתעלה כי זכר את בריתו והוציאנו ממצרים ביד חזקה וקרבנו לפני הר סיני, ונתן לנו תוה"ק להורות לנו הדרך בו נלך והמעשה אשר יעשה האדם וחי בהם בזה ובבא, וזה לנו טובה גדולה אשר אין לה שיעור וערך, על כן בא הכתוב באזהרה זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים וגו', **ועל זה באו רז"ל ותקנו לנו לקרות הפרשה הזאת בצבור בהשבת שלפני ר"ח ניסן** (ראשית הבריאה), **וגם בספר תורה בפני עצמה, למען שעל ידי זה נודע ונתפרסם גודל תועלתה, כי ביבינו הכל אשר עיקר הבריאה היתה בשביל ישראל, ועיקרן של ישראל הוא התורה וקיום מצותיה, בהכנעה וקדושת הדבור וטהרת המחשבה, ועי"ז נוכל לחטות כל התחדשות השנה להנאתינו וטובתינו, זה העיקר שהחיות תלוי בו בזה ובבא.**

בארת המים, באר לחי ראי, פ' החדש, בד"ה זכר

הוצאת ספר תורה לקריאת הנשיא

עיין בשל"ה הקדוש, הובא בבאר היטב כאן, לקרות מר"ח ניסן כל יום הנשיא שלו, ובי"נ פ' בהעלותך עד 'כן עשה המנורה' שהוא נגד שבט לוי, והנה יש מקומות מוציאין ספר תורה לקרות בו הנשיא, ויש מפקפקין במנהג הזה, דמשמע בירושלמי דאין לקרות בספר תורה בציבור בלא ברכה, עיין בשו"ת מהרש"ם (סי' קע"ה), **אך ראיתי שני גדולי הדור שנהנו כן להוציא הספר תורה לקריאת הנשיא, ה"ה מרן הגה"ק מו"ה חיים האלברשטאם מצאנז, ואדמו"ר הגה"ק מו"ה יקותיאל יהודא ט"ב זי"ע** (בעל ייטב לב), **ובודאי גם רבותיהם היו נוהגין כן,** ועיין בס' שערי אפרים על קרה"ת (שער ח' דין ט"ו ודין כ"ט ודין ל"ט) שפסק שם לקרות בס"ת בלא ברכה עי"ש.

לקוטי מהרי"ח (חודש ניסן)

קריאת פרשת החודש בשבת לעורר מרדם ישנים להכין עצמינו בקדושה ובטהרה לליל התקדש חג

כל חודש ניסן הוא הכנה וטהרה לקדושת חג הפסח, וכמו שאנו אומרים [פיוט מוסף פ' החודש] 'הנה ימים המבורכים באים', שכל ימי החודש המה ראוים לברכה מהא' המבורך, **וראש חודש הוא הראש מהחודש והכל טמיר וגנוז בהמוח ובמחשבה תחילה, כי הוא מלך על כל איבריו** כמאחז"ל (שבת ס"א), **ולכן נקרא ראש חודש שכל ההתחדשות של החודש נגנז וצפון בכח בר"ח, ותמיד הקריאה של פרשת החודש בשבת שלפני ר"ח, כלבד כשחל ר"ח ניסן בשבת עצמו,** ועפימ"ש הזוה"ק (פ' יתרו) כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין, **ועל ידי קריאת פרשת החודש בשבת הזה שהוא לעורר מרדם ישנים כהנ"ל, כדי להכין עצמינו בקדושה ובטהרה בכל הכוונות הראויות לליל התקדש חג,** כאמרם ז"ל [ר"ה טז:] **חייב אדם לטהר עצמו ברגל, נוכל לזכות להרגיש האור הגדול מקדושת היו"ט הבעל"ט.**

ישמח ישראל, אות ג' ד"ה ובדברינו

צריכין לב' שבתות להכין לפסח, שע"ז 'מיד נגאלין', ושבת הראשון מתקן פגם ע"ז במעשה

בגמרא פסחים (ו.) **שואלין ודורשין בהלכות פסח** קודם לפסח שלושים יום **רבי שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות.** ואמרינן שם בטעמא דרבי שמעון בן גמליאל **שהרי משה עומד בראש חודש ומזהיר להם על הפסח** שנאמר (שמות יב, ב) החודש הזה וגו'. **יש לדקדק** אמאי נקט לשון שתי שבתות ולא ארבעה עשר יום כדקאמר תנא קמא שלושים יום או שני שבועות. גם אמרו חז"ל (שבת קיח ע"ב) שאלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין וזהו צריך ביאור. **גם יש לשום לב על זה שלעולם מתחילין ספר ויקרא קודם לפסח,** והקדמונים נתנו סימן פקדו ופסחו סגרו ופסחו, פירוש שלעולם קורין קודם לפסח או פרשת צו בשנה פשוטה או מצורע במעוברת וכל זה טעמא בעי כו'.

ונראה לומר בכל זה כי הנה אמרו חז"ל (שמות רבה טז, ב) על פסוק (שמות יב, כא) **משכו וקחו לכם צאן משכו ידיכם מן העבודה זרה** שישראל בהיותם במצרים היו עובדי עבודה זרה, וכמו שהזהיר להם הנביא גם כן איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו (יחזקאל כ, ז), **וכשהגיע עת גאולתם הזהירם ה' יתברך שישובו בתשובה על עוון עבודה זרה שבידם ועל ידי זה יגאלו.** וידוע מאמר חז"ל (קידושין לט ע"ב) שבכל עבירות אין המחשבה מצטרפת למעשה חוץ מעבודה זרה, נמצא שהיו ישראל צריכין לשוב ולתקן את אשר עוותו במחשבה ובמעשה.

והעיקר תיקון לעוון עבודה זרה הוא שמירת שבת כהלכתו כמו שאמרו חז"ל (שבת קיח ע"ב) **כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו.** והנה השבת נקראת שבת מלכתא שהיא בחינת מדת מלכות, **ולכן בשבת מצוה לומר שירות ותשבחות יותר מכל ימי השבוע** מפני שהמלכות נקראת פה כידוע. ושבת הגדול הוא מסיטרא דבינה יובל הגדול כידוע, **ועל כן הזהירם משה פרשת משכו וקחו לכם וגו' מראש חודש ואילך כדי שיתקנו באותן השתי שבתות שיש להם עדיין קודם פסח עוון עבודה זרה שבידם שהתיקון לעבודה זרה הוא שבת** כדלעיל. **ובשבת ראשון תיקנו עוון המעשה שהשבת הוא בחינת מלכות פה כדלעיל ועקימת שפתיו חוי מעשה שמה שאומר שירות ותשבחות בשבת בדחילו ורחימו הוא מכפר לו עוון המעשה,** ובשבת השני שהוא שבת הגדול מסיטרא דבינה עולם המחשבה על ידיה תיקנו מה שפגמו במחשבה, ועל ידי זה נתיחדת הה' תתאה בה' עילאה וזכו לגאולה מסיטרא דה' עילאה שהוא עלמא דחירות:

וחנה בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, וכמו שאז יצאו ממצרים על ידי ששבו בתשובה ושתיקנו מה שפגמו באותן השתי שבתות שמראש חודש ניסן ואילך, כן לעתיד גם כן זמן תשובה לכל הוא לתקן פגם העוונות על ידי אותן השבתות. וזהו שאמרו ז"ל שאלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין שרומז בנ"ל **שעל ידי השתי שבתות יכולין לתקן המעשה והמחשבה, וליחד הה' תתאה בהה' עילאה ולהמשיך הגאולה מעלמא דחירות.** ועל כן דוקא נקט רבי שמעון בן גמליאל בלשונו ששואלין ודורשין קודם לפסח שתי שבתות, מפני **שעיקר תלוי לשוב בתשובה שלימה באותן השתי שבתות כדי לתקן פגם העוונות במחשבה ובמעשה כדי שיזכו לגאולה השלימה כמו שזכו אבותינו אז.**

ועל כן מתחילין לקרות לעולם פרשת תורת כהנים קודם הפסח והסימן פקדו ופסחו, מפני שהקרבנות מכפרין כו' **וכן שמירת שבת גם כן מכפרת שכל השומר שבת כהלכתו מוחלין לו על כל עוונותיו, וכשנזכה לשמור שבת כהלכתו נזכה לגאולה העתידה** כמו שאמרו ז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין.

מאור ושמש

ענין שבת החודש, שבר"ח ניסן נשפע הכח לקדש את כל השנה, אף אם אינו במדרגה

ענין שבת החודש הוא מה שנותנים כח לכל איש ישראל כשמגיע ראש חודש לעורר עצמו מחדש לעבודת ה', ואף שכן הוא בכל חודש, אמנם נוסף עליהם החודש הזה **שהארתו נותן כח להתעוררות על כל חדשי השנה, וזה ענין ראשון הוא לכם** (שמות יב, ב) שראשון הוא הכולל כל כוחותיו של אדם, והנה הכח שיהא ביכולת לאיש להתעורר הוא עצמו עם כל הראשית שלו, היינו עם כל כוחותיו, מושג בכח יציאת מצרים, וזה מה שנאמר **ויאמר משה וגו' זכור את היום וגו', אחר קדש לי כל בכור,** שהקשו הראשונים ז"ל על זה מה שייכות הוא לכאן, אמנם הענין הוא כי קדש לי כל בכור פטר כל רחם הוא גם כן כנ"ל, **שיקדש אדם את כל ראשית שלו עם כל כוחותיו המרומזים בתיבת רחם, שהיא גימטריא רמ"ח, היינו רמ"ח איבריו של אדם, והעצה לבא אל זאת הבחינה נתנה התורה בכמה שנאמר 'זכור את היום הזה',** כי בחוזק יד וגו', דהיינו שאף שלא היינו ראויים כל כך לנס, **וכמו"כ ידע האדם להגביר כל כוחותיו לקדשם ולחדשם לעבודת הבורא יתברך שמו , ואף שאינו בר הכי, ודאי הקב"ה יעזור לו לזה על ידי זכירת יציאת מצרים.**

חידושי הרי"ם

מתוך דברות קודש של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

נעילת זמן החורף תשע"ט לפ"ק | בהיכל המתיבתא הק' בקרית יואל יע"א

דאס דארף מען צו וויסן שואלין ודורשין ל' יום קודם החג, און לויט איין מאן דאמר ב' שבתים, איז דאך הכל מודים אז ב' שבתים שואלין ודורשין, צוויי וואכן וואס אונז שטייען מיר יעצט פאר יום טוב פסח מ'דארף זיך צוגרייטן צו יו"ט פסח מיט אן הכנה דרכה, זיך צוגרייטן צום חיליגן יום טוב פסח, ס'קומט אזא חיליגע יום טוב מיט אזויפיל מצות, כדי מ'זאל קענען מקיים זיין די מצוה מיט א התרוממות הנפש מיט א חיות דקדושה, מ'זאל לעבן אין תורה, א לעבן פון תורה, א לעבן פון מצות, קומט אזא חיליגע מצוה ווי ביעור חמץ, אזא חיליגע מצוה פון אכילת מצה, מרור, אפיקומן, ד' כוסות, סיפור יציאת מצרים, ספירת העומר, אזא חיליגן יום טוב פסח, אזא חיליגע יום טוב חיליגט, ס'חיליגט אידישע קינדער, מ'חיליגט א איד פון קאפ ביז פים.

שטייט אין תפארת שלמה מצות יאכל במקום קדוש, שטייט ולא יראה לך חמץ, אז א איד עסט מצה די מצה טוט אזא פעולה אויף ביי איד ולא יראה לך חמץ, ס'זאל דיר געפעלן מער קיין חמץ, חמץ מיינט מען דעם יצר הרע, חמץ מיינט די חבלי עולם הזה, די מצוה ברענגט אריין אזא קדושה אין א איד אז ער זאל ממאס זיין מיט חבלי עולם הזה, ער זאל וויסן אזא פוסטע וועלט איז פוסטע נארישקייטן און הכל הבל. מצות יאכל במקום קדוש, אז במקום קדוש איז לא יראה ס'וועט דיר נישט געפעלן, בלשון נראה לי, געפעלן, ס'וועט דיר נישט געפעלן קיין חמץ, דאס איז א רמז אויף די דרכי היצר מיטן הבלי עולם הזה, ס'וועט דיר נישט געפעלן. **א איד האט די זכיה ער עסט מצה ברענגט ער אריין חיליגקייט, ס'חייבט אים אויף צו עפעס א געהויבנקייט, ער פארשטייט עפעס, ער דארף צוקומען צו עפעס רוחניות, צי עבודת ה'.**

דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל זיצן און עוסק זיין בתורה, **ס'איז דא אסאך צו לערנען, מ'דארף לערנען גמרא מיט תוספות הלכות חג בחג, מ'דארף לערנען הלכה, מ'דארף לערנען גמרא, מ'דארף לערנען חסידישע ספרים מלחיב לבבות, פילן א טעם אין די מצוה מצה, פילן א טעם אין די מצוה מרור, אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן כדי ס'זאל איבער בלייבן די טעם מצוה אין מויל די טעם מצה בלייבט אפילו מ'עסט אויף די מצה,** מ'זאל מרגיש זיין **מ'זאל מרגיש זיי די כח פון א יו"ט, מרגיש זיין וואס די יו"ט פסח ברענגט אונז, וואס די יו"ט פסח איז אויף אונז משפיע, משפיע קדושה חיליגקייט, די חיליגע מצות איז משפיע אויף א מענטש, דאס קען מען נישט זוכה זיין נאר אז מ'לערנט א חסידישע ספר, א חסידישע ספר וואס זיי ברענגען אראפ דעם אור הגנוז, ברענגען אראפ א חיליגע לעכטיגקייט פון הימל ברענגען דאס אראפ, און זיי געבן דאס אונז צו פארשטיין האבן מיר די זכיה דאס משיג צו זיין פשוטע בשר ודם, מ'זוערט נתעלה מיט קיום התורה והמצות, א איד לערנט א בני יששכר, צי א תפארת שלמה, צי די ייטב פנים, ברענגט אים אריין חיות דקדושה, ברענגט אים אריין לעבעדיגקייט, ער שפירט חיי תורה, ער שפירט וואס הייסט א מצוה, ער שפירט א טעם אין א מצוה, א לעבעדיגקייט, א פרישקייט אין די מצוה.** דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל קענען טאקע מקיים זיין די מצוה, בשמחה רבה והדוה עילאה.

ברכת ציון וירושלים

באותות יקר ורבותא, כוס של ברכה נקריב בהדרתא, מלא חפני טיבותא, לרום האי מעלתא, איש המורם מעם ברב פעלתא, מגדולי תומכי אורייתא, תורה וגדולה משולבות אצלו, מה טוב חלקו וחבלו, אוצר כל כלי חמדה וסגולה, נודע לשבח ולתהלה, עומד לימינינו בכל עת ועונה, בדעת ובתבונה, שמו משבחים בשפתי רננה.

הרבני הנגיד המפואר

מוה"ר

רפאל פערלמוטער

הי"ו

מראשי קהילתינו הק' במאנסי יצ"ו

מגדולי תומכי מוסדותינו פעיה"ק ת"ו

לרגל השמחה שבביתו שורה, ברוב חדוה ואורה

אירוסי בתו החשובה שתחי'

למז"ט ובשעטומ"צ

עב"ג החתן בן ידידינו עוז הר"ר **יואל שרייבער** הי"ו

חתן ידידינו הטפסר הנודע לתפארה, לו העוז והגבורה, להגדיל תורה ולהאדירה, אוזר כגבור חיל, ומסור לטובת הכלל יום וליל, עומד לימינינו במסירות נאמנה, להרחיב גבולי הקדושה בתוך עדת מי מנה, איש חי ורב פעלים, לטובת קהילתינו ומוסדותינו פעיה"ק ירושלים, שמו מברכים ומהללים.

מהיושבים ראשונה במלכות ועומד כעבדא קמא מר"א
ליומין קדשו של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הרבני הנגיד הטפסר המרומם כש"ת

הרה"חר' מאיר הירש הי"ו

מראשי הקהילה והמוסדות בקרית מלך רב

מ"ה ינתן משאלותינו, מעומק לבינו, שיזכה לברכות עד בלי די
ומשמי מעל יתברך בבני חיי ומזוני רויחי אושר ועושר וכי"ט
ס"ל מלא ברכות, מגניו צחצחות, נחת דקדושה לשלם ולחיים ולט"ב
ד' שנים ורעננים, שנים נעימים, בשכר פעליו ומעשיו לטובת הכל"ל
ויזכה לכל הברכות והישועות אשר בתורתינו הקדושה חקוק וכתו"ב
תבנה ותכונן עיר קדשינו, בביאת גואלינו, ובבנין ציון וירושלים

הכו"ח בברכת ציון וירושלים

בשם הנהלת המוסדות פעיה"ק ירושלים תובב"א

יעקב צבי שלזינגר

שבת החודש

בפרט בעת שמתחילין ליכנס בזה החודש ניסן ואנו קוראין בשבת שלפניו פרשת החודש הזה לכם, וכל ברכאן של קדושת ימי חודש ניסן בשבת זו תליין, ועל ידי קריאת פרשת החודש בשבת הזה שהוא לעורר מרדם ישנים, כדי להכין עצמנו בקדושה ובטהרה בכל הכוונות הראיות ללילל התקדש החג נוכל לזכות להרגיש האור הגדול מקדושת היו"ט הבעל"ט.

(ישמח ישראל)

◆◆◆

וההכנה של פסח היא פרשת החודש.

(חידושי הרי"ם)

◆◆◆

ובשבת זו יכול כל אדם מישראל להתחיל מחדש ולהתחדש לגמרי ומה שעבר אין והעיקר מכאן ולהלאה, ובפרשת החודש בא ניצוץ אור חדש שיוכל להיות כברי' חדשה ממש.

(שפתי צדיק)

◆◆◆

ועיקר עבודה לשמים היא ע"י עסק התורה וע"י התורה הקדושה יכול האדם לבוא לכל המדריגות.

(נועם אלימלך)

◆◆◆

ובפרט שבשבת זו יורד שפע קודש מלמעלה על הלומד תורה, ומסופר מהיהודי הקדוש שאמר שבשבת זו יש בו התחדשות בשפע בדברי תורה.

(פרי צדיק)

◆◆◆

וידוע מאמר הרה"ק מלובלין זי"ע על אמרם ז"ל (ביצה ט"ז) וביום השביעי וינפש כיון ששבת ווי אבדה נפש, ולכאורה היה יותר מתאים לומר זאת במוצאי שבת ולא בליל שב"ק, אלא הענין הוא שידע שיבוא מוצאי שב"ק שיאבד את הנפש היתירה של שבת, ע"כ ישמור ויחוס על הזמן היקר של שבת שלא יבזבז לבטלה.

(בית אברהם)

◆◆◆

שבת היא מלעזוק ורפואה קרובה לבא (שבת יב) היינו שמכח קדושת השבת אין שום דחק וזעקה בעולם, רק אדרבה נשפע כל מיני ברכות ורפואות וישועות, ואף אם יש לאדם איזה דחק ח"ו יש בשרש קדושת השבת הארץ פנים חדשות להמתיק את הכל שיהיה כלא היה, וזהו שבת היא מלזעוק רומז לענין הראשון שבכח קדושת השבת שלא יהיה מעיקרא שום דחק וזעקה, ורפואה קרובה לבא רומז על כח קדושת השבת בענין ההארת פנים חדשות להמתיק הכל, וזאת מרמז לנו ג"כ האר"י הקדוש זצ"ל בפיוט צווחין אף עקתין בטלין ושביתין ברם אנפין חדתין, שיש בקדושת השבת ענין פנים חדשות להמתיק את הכל ובפרט בשבת קודש זה שקורין בו פרשת החדש, בוודאי נשפע בו כח הקדושה הנ"ל, כי המאמר החדש הזה לכם נאמר לישראל בהיותם עוד במצרים, אשר שמו מורה על כל ענין מיצר ודחק, ונאמר להם החדש הזה לכם שיהיה הארת החידוש על כל הדחקים אשר הם בתוכם, כי הוא זה עצם ענין חידוש הלבנה כשהיא בתכלית ההתכסות היא מתחדשת להאיר שהוא בחינת אנפין חדתין, וכל ש"ק הוא זכר ליציאת מצרים, ובפרט שב"ק זה בוודאי יאיר לנו השי"ת התחדשות הזה בכל העינים בגאולה וישועה ורפואה קרובה לבוא.

(אמרי אמת)

ראש חודש ניסן

עתה אחרי אשר הראנו אלקים את כל זאת צריך לדעת שהעיקר הוא ביום הראשון של חודש ניסן שבו תלוי כל החודש ניסן, כי יום הראשון של ניסן הוא כנגד החודש ניסן עצמו, ויום הראשון הוא נגד כל החודש הראשון.

(אגרא דכלה)

◆◆◆

ובאמת בכל ר"ח יש לה מעלות נשגבות, ובראש חודש לרוב ההארה הנפלאה מחסדי המקום ב"ה המופיע על עמו ישראל זוכים שורש נשמתינו לעלות למעלה למעלה, והקב"ה כביכול מגביה אותנו עד שוה לראשו כביכול, ונקרא ובראשי חדשיכם תרין ראשין, כי ראש הבן והאב שווין, וע"כ תקריבו עולה לה' שתקרבו עצמיכם לעלות לה' הטוב להיות לנחת רוח לפניו ולקבל משם כל בחי' שפע ברכה וקדושה רבה.

(באר מים חיים)

◆◆◆

ומעלה יתירה יש בר"ח מכל שאר הימים שאפילו לא הכין עצמו כלל פתאום בא יבוא עליו הארה גדולה משמים ור"ח אינו בא אלא בתחילת החודש, מורה שאין אור ר"ח לעומת המעש"ט של כל החודש, אלא להיפוך שיתרון אור של ר"ח מקודם אף לבלתי מוכנים דיין וכו', וע"כ יום המשכת הקדושה הוא יום הנכבד שממנו מתסעפת קדושה לכל ימי החודש.

(שם משמואל)

◆◆◆

ואפי' פחות שבישראל ואפילו בשפל המצב מאוד וחיתו לשאול הגיע יש בכוחו להתחיל בחדש בחילוף כח שלא הי' בו טרם התעורר.

(שם משמואל)

◆◆◆

וע"כ ראוי ונכון לאיש המשכיל לראות ולהשגיח על עצמו שיום הר"ח יהי' אצלו בתיקונו בעבודת השי"ת ואזי יהי' נכון לבו בטוח בכל החודש כולו, ואפילו אם שעה אחת ביום ר"ח בתיקונו אז יהי' בוודאי אצלו כל החודש בבחינת ר"ח.

(אהבת שלום)

◆◆◆

ובכן מה נוסיף עוד לדבר הלא כל זה היא בכל ר"ח וק"ו מה מאוד גדלה מעלת ר"ח ניסן שראשון היא לכל חדשי השנה, ונוסף עליהם החודש הזה שההארתו נותן כח להתעוררות על כל חדשי השנה.

(חידושי הרי"ם)

החודש הזה לכם ראש חדשים שכל חודש יש לו קדושה מיוחדת ויום ראשון נקרא ראש חודש שהוא ראש של כל החודש וכו' והיא כולל כל קדושת החודש, וניסן כולל כל קדושת י"ב החדשים ונקרא ר"ח שלו ראש חדשים.

(פרי צדיק)

◆◆◆

כי בראש חודש ניסן מתחדש השפע על כל השנה.

(קדושת לוי)

◆◆◆

ומר"ח צריך להשיג ולהרגיש קדושת המועד שיבוא בחודש זה והוא ר"ח לרגלים שממנו מסתעף כל קדושת הרגלים.

(פרי צדיק)

◆◆◆

ועוד מצאנו בספרי הקודש שביום זה נתגלה אור גדול ונורא מאורו של מלך המשיח ובכל שנה ושנה שמתקרב יותר לגאולה מרגישין בו אור יותר מאור זה של ישועה אמיתית של ישראל, וכלל ר"ח היא הרגשת אור של עתיד ובר"ח ניסן שהיא ראש לכל החדשים שבו יהי' עיקר התחלת וראשית התחדשות אורן לעתיד בו היא תוקף השגת אור זה בכל דור ודור, בפרט בדורות הללו עקבתא דמשיחא יוכלו להשיג הארה גדולה מאורו של משיח בר"ח ניסן.

(מחשבות חרוץ)

ימי חודש ניסן

ובראשית דברינו לפני שנתחיל לבאר גודל מעלת הימים האלו צריכים לדעת ולהבין שהדבר תלוי בידינו, וכפי ההכנה שאדם עושה מלמטה כך נשפע עליו מלמעלה, והעיקר הוא שעל כל הדברים צריך להיות ההכנה ומי שטרח בער"ש יאכל בשבת, והתורה מורה לנו דרך הישרה שיכין א"ע בתשובה שלימה על כל מעשיו הראשונים להתקדש ולהטהר כדי שיהי' כלי מוכשר ויהי' בקרבו קדוש להכניס המאכל של מצה במקום קדוש וכו' וכל המצוות הנוהגים בלילה זאת צריך הכנה על זה מר"ח וכו' והוא ג"כ תועלת לאדם ע"י שמכין את עצמו בהכנה דרבה בתשובה ומעש"ט שיהי' הגוף טהור ומוכן להכניס הקדושה בתוכו ע"י אכילת מצה.

(תפארת שלמה)

◆◆◆

וע"י הכנת הימים בהכשר הכלים והעצמות במעשה ודיבור ומחשבה ע"ז נוכל לקבל קדושת הימים ימי פסח לפי ערך כל אחד ואחד לשלימות העבודה הזאת בחודש הזה ולקדושת הסדר שהוא סדר כל השנה.

(בית אהרן)

◆◆◆

ומובן מאליו שכמה שאדם מרוחק ביותר משערי הקדושה צריך ביותר להכין עצמו וביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון מהקדושה וחכמים שפטו על רובא דעלמא אשר במחשך מעשיהם בכל משך השנה וריכם זמנם טובא להכנה הלזו ועל כן פסקו שצריכים להתחיל ל' יום מקודם ומאז יתחילו בתוספת קדושה.

(מנחם ציון)

◆◆◆

ובנוהג שבעולם כשמכניסין אורח הגון צריכין להכין א"ע במטה כסא ושולחן ומדור לפי כבודו, כמו כן אנחנו אלה פה היום בהזמנא תליא מילתא, וחל עלינו לקדש לב ורוח נכון לקבל טהרת הקודש ליום מועד.

(מנחם ציון)

◆◆◆

ואל יאמר אדם בלבו דכיון שימים אלו מסוגלים להתקדש ולהטהר מכל סיג ופגם ומובא בספרים הקדושים שהאור נשפע מלמעלה בדרך דילוג וקפיצה, ובפסח בא הקדושה לאדם בפעם אחת כלשון פסח.

(עבודת ישראל)

◆◆◆

וצריך כל אדם לטהר עצמו כדי שיוכל לקבל אור הבהיר, למשל שהחמה אע"פ שהיא זורחת ביותר צריכין החלונות להיות פתוחים שאם יהיו סתומים לא תוכל החמה לזרוח להבית.

(עבודת ישראל)

המגיד הק' מקאזניץ היה רגיל לספר ג' סיפורים אלו בכל שבת מברכין חודש ניסן באומרו שסיפורים אלו מסוגל להשפיע לבני ישראל צרכי פסח בהרחבה

א)

יהודי אחד עשה לפני חג הפסח חבית יין שרף, ונסע עמה למכירת היין, ולצורך כך היה צריך לעבור את גבולות הערים, כשעבר את הגבול תפסו אותו שומרי הגבול ולקחו ממנו החבית, כי היה אסור מחוקי המדינה לסחור עם י"ש ללא רשות מיוחדת, היהודי בצר לו נסע תיכף להרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע ובכה מאוד על מר מצבו שלקחו ממנו את החבית שהיה מקור פרנסתו, אמר לו הרר"א שילך ויאמר לשומרי הגבול, שיטעמו מהחבית ויווכחו לראות כי בתוך החבית לא נמצא רק מים בלבד ולא י"ש, וכן עשה היהודי, וכן לפלא היה כשטעמו שומרי הגבול מן החבית ראו שהיא מלאה מים והחזירו לו את החבית, היהודי שב להרר"א ושוב בכה על מצבו על שהחבית נהפכה להיות מים, אמר לו הרר"א שיטעם עכשיו הוא מן החבית ויראה שהיא מלאה י"ש, וכך היה שהחבית חזרה להיות י"ש.

ב)

למלך אחד נאבדה ממנו טבעתו, והוציא צו שרוצה הוא שיחפשו את הטבעת, ומי שקיבל על עצמו את חיפוש הטבעת נתן לו המלך הרבה מעות כדי שיתאפשר לו לחפש אחר האבידה, בעיירה אחת שבממלכת המלך הזה היה גר איש יהודי עני ואביון, שלא היה בידו מאומה להכין את צרכי הפסח הקרב ובא, אמרה לו אשתו, הנה אתה רואה שהמלך נותן מעות למי שרוצה לחפש את טבעתו, לך איפוא גם אתה ותאמר שאתה ג"כ רוצה לחפש את טבעתו היקרה של המלך, ובממון שיביא לך המלך יהא לנו במה להכין את צרכי החג, נראתה בעיניו עצת אשתו והלך אל המלך והציע את עצמו לחיפוש האבידה, ואכן קיבל את הממון, נסע מיד לעיירתו והכין את כל צרכי החג, לה"סדר", אחד מיועציו של המלך היה כומר שונא ישראל וכראותו את היהודי מהין לקחת ממונו של המלך עבור חיפוש האבידה לא היה יכול לסבול זאת, איך רימה היהודי את המלך והוציא ממנו ממון, הלך הכומר בליל חג הפסח מתחת חלון ביתו של היהודי וראה איך שאוכל ושותה ואינו עוסק כלל בחיפוש הטבעת, מיהר אל המלך ואמר לו: יבוא המלך עמי ואראה לו מה עשה היהודי עם המעות, הלך המלך עמו, וראו את היהודי יושב כמלך בגדוד, כשעמד המלך מתחת חלון ביתו אמרו אז אצלו את החרוז של "דיינו" ושמו של הכומר ג"כ היה "דיינו", ואמר המלך הנה עכשיו עושה היהודי חקירה מי גנב טבעת המלך, וכולם אומרים "דיינו", הבין המלך שהכומר הוא הגנב הנוכל, וצוה המלך לאסור את הכומר ולהכותו עד שיודה ואכן נודע הדבר שהוא שלח ידו בטבעת המלך.

ג)

יהודי אחד עבד אצל פריץ, פעם התפאר הפריץ לפניו שאלולא היה נותן לו פרנסה היה גווע מרעב ח"ו, היהודי ענה לפריץ: הלא יש אלוקים בשמים הזן ומפרנס לכל, ואתה הנך רק השליח, כששמע הפריץ את דיבוריו של היהודי חרה לו מאוד ונטל ממנו את פרנסתו, היה זה לפני חג הפסח והיהודי העני לא היה בידו איך להכין צרכי החג, לאותו פריץ היה קוף שהיה חביב עליו מאוד, פעם נכנס הפריץ לנקות את אוצר מטבעות הזהב שלו, וכשראה הקוף איך מנקה הפריץ את המטבעות עם הרוק שבפיו, עשה גם הוא כמעשהו, אלא שהקוף בלע את המטבעות, עד שהתמלא כריסו במטבעות זהב ונפל פגר מת, הפריץ שלא ידע על סיבת המוות החליט לזרוק את הנבילה לבית היהודי, כשראה היהודי את הנבילה בביתו הבחין שנבקע בטנה ומטבעות זהב נוצצים מתוכה, נטלם והוציאם להוצאות החג, בליל פסח שלח הפריץ לקרוא להיהודי ובירר אצלו מנין לו כל זה, סיפר לו היהודי את כל המעשה, או אז הודה הפריץ כי ה' הוא הזן לכל.

בס"ד

הופיע!

הספר הנפלא

הגדה של פסח
קדושת יואל

מדברי תורתו של
רביה"ק
מסאטמר זצוק"ל

אויצר נפלא

- הלכות ומנהגים
- פירוש המשולב
- תורות קדושת יואל
- פנינים יקרים
- ניצוצי אור
- קונטרס עשר מכות

גם יש להשיג
כל סדרת ספר
קדושת יואל
על התורה
חמשה כרכים
מנואדים

אור התורה

פנימי תרפ"ט בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביקור אצל כ"ק אדמו"ר מטאהש שליט"א

בביתו בקרית טאהש, קאנאדא יע"א

יום א' פרשת תולדות תשפ"ג לפ"ק

האדמו"ר מטאהש: כ'האב געקריגן א גרים פון מיינע קינדער, זיי זענען געווען ביים רבי'ן אויף שבת (רבינו נסע בפ' חיי שרה לעשות את השבת בקרב אנ"ש בעיר מאנטרעאל יצ"ו), כ'האב זיי געפרעגט וואם האט דער רבי געזאגט, האבן זיי נאך געזאגט, אז אפילו א כלשהו, ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכ"ל, אפילו א כלשהו...

רבינו: יא, אויפן ענין פון תשובה.

אביסל א מליצה ישרה פאר אידישע קינדער.

האדמו"ר מטאהש: דאם האט א שייכות מיט שופר.

וה' ברך אברהם בכל, בכ"ל איז בגימטריא שופ"ר.

רבינו: דער חתם סופר זאגט דאם, ער זאגט אז די מילוי פון בכ"ל [בי"ת כ"ף למ"ד] איז בגימטריא שופ"ר.

האדמו"ר מטאהש: מ'האט אויפגעטוהן אזא חידוש אז אפילו תשובה מיראה איז נעשה לו כזכיות.

רבינו: יא, אז מ'פסקנט ווי ר' יוחנן אז 'כל' איז אפילו א כל דהו, איז דאם ביי תשובה אויך אזוי.[1]

---

1 לחיבת הקודש נעתיק כאן מתוך דברות קדשו של מרן שליט"א בליל שב"ק פ' חיי שרה בעיר מאנטרעאל יצ"ו.

"ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. כתב החתם סופר (תורת משה פ' זו) וה' ברך את אברהם בכ"ל, מילוי בי"ת כ"ף למ"ד גימטריא שופר, שיש לו בן שממנו שופר של מתן תורה ושופר הגדול לעתיד לבא בידוע (פרקי דרבי אליעזר פרק ל"א) מקרני אילו של יצחק, עכ"ל. ולדרכו נלך לבאר רמז שופר לכאן.

ואפ"ל בהקדם מה דאיתא במס' סנהדרין (דף עח.) תנו רבנן, הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות ומת בין בבת אחת בין בזה אחר זה פטורין, רבי יהודה בן בתירא אומר בזה אחר זה האחרון חייב מפני שקירב את מיתתו, אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ואיש כי יכה כל נפש אדם (ויקרא כד יז), רבנן סברי כל נפש עד דאיכא כל נפש, ורבי יהודה בן בתירא סבר כל נפש כל דהוא נפש, עי"ש. נמצא דלרבנן תיבת כל משמע כולו ממש, ולרבי יהודה בן בתירא תיבת כל משמע אף כל שהוא, והרמב"ם (פ"ד מהל' רוצח ה"ז) פסק כרבנן דכולן פטורין ממיתת בית דין, וכתב בספר דינא דחיי (על הסמ"ג לאוין קס"ג) וכן כתב באור החיים הקדוש (פ' וישב) דדוקא בדיני אדם פטורין, אבל בדיני שמים חייבין. הרי דבדיני שמים נקטינן כרבי יהודה בן בתירא דכל משמע כל דהוא.

וממנו נקח לגבי מצות תשובה, דכתיב (דברים ל י) כי תשוב אל ה' בכל לבבך ובכל נפשך, דאי אמרינן כל משמע כולו ממש, צריך שיעשה תשובה שלימה בכל לבבו ובכל נפשו והיינו תשובה מאהבה, אבל כיון דבדיני שמים נקטינן דכל משמע אף כל דהוא, אם כן אף בתשובה מיראה מתקיים חובת המצוה כי תשוב אל ה' בכל לבבך ובכל נפשך, ועל זה אמרו בגמרא (יומא פו.) גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, כי מכח זה תחשב ערכה של התשובה לפי דיני שמים, ובכן אף אם לא יזכו רק לתשובה מיראה דהוה התשובה כל דהוא סגי.

ובמס' יומא (דף עד.) פליגי, רבי יוחנן אמר חצי שיעור אסור מן התורה, ריש לקיש אמר מותר מן התורה, ורבי יוחנן יליף לה מהא דכתיב (ויקרא ז כו) כל חלב, דמשמע אף כל שהוא, עי"ש בגמרא. וכתב החתם סופר בדרשותיו (לז' אדר דף קס:) שהדבר תלוי אי תיבת כל משמע כל דהוא או משמע כולו, דרבי יוחנן ס"ל דמשמע כל דהוא ואמרינן דכל חלב אפילו כל שהוא נמי אסור, אבל ריש לקיש ס"ל דמשמע כולו ממש, ורק כל חלב אסור, הא מקצת שרי, עכ"ד.

ולפי זה נראה לומר דהא דאיתא בגמרא (יומא פו:) מימרא דריש לקיש בתשובה מאהבה דזדונות נעשית לו כזכיות, ובתשובה מיראה דזדונות נעשית לו כשגגות. שזה דוקא לריש לקיש לשיטתיה דס"ל חצי שיעור מותר מה"ת, משום דכל חלב משמע כולו ממש, הכי נמי צריך כי תשוב אל ה' בכל לבבך ובכל נפשך כולו ממש, מה שאין כן לדידן דקי"ל כרבי יוחנן דחצי שיעור אסור מן התורה דכל משמע אף כל דהוא, על כן גם תשובה מיראה מועיל וזדונות נעשית לו כזכיות.

ואיתא במס' סוטה (דף יא.) הבה נתחכמה לו (שמות א י), בואו ונתחכם למושיען של ישראל לדונם במים, שכבר נשבע הקב"ה שאינו מביא

האדמו"ר מטאהש: דער רבי האט דאך מיר געשיקט דעם "לב אהרן" על התורה, כ'קוק אריין אסאך דערין, האב איך געזעהן אין פרשת וירא דער רבי ברענגט דארט (עמ' קפ"ז)

מבול לעולם שנאמר (ישעיה נד ט) כי מי נח זאת לי וגו', והן אינן יודעין שעל כל העולם כולו אינו מביא, אבל על אומה אחת הוא מביא, אי נמי הוא אינו מביא אבל הן באין ונופלין בתוכו, וכן הוא אומר (שמות יד כז) ומצרים נסים לקראתו.

וכתב האלגאזי בשארית יעקב (פ' בלק עמוד רפט) בביאור הני תרי לישני, דהנה בשבועת המבול כתיב (בראשית ט יא) ולא יכרת כל בשר, ואי אמרינן דכל משמע כולו ממש, אם כן דוקא על כל העולם כולו אינו מביא, אבל על אומה אחת מביא, אבל הלישנא בתרא ס"ל דכל משמע אף כל דהוא, ולכן הוא אינו מביא אף על אומה אחת, אבל הן באין ונופלין בתוכו, עכ"ד. ומעתה מקריעת ים סוף שבאו המצריים ונפלו במים, הגם שהיו רק אומה אחת, מוכח דס"ל להקב"ה דכל משמע כל דהוא.

ועל פי זה יש לפרש מה שתקנו אנשי כנסת הגדולה בתפלת ראש השנה להזכיר יציאת מצרים, ותתן לנו ה' אלהינו באהבה את יום הזכרון הזה יום תרועה מקרא קודש זכר ליציאת מצרים. והקשה א"ז זללה"ה בישמח משה (שיח ספונים לראש השנה אות ד) הך יציאת מצרים מאי בעי הכא. ולפי האמור יתפרש, דהנה תקיעת שופר מעורר לתשובה מיראה, וכאמור (עמוס ג ו) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, ושקשה איך מהני תשובה כל שהוא, הלא כתיב כי תשוב בכל לבבך, על זה אמר זכר ליציאת מצרים, היינו קריעת ים סוף שגם זה נקרא יציאת מצרים (עי' מג"א סימן ס"ו סק"א בענין שירת הים), שאז נענשו המצריים באופן שבאו הם ונפלו במים, ומזה ראיה דבדיני שמים נקטינן דכל משמע כל דהוא, ולכן מתכפר בתשובה כל דהו דהיינו בתשובה מיראה.

וזה שאמר הכתוב (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, פי' אשרי העם יודעי תרועה, ובמדרש (ויק"ר פכ"ט ס"ד) שהן מכירין לפתות את בוראן בתרועה, היינו בהתעוררות תשובה של תקיעת שופר, והגם שהוא רק תשובה מיראה, מכל מקום סגי בזה, כי ה' באור פניך יהלכון, שגדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, ובדיני שמים אמרינן כל משמע אף כל שהוא, ולכן אף בתשובה מיראה סגי.

ומעתה יתפרש הרמז, וה' ברך את אברהם בכל, מילוי בי"ת כ"ף למ"ד גימטריא שופר, דאיתא במדרש רבה (פנ"ט ס"ז) וה' ברך את אברהם בכל, שעשה ישמעאל תשובה בחייו. ומסתמא היה רק תשובה מיראה, ומכל מקום מהני לו ונמחל לו, ומהיכי תיתי, לזה אמר וה' ברך את אברהם בכל, וביאר א"ז זללה"ה בייטב פנים (מאמר קדישין לחג הסוכות אות ה) תיבת כל אפילו כל דהו משמע, כמו שדרשו חז"ל (יומא עד.) כל חלב (ויקרא ז כג), לרבות חצי שיעור, ופירש"י אפילו כל שהוא משמע. ומדה טובה מרובה, שאפילו כל שהוא ממש תנועה קלה לכבודו ית' עושה רושם גדול למעלה, וזהו וה' ברך את אברהם בכל, שהיה יקר בעיניו בחינת כל שהוא של מצוה, עכ"ד. נמצא שהיה אברהם דורש כל דמשמע כל שהוא כמו בדיני שמים, ולכן מהני גם תשובה מיראה לישמעאל, ועל זה בא הרמז בכ"ל מילוי בי"ת כ"ף למ"ד גימטריא שופר, דכיון דכל משמע אף כל שהוא, לכן תקיעת שופר בראש השנה מהני לעורר רחמים על ישראל, והגם שלפעמים אינו מתעוררין מכח השופר רק לתשובה כל שהוא, שפיר מהני."

אויפן פסוק "יקח נא מעט מים", ברענגט דער רבי אראפ, דאם איז די מקוה, מ'איז געקומען צו אברהם אבינו זאגט דער זוהר הקדוש אז ס'איז געווען א מקוה ווער ס'האט געדארפט צו קומען האט געדארפט קודם גיין אין מקוה, ס'איז מורא'דיגע ווארט.[2] כ'האב עס נאכגעזאגט פאר די בחורים דא. כ'קוק אסאך מאל אריין, און איך נעם ארויס דערפון, וויל איך פרענגן רשות אויף נאכצוזאגן.

2 עיי"ש מ"ש מהן רבינו שליט"א לבאר הפסוק יקח נא מעט מים וגו'. על פי מה שכתב בייטב פנים (שובו בנים אות ו') לפרש הפסוק (משלי ח, ט) כולם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת. כי הכלל שאמרו (ספר הישר לרבינו תם שער י"ג) דברים היוצאים מהלב נכנסים ללב, היינו ללב טהור ונקי והוא ברשותו, אבל אם הלב הוא משוקץ ומזוהם מזוהמת החטא, הרי הוא סתום ואטום ואינו ברשותו, וכאלו אין לו לב כלל, והעצה לטהר הלב, הוא לטבול עצמו במים המטהרין את האדם מטומאתו, ורמז לזה מבואר בספרים (של"ה שער האותיות ערך טהרה) שזה אמר דוד (תהלים נא, יב) ל'ב ט'הור ב'רא, ראשי תיבות "טבל", לומר שעל ידי טבילה יקנה לב טהור, וכמו שכתב הרמב"ם סוף הלכות מקואות (פי"א הי"ב) שרמז יש בדבר, כשם שמכוין לבו לטהר כיון שטבל טהור, כך המכוין לבו לטהר נפשו, כיון שהסכים בלב לפרוש מהן והביא נפשו במי הדעת טהור, עכ"ל. ודבריו נאמרו ברוח הקודש, כי ענין הטבילה נובע ממקור הדעת כמבואר בספרי קבלה, וזהו שאמרו חכמים (שבת ל"א.) ודעת (ישעיה לג, ו) זה סדר טהרו"ת. וזה שאמר הכתוב כולם נכוחים למבין דברים היוצאים מלב אדם, וישרים רק למוצאי דע"ת, היינו הרגיל לטבול במים טהורים מי הדעת, שזה יש לו לב טהור להכניס דברי מוסר בלבו, עכ"ד.

ועל פי זה יובן מה שאנו רואים שיש בני אדם ששומעים דברי התעוררות, ועם כל זה אינו עושה אצלם רושם כלל, ונדמה להם שיש חסרון בדברי המוכיח, ולפי האמור נמצא שהחסרון הוא בהם בעצמם, דכיון שאינם נזהרים בטבילה במקוה, על כן לבם אינו ברשותם, שבבם אטומים וסתומים לא חלי ולא מרגיש, ולכן אף ששומעים דברים היוצאים מן הלב, עם כל זה אינם נכנסים אל הלב. ומזה ישמע חכם ויוסף לקח כי הטבילה במקוה בכל יום הוא הכרחיות, שעל ידי זה מקדש האדם את נפשו ובורא לו לב טהור ורוח נכון לשמוע את דבר ה'.

והנה מבואר בזוה"ק (פר' וירא דף קב.) שהיה לו לאברהם מקוה בתוך ביתו, וכל מי שהיה טמא לא היה יכול להתקרב אל ביתו, עד שטבל במקוה, עיי"ש. ולפי האמור י"ל כי אברהם אבינו דרכו בקודש היתה להדריך את הבאים בצל קורתו וללמדם אמונת אומן באלהי עולם, והוא היה אומר דברים היוצאים מן הלב, על כן הקפיד שיטבלו במקוה קודם לכן, כדי שיכנסו הדברים אל לבם.

וזה יש לומר בביאור אומרו יקח נא מעט מי"ם, רמז שיטבלו את עצמם במקוה מים חיים, ואחר כך והשענו תחת העץ, יבואו למחיצתו בטהרה ובקדושה כמבואר בזוה"ק, ועל זה ממשיך הכ' ואקחה פת לחם, רמז לתורה הקדושה, כמו שנאמר (משלי ח, ט) לכו לחמי בלחמי, והיינו שיוכלו לעסוק בתורה בטהרה, וסעדו לבכ"ם, שיהיה להם לב פתוח להבין ואזנים לשמוע מה שידריכם בעבודת השי"ת.

רבינו: פיין, ס׳איז געמאכט געווארן פאר דעם, ס׳איז ביי מיר א כבוד אז מ׳קוקט אריין דערין.

האדמו״ר מטאהש: כ׳האב געזעהן א וואכט, יקח נא מעט מים, שטייט דאך אז רבי עקיבא איז אלט געווען פערציג יאר, האט ער געזאגט ווי אזוי קען איך גיין לערנען תורה, מ׳לערנט זיך ארוים יקח נא מעט מים, פון די מעט מים, וואס האט געטראפט אביסל וואסער.[3]

רבינו: זייער א פיין וואכט.

האדמו״ר מטאהש: כ׳האב געזעהן דאס וואכט, האב איך געטראכט ס׳איז אמת, אין מים אלא תורה.

מיין הייליגער טאטע האט געזאגט ווען עס זענען געקומען די קאמארנער אייניקלעך דא אהער צו אונז אויף שבת אלץ געסט, פלעגט מיין הייליגער טאטע צו זאגן, איך בין ענק שולדיג אסאך, פארוואס? וויל רבי אליעזר׳ל קאמארנער האט געלערנט א שיעור מיט זיינע פינעף זון יעדן טאג, אין רמב״ם, און קיינער האט נישט געקענט צו דעם שיעור אריינקומען נאר דער הייליגער זיידע (הרה״ק ר׳ אלימלך מטאהש) ז״ל, ער האט אים ממש מקרב געווען ווי אן אייגן קינד.

נו, סאטמאר רב איז דאך פונעם ייטב לב׳ס אייניקלעך, מיין זיידע (הרה״ק רבי אלימלך ז״ל) האט דאך געלערנט (בשנת תרמ״ב) אין ישיבה ביים ייטב לב, פון דארט האט אים זיין שווער געגומען פאר אן איידעם, מילא האב איך א התחייבות פון הכרת הטוב.

רבינו: ער איז געווען אן איידעם ביים סוואליעווער רב (הגה״ק רבי יצחק אייזיק וויים ז״ל אבד״ק סוואליווע מח״ס דברי יצחק וס׳ בית יצחק עמ״ס מגילה ושא״ס).

האדמו״ר מטאהש: יא, נאכדעם ווערט דאך געברענגט, דער קאסאנער רב (הגה״ק רבי יהוסף ז״ל – שהי׳ אח״כ אבדק״ק קאסאני – בעמח״ס בני שלשים), איז דאך געווען אין איידעם אין טאהש, ווען ער איז אלט געווען צוועלף יאהר איז דער פאטער (אבי רבי יהוסף ה״ה הרה״צ ר׳ צבי ז״ל נכד העטרת צבי מזידיטשוויב ז״ל) געקומען אויף טאהש, און האט געוואלט מאכן דעם שידוך (בנו הילד יהוסף עב״ג הצדיקת שרה יטל בת הרה״ק רבי משולם פייש מטאהש ז״ל), האט דער עלטער זיידע געזאגט, ׳ווייסטו וואס, ברענג אים ווען ער וועט אלט זיין דרייצן יאהר, דעמאלטס וועל איך אים זעהן׳, און טאקע דעמאלטס איז ער א חתן געווארן, און ביי די פופצן יאהר האט ער חתונה געהאט (בשנת תרכ״ז).

רבינו: ס׳איז דא א שיינער בריוו פונעם דברי חיים וועגן דעם קאסאנער רב׳ס רבנות אין טאהש.[4]

האדמו״ר מטאהש: יא, און פונעם ייטב לב איז אויך דא א בריוו, מ׳זאל אים אויפנעמען און מ׳זאל אים שטיצן.[5]

---

3 עיי׳ באבות דרבי נתן (פרק ו) וז״ל: מה היה תחילתו של רבי עקיבא, אמרו בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום, פעם אחת היה עומד על פי הבאר, אמר מי הקק אבן זו, אמרו לו המים שתדיר נופלים עליה בכל יום, אמרו לו עקיבא, אי אתה קורא אבנים שחקו מים, מיד היה דן ר״ע ק״ו בעצמו, מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשה כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם, מיד חזר ללמוד תורה וכו׳.

4 וז״ל מרן הדברי חיים במכתבו שכתב לק״ק טאהש שיקבלו עליהם את חתנו הגה״ק רבי יהוסף הנ״ל, ובתו״ד מזכיר שקיבל היתר הוראה ממרן הייטב לב ז״ל:

״ב״ה, יום ג׳ תבא תרל״ג לפ״ק צאנז.

כבוד הגדים וירא״י ה׳ מופלגים בתורה חסידים ישרים, בישוב טאהש הי״ו ולכל אנשי הגליל דשם כשמותיהם יתברכו מאת ה׳ ברוב טוב.

שמעתי מפטירת כבוד הרב המאה״ג הצדיק המנוח שהי׳ אב״ד בקהלתכם זלה״ה, ובחצי ימיו נאספ ונלקח ואינגו, ואשתו הרבנית תחי׳ וילדיה נשארו שכולה וגלמודה בלי משען ומשענה, מאד דאבה נפשי על האי שופרא וכו׳.

וכעת שמעתי שחתנו האברך המופלג בתורה וביראה הוא כלי מוכשר לקבל טהרה ושוקד על דלתי תורה בהתמדה, וגם יש לו כתב תעודה מכבוד מחו׳ הרב הגאון הצדיק האבד״ק סיגוט, וגם הוא מעיד עליו שמוכן להיות מורה הוראה בישראל, לכן יצאתי לשחר פניכם, אנא חוסו נא על אלמנה ועל ילדיה יחי׳ למען יוכלו להתפרנס יחד ולהושיב את חתנו הרב מו״ה יוסף נ״י על כסא הרבנות ולעשות לו סיפוק שיהי׳ לכבוד ולתפארת, וימלא מקום חותנו, ואקוה כי יצליח בלימודו, וזכות אבותיו הקדושים והטהורים יעטור לו ויעלה על במתי התורה, ולא יכשל ח״ו בדבר הוראה, ויורה לכם עפ״י אמת כדת וכהלכה של תורה, חזקו ואמצו אותו ויברך ה׳ אתכם לרגלו בשפע ברכה והצלחה ותזכו להחזיק תמיד לידי ת״ח ותתברכו ממעון הברכות עד בלי די ובכתיבה וחתימה טובה, ויכתבו ויחתמו לחיים טובים ולשלום.

כנפש ידידם דורש״ת, הק׳ חיים האלברשטאם.

5 וז״ל מרן הייטב לב ז״ל במכתבו לראשי ק״ק טאהש (נדפס בריש ס׳ ויצבר יוסף, מונקאטש תרע״ה):

״ב״ה, יום ד׳ דברים תרל״ג, סיגוט.

החיים והשלום, אל האנשים חכמים ונבונים נגידים וקציניים, ראשי עם ויחיד סגולה בק״ק טאהש וסביבותיה, ה׳ יגן עליהם.

רבינו: יא, דער דברי חיים באציהט זיך אויפן ייטב לב׳ם בריוו.

האדמו״ר מטאהש: איך געדענק וועז ס׳איז געדרוקט געווארן מיין טאטן׳ס ספר (עבודת עבודה), איז קודם דא דעם ייטב לב׳ם בריוו אוז נאכדעם דעם דברי חיים׳ם בריוו, האב איך פארשטאנען ווייל אז ער באציהט זיך אויף אים.

אבער עכ״פ וועז ער געגאנגן צום דברי חיים דער קאסאנער רב, האט ער אים געזאגט איך בין אייך מכבד אלץ מיין רבי׳נם אייניקל, דעם עטרת צבי׳ם אייניקל, פארדעם בין איך אייך מכבד.

נו איז דאך דא א ענין פון הכרת הטוב.

רבינו: דער דברי חיים האט געזאגט, דעם עטרת צבי האט ער גערופן ׳רבי׳ אוז דעם ראפשיצער רב האט ער נישט גערופן ׳רבי׳, דעם ראפשיצער רב האט ער גערופן ׳דער הייליגער רב׳, האט מען אים געפרעגט, האט ער געזאגט, דעם עטרת צבי האט ער משיג געווען, במילא האט ער אים גערופן ׳רבי׳, דעם ראפשיצער רב האט ער נישט משיג געווען, האט ער אים נישט געקענט רופן ׳רבי׳.

דער עטרת צבי האט געשריבן א דאנק בריוו פאר׳ן ישמח משה, נאך וועז ער איז געווען נישט געזונט, אוז ער האט אים אויסגעבעטן,[6] שרייבט ער אויף אים ׳שבתא דכולא שתא׳,[7] אוז וועז דער ישמח משה האט עם געזהן, האט ער

אליכם אישים אקרא, אודיע דברי אתכם, אתם ידעתם את כל הטובות אשר עשה הרב הגאון הקדוש מוה״ר משולם פייש זללה״ה אב״ד קהלתכם וסביבותיה, להורות הדרך הישרה, שבחו מי ימלל, הוא הוציא יקר מזולל, ומעפר זהב במשכיות כסף.

ועתה בהלקח ארון אלקים ועלה למעלה, ביתו ריקם בחוסר כל מבלי לחם ושמלה הלא למשמע אוזן וכו׳ ונלאתי נשוא, אמרתי אערוך לפניכם שיחי לעורר הלבבות, לפקח על עסקי ביתו האשה וילדיה הרכים וענוגים, וצרכיהם מרובים, לבל יהא צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם, על כן כסף משנה קחו בידכם לשקל על ידיהם, לתמכם ולסעדם מזה ומזה במהר ומתן, וה׳ הטוב יתן אלף פעמים ככה.

ומי יתן והיה להחזיק יד החתנו [עי׳ שבת פרק ב׳, דף כ״ג ע״ב ברש״י ד״ה נפק, דחתנו ככנו] האברך המופלג בתורה וביראה המושלם מו״ה יוסף נ״י, להעמידו על כנו ובסיסו, הנה הוא יוצא חוטר מגזע קדושים, אקוה כאשר יעמוד על משמרת התורה והעבודה ביגיעה והתמדה, זכות אבותיו וחמיו יסייענו כי יגדל הלוך וגדול, להושיבו על כסא הוראה, הטו אזניכם ושמעו אלה הדברים המעוטים יחזיקו כמרובים, כי זה דרך הישר הנוח לשמים ולבריות כטל ורביבים, ואומר שלום.

מנאי ידידכם דורש טובתכם, יהי ה׳ עמכם להצליח דרכיכם. יקותיאל יהודא ט״ב.

---

6 כפי המסופר זה היה בשנת תקפ״א שהרה״ק העטרת צבי נחלה, ואח״כ כשקם מחליו אמר שג׳ צדיקים הלא המה הרה״ק מראפשיץ, והרה״ק מסטרעליסק, ומרן הישמח משה האריכו את ימיו בתפילתם לעוד עשר שנים, ואז ערך להם מכתבי תודה [ועיין בס׳ דברי חיים עמ״ס מקוואות שמביא בסוף העתק מגוף המכתב מכתי״ק של הרה״ק מזידטשויב להרה״ק מראפשיץ ובו הוא מודה לו על שהתפלל בעדו, עיי״ש].

וכמובא בס׳ תהלה למשה זה גם היה סיבת ביאת העטרת צבי לעיר אוהעל לבוא ולהודות פנים אל פנים למרן הישמח משה, אך כידוע שהגיע ביום ה׳ לפני שבת חזון שהיה שבת שחל בו ת״ב, והישמח משה לא ביקש ממנו שישאר לשבות שם באוהעל, ורביה״ק בעל הדבר״י הוסיף - שכולם נתפלאו ע״ז שאינו מפציר בו שישבות שם באהבה, והישמח משה הסביר שהיות שידוע שהעטרת צבי מאריך בס״ג עד שעות ארוכות אחר צאה״כ במוצש״ק אפי׳ במוצ״ש זו שחל בו ת״ב, והמתנגדים בעיר אוהעל לא יבינו לרוחו וירדפוהו ע״ז, ע״כ הלך העטרת צבי לשבות בכפר סמוך לאוהעל, בס׳ דברים ערבים מובא שהישמח משה ליוה את העטרת צבי עד כפר טשערנאף.

וע״ע בס׳ תהלה למשה שהישמח משה עשה סעודה לכבודו בבשר ויין בפרוזדור של הביהמ״ד, אף שהיה כבר אחר ר״ח אב, ובס׳ פאר וכבוד שמביא השיח קודש שהיה בין הני ב׳ צדיקים כשנפגשו בענין ביאת המשיח, ועיי׳ בספר תולדות הישמח משה (עמ׳ רס״ז) הויכוח שהיה להיש״מ עם העט״צ אודות נתינת הקמיעות שהיש״מ נהג בה לפעול ישועות, ע״ש.

וכאן המקום להעתיק גודל התוארים שהישמח משה כ׳ עליו הסכמתו לספרו, וזלש״ק: ...המפורסם אין צריך ראיה ה״ה כבוד ידיד ה׳ וידיד עמו המנוח קדוש עליון איש אלקים קדוש צדיק יסוד עולם מופלג בנגלה ובנסתר לו עשר ידות, שהיה מקובל גדול מאוד כידוע ומפורסם כקש״ת מוהר״ר צבי הירש מזידיטשוב רבן של ישראל והעמיד תלמידים הרבה, ונתן לנו ברכה חבוריו הקדושים, וקצת נדפס ועשה פירוש על כל הזהר, ידעתי נאמנה שהיה מלא וגדוש ומלא בחכמה ובינה ודעת בחכמה זו עד להפליא, ועם קדושים נאמן ובודאי הוא פירוש נפלא וכו׳, ואולי הוא מהשלמות התגלות חבורו דהזהר הקדושה על ידו ייתי פורקנא דישראל״... עכלש״ק.

7 כמובא בספה״ק שהצדיקים הם תמיד בבחינת ״שבת״, שהרי דבוקים הם בשמו יתברך תמיד, ובשבת גופא המה בבחי׳ ״שבת שבתון״ כמו יום הכיפורים, דעולים במדריגות עליונות יותר ויותר.

ועי׳ בנועם מגדים (פ׳ אמור) דבזוה״ק כינה את רשב״י בתואר נשגב זה ״שבת דכולי שתא״, והצדיק הזה יש לו הארה בימות החול מה שיש לסתם בני אדם בשבת, ובשבת קודש הוא בחינת ״שבת שבתון״. וע״ע בנועם מגדים פ׳ ויקהל מש״כ בזה.

א שמייכל געטוהן... ׳פון וואו האט ער געוואוסט...׳. דער פעטער ז״ל אין דברי יואל ברענגט עס צו.[8]

דער ייטב לב איז געווען ביים עטרת צבי. ער ברענגט אים ׳רבינו הקדוש׳, אזוי שרייבט ער אויפן עטרת צבי, אבער ס׳איז שווער צו זאגן וי אזוי איז עס ׳רבינו׳, ווייל מ׳דארף צו וויסן וען איז ער געווען ביים עטרת צבי, ווייל ווילאנג דער ישמח משה האט געלעבט איז ער נישט אווען געפארן צו קיין שום רבי׳ן.[9]

האדמו״ר מטאהש: די אמת׳קייט פון די צדיקים הקודמים איז נישט משיג צו זיין.

רבינו: דער דברי חיים איז אמאל אריין געקומען צו די הקפות אין ביהמ״ד, האט ער זיך געשטעלט טאנצן ביי די טיהר, דארט איז ער געטאנצן די הקפות, און ס׳איז געווען א חידוש, ווייל אלעמאל איז ער געטאנצן אינעווייניג, האט מען אים געפרעגט פארוואס איז ער דארט געטאנצן, האט ער געזאגט אז ער האט געזען דעם רבי׳ן דער ראפשיצער רב דארטן שטיין, האט ער נישט געוואלט וווייטער גיין.[10]

ועי׳ מש״כ מרן רביה״ק בדברי יואל (פ׳ ויקהל עמ׳ קצ״ט) וז״ל: והנה העושה כן [כשמאי שהיה אוכל כל ימיו לכבוד שבת], ודאי ממשיך קדושת שבת על כל השבוע, ואצלו נקרא השבת ״שבת שבתון״.

וז״ל של מרן ז״ל בהגש״פ מהר״י ט״ב (ד״ה וע״ל עוד טעם לקריאת שם שבת זו גדול): וביארו בספה״ק שהצדיקים האמיתיים נשאר אצלם בחינת נשמה יתירה לכל ימי השבת, ולשבת הבאה נשפע להם נשמה יתירה בבחי׳ גבוה.

וזלש״ק של הישמח משה בספרו (בראשית טז, ב):...וע״כ ראוי להמשיך קדושת שבת לכל השבוע, והיינו ע״י זכירתו בכל יום כנודע, ויותר יתכן לעסוק בהלכות שבת בכל יום, והוי כמו שדרשו בפ׳ זאת תורת העולה וכו׳, והיינו יום שבתון אין לשכוח אף בימי החול, זכרו כריה ניחוח כאמור בזאת תורת העולה...

8 עי׳ בדברי יואל (פ׳ תצוה עמ׳ רס״ו) בתוך ד״ת והוא מס״ג שנת תשי״ח. וז״ל שם: מסופר מפי מגידי אמת שאא״ז הישמח משה זלה״ה היה לבוש בגדי שבת גם בימות החול, ופע״א שלח אליו הרה״ק בעל עטרת צבי זלה״ה אגרת שלומים וכתב לו בין התוארים ״שבת דכולה שתא״, וכאשר קרא אא״ז זלה״ה המכתב ענה בשחוק קל על שפתיו ״אהה הנה נודע לו״. וע״ע בהגדה מהר״י ט״ב (ד״ה וע״ל עוד טעם לקריאת שם שבת זו גדול) וז״ל שם: וידוע מפי מגידי אמת שק״ז הישמח משה זלל״ה העידו עליו צדיקי דורו שהיה בבחינת שבת דכולא שתא, ולבש בכל השבוע מלבושי שבת מהאי טעמא.

9 תחת אחד השיחים בענין זה אמר מרן רבינו שליט״א בזה״ל: ״כ׳האב שוין אסאך אריין געטראכט פון וואו קומט דאס ׳רבינו׳, ס׳איז דא עטליכע סברות אין דעם, איין סברא איז, אז יענעם שבת ערב תשעה באב איז דער עטרת צבי אוועק געפארן נישט ווייט פון אוהעל צו זיין דארט דעם שבת, און דער ייטב לב איז מיט געפארן מיט אים אויף שבת, דאס איז איין סברא.

די צווייטע סברא איז, דער ייטב לב איז געבוירן אין דראהביטש, און דראהביטש איז נישט ווייט פון זידיטשויב, דארט אין די געגנט איז דער עטרת צבי געווען דער רבי, במילא רופט ער אים אן רבינו. אין ייטב פנים ברענגט ער א תורה בשם זיין פאטער (הגה״ק רבי אלעזר ניסן ז״ל) בשם דעם עטרת צבי אויף ׳זמותר האדם מן הבהמה אין׳, אז מ׳קען זאגן ׳אין׳. דאס איז א וואוירט פונעם עטרת צבי, און רבי אלעזר ניסן האט עס געהערט פונעם עטרת צבי, און אז דער עטרת צבי איז געווען דארט דער רבי איז ער דאך ׳רבינו׳, דאס איז נאך א סברא פארוואס ער רופט אים אן ׳רבינו׳.

און נאכדעם איז א סברא אז ער איז ׳רבינו׳ פונעם ספר עטרת צבי, ער האלט דאך אין אין ברענגען דעם ספר עטרת צבי, און ער שרייבט אזוי ׳רבינו בעטרת צבי׳, אדער ׳פירוש רבינו הק׳ בעטרת צבי׳, מ׳זעהט ווי אזוי ער האט שטארק געקאכט אינעם ספר עטרת צבי, דאס איז גלוי, מ׳קוקט אריין אין ייטב לב און אין ייטב פנים, זעהט מען אז ער האלט אים אין איין צוברענגען, מ׳קען זיין א תלמיד דורך א ספר אויך״.

10 עיין בס׳ ברך משה על סוכות (מאמר שישו ושמחו אות ל״ח) שמביא עובדא זו מהרה״ק מצאנז זי״ע, וביאר בזה הפיוט י-ה זכות אבות יגן עלינו, ע״ש בדבה״ק.

ולפלא לציין שבס׳ עדות ביוסף (אות י״ח) מובא שמרן רביה״ק בעל הדבר״י זי״ע ערך ההקפות בשנת תשכ״ז בליל שמח״ת בחפזון, דהיינו ההקפה השניה והשלישית והרביעית והחמישית הקיף רק פעם אחת את הבימה, והיה לפלא בעיני הנוכחים, ואח״כ סיפר רבינו העובדא הנ״ל מהרה״ק מצאנז שערך שנה א׳ ההקפות ליד הדלת, ויהי לפלא.

ועיין בס׳ מקור חיים (עמ׳ שצ״א) סיפר לי הרה״ח ר׳ מרדכי פרוינד ז״ל מסאטמאר שהוא בעצמו כשהיה פעם אחת ביו״ט אחרון של חג בצאנז, כשנכנס הרב לבית המדרש לעשות ההקפות שמיני עצרת, שמע שאמר שהרב מראפשיץ עומד פה וכו׳.

גם שמעתי שאחר פטירת רבו הק׳ מראפשיץ היה מתגלה אליו בחלום ולומדו כמה ענינים, ופע״א כאשר היה הרב הדברי חיים עם ריעו ועמיתו הגה״ק ר׳ שלום הלוי ז״ל אבד״ק קאמינקא כשדיברו מאיזה ענין של תפלה, נזרק מפי רבינו זי״ע לאמור שהרב מראפשיץ לא כך לימד אותו, והבין ריעו הרר״ש הנ״ל שהיינו שנתגלה אליו וחלשה דעתו מאוד מזה שאליו לא היה מתגלה, ואחר מעשה זה עבר זמן רב ולא ראה עוד הרב ז״ל מצאנז את רבו הנ״ל, ואח״כ כששוב נתגלה אליו, ושאלו על סיבת אי התראותו אליו זמן רב, ואמר לו שזהו מפני חלישות דעתו דהרב מקאמינקא, ושאלו למה אינו מתגלה גם אליו, השיב מפני שהוא כבר נתקשר להרה״ק ר׳ שלום מבעלזא בשורשו, ואף רבינו זי״ע שאף שגם הוא היה נוסע לבעלזא, מ״מ היה זהיר שלא ינתק משורש רבו הק׳ מראפשיץ ז״ל, והבן.

האדמו"ר מטאהש: מיין טאטע פלעגט צו פארציילן אז זיין זיידע רבי אלימלך האט אים פארציילט אז ער געדענקט די חתונה פונעם הייליגן ייטב לב, און דער הייליגער ישמח משה האט געגעבן פאר זיין זוהן רבי אלעזר ניסן אסאך געלט און אים געהייסן ער זאל עס אויסטיילן פאר די ארימעלייט, און דער רבי ר' הערש [מרימנוב] איז אויך געווען דארט, און ווען ער איז צוגעקומען נעמען דאס געלט, איז ער נישט געווען צופרידן מיט וואס מ'האט אים געגעבן, ער האט געבעטן אסאך געלט, האט רבי אלעזר ניסן געזאגט, כ'דארף פרעגן מיין טאטן ס'איז מיין טאטן'ס געלט, איז ער צוריק געגאנגען צום הייליגן ישמח משה, און דער ישמח משה האט געזאגט לאמיך אים זעהן, ווען ער האט אים געזעהן האט ער געזאגט, יא דו קענסט אים געבן, און דער רבי ר' הערש האט אים געבענטשט אז פון זיינע אייניקלעך און אור אייניקלעך זאלן זיין צדיקים וצדקניות.[11]

רבינו: יא, דאס איז געווען די ברכה פונעם רבי'ן ר' הערש.

דער ייטב לב איז געפארן צום רבי ר' הערש, ווען דער ייטב לב איז געווארן רב אין אוהעל נאכן ישמח משה איז געווען מתנגדים וואס זיי האבן אים שטארק גע'רודפ'ט, ער האט נישט געטארט דאווענען פאר'ן עמוד, איז ער אוועק געפארן אויף די הייליגע טעג קיין רימנוב, און ער האט גהערערט דעם רבי'ן ר' הערש דאווענען, דער רבי ר' הערש איז געווען א גרויסער בעל תפילה, האט ער טאקע געענומען דעם נוסח התפילה פונעם רבי ר' הערש.[12]

עטליכע יאר איז ער געפארן קיין רימנוב אויף די הייליגע טעג.

האדמו"ר מטאהש: אונז זינגען מיר דעם 'אהבה רבה' ניגון וואס מ'זינגט אין סאטמאר שבועות, זינגט מען ביי אונז דעם צווייטן טאג שבועות.

רבינו: מ'זאגט אז דאס איז פונעם רבי ר' הערש.

האדמו"ר מטאהש: מיין הייליגער טאטע איז געגאנגען צום פעטער צום סאטמארער רבי'ן רבינו יואל ז"ל אויף א

ועי' בס' חמדה גנוזה (ה"א) בשמחת תורה האחרונה אמר זקני מצאנז, דער ראפשיצער איז געווען ביי די גאנצע הקפות, נאר וואס פארצייל איך דאס, אז עס איז פערהאנדין אן עיבור נשמה, דארף א מענטש צו וויסן אז עס טרעפט זיך, זאל מען אנגעבן דעם אייבערשטין א שבח, עיי"ש.

ועי' בס' שיח זקנים: "סיפר לי הרה"ח ר' יחזקאל וואגשאל שליט"א ששמע מהרה"ח ר' מענדיל קאנער ששמע מהרה"ק מהר"ש מבאבוב זצוק"ל, פעם אחת כשהיה בחור או אברך היה בשמחת תורה בדזיקוב אצל ר' אליעזר'ל, שאל אותו זקינו הנ"ל, שלמה'לי ווי האלט מען ביים זיידען אין צאנז, ולא ענה כלום, אמר לו הרבי אני אומר לך, מען האלט ביי די פערטע הקפה, מלאכים ושרפים פאטשען צו, מיין טאטע ז"ל איז אויך דארט, ער איז נאך ביי מיר היינט נישט געווען", עכ"ל.

ועי' בס' מקור חיים (אות כ"ז) בשנת תר"ל אמר מרן מצאנז תיכף אחר שמחת תורה שבשעת ההקפות היה אצלו רבו הקדוש מראפשין זי"ע, כידוע שהיה קורא את שמו תמיד 'דער אלטער רב', וכידוע שלא היה מזכיר שם של עיר ויש הרבה לדבר מזה ואכ"מ, ואמר עוד בזה"ל, עס איזט אפילו ביי מיר קיין רבותא ניט כי כמה פעמים נתגלה אלי, רק מיט אזוי התגלות האב איך אוהם נאך ניט גיזעהן, ומה שאני מספר זאת הוא מחמת שמובא שהרח"ו אמר כשנתגלה אליו האר"י הקדוש הוא סימן טוב, בכן הנני מודיע זאת שגם התגלות הזאת הוא סימן טוב אי"ה.

בספר רבינו הקדוש מצאנז (ה"א עמ' נ"ה) מוסיף שמנהגם של הרה"ק רבי יהושע מטאמאשוש ורבי שמואל מקארטשין היה לעמוד תמיד מאחורי כסאו של מרן הדברי חיים, ובחלוקת השיריים היה מקדים לתת לרבי יהושע שהיה קשיש יותר.

פעם בליל שמחת תורה ואולי היה זה באותו חג שמחת תורה, הושיט מרן הדברי חיים שיריים לאחורי כסאו, וכשרצה הרה"ק מטאמשוב לקחת ראשונה כדרכו, אמר לו מרן לא לא, היום אני נותן קודם לרבי שמואל, כי זקנו הרה"ק מראפשין בא אלינו להקפות, והיה בשמחה גדולה לכן מן הראוי לקרב את נכדו.

---

11 ועי' בס' פרי הגן מה שסיפר רבינו ז"ל שפעם אחת איקלע הרה"ק הרבי ר' הערש ז"ל לישוב לאדאני יצ"ו ונכנס לבית הרה"ח ר' זאב וואלף הכהן ז"ל גראס, שהיה חסיד מפורסם ועתיר נכסין מחשובי העיר, והרה"ק הרבי ר' הערש ביקש ממנו סכום גדול מאוד ולא גילה לו שהוא הרבי מרימנוב, על כן לא ידע הרה"ח הנ"ל מי הוא זה האורח המבקש ממנו כ"כ הרבה כסף, שהרגיש עליו שאינו אורח פשוט, ע"כ התיישב ששאל את מרן הייטב לב ז"ל שהיה ג"כ אז בישוב הנ"ל בעת ההוא, והשיבו הייטב לב ז"ל שרוצה לראות בכמו עיניו את האורח, והלך עמו אל ביתו, ויהי כאשר הלך אתו אל ביתו ופתח את הדלת וראה את צורתו הק' של הרבי ר' הערש ז"ל מיד נרתע לאחוריו וצעק: "א אש להבה דער הייליגער רבי ר' הערש", ואמר להרה"ח שיתן לו את כל אשר יבקש, וכן עשה, ובגלל זה נתברך הרה"ח הנ"ל בכ"ט.

12 כמה ניגונים שמזמרים אצל רבותינו הק' עצי התמרים מקורם היא מהרה"ק הרבי ר' הערש מרימנוב ז"ל כדוגמת ה"אהבה רבה ניגון", הניגון שמזמרים אצל תפלת "גשם וטל", ואצל "בבואו מאדום" בסעודת רעוא דרעווין, גם כמה מנהגים קיבל מרן הייטב לב ז"ל מעבודתו של הרבי ר' הערש, כמו אמירת שמע ישראל בסעודה שלישית אשר הרבה צדיקים אמרו רק ב' פעמים ד' מלך, ורבותינו נהגו לומר גם שמע ישראל כמנהגו של הרבי ר' הערש ז"ל.

וויזיט, וועז ער איז אריין געגאנגען, האט ער געזאגט אז דער זיידע (הרה"ק רבי אלימלך ז"ל) האט געזאגט אז ער האט געפויעלט אין היכל אז ווער ס'וועט אונז מהנה זיין, וועט מען נישט שולדיג בלייבן פון היכל, דאס האט ער אויסגעפויעלט, האט ער געזאגט פאר"ן סאטמאר רבי'ן, אויב דאס האט ער געפויעלט פאר וועם ס'וועט אונז מהנה זיין, וואס וועט זיין פאר דעם וואס איז מהנה דעם אויבערשטן, איז דאך אוודאי, ס'איז דאך א קל וחומר.

זאגט דער סאטמאר רב ,יא, ס'איז א שיינער קל וחומר...אבער וויאזוי איז מען זוכה צו מאכן א תענוג און א נחת רוח פאר הקב"ה', האט מיין טאטע געענטפערט 'אויף דעם בין איך טאקע געקומען צום רבי'ן...' דער רבי האט הנאה געהאט, ער האט זייער געשמייכלט.

והראה רבינו על הנח"צ רבי יואל צבי הלוי מאשקאוויטש שליט"א דומ"ץ קרית טאהש:

ואמר רבינו: דער דיין האט קינדער אין קרית יואל.

האדמו"ר מטאהש: ער האט קינדער דא אויך, ברוך ה',

רבינו: ספרים האט ער איבעראל, נישט נאר אין קרית יואל...

וכיבד את רבינו בברכת לחיים

ובירכו רבינו: לחיים, דער אויבערשטער זאל העלפן בבריאות השלימות, מ'זאל קענען זיצן מיט הרחבת הדעת און דינען דעם הייליגן באשעפער, משפיע זיין פאר אידישע קינדער בגשמיות וברוחניות.

האדמו"ר מטאהש: אמן, נאך וואס דער רבי האט מיך געבענטשט קען איך שוין בענטשן, דער אויבערשטער זאל העלפן דער רבי זאל אויך האבן ברכה והצלחה בכל דרכיך, אין אלעם וואס מ'טוהט, אין די מוסדות הקדושים, אין די עדה הקדושה, אין די גאנצע וועלט, זאל דער רבי קענען משפיע זיין מיט הרחבת הדעת בזכותו ובזכות פון די אבות הקדושים.

ואיחל רבינו לחיים לכל הנאספים

רבינו: כ'הער אז דאס שטעטל וואקסט דא, עס קומט צו תושבים, נייע הייזער, יא?.

האדמו"ר מטאהש: ברוך ה', דער כח פונעם צדיק, מיט סייעתא דשמיא.

רבינו: עם וועלט נתרחב די גבולי הקדושה אז עס קומט צו אידישע הייזער, וואוילע חסידישע אידן, ס'איז א גרויסער ענין.

וויפיל משפחות וואוינען שוין דא?

האדמו"ר מטאהש: זעקס הונדערט פופציג משפחות.

רבינו: זייער שיין, קיעה"ר, כ'שטעל מיך פאהר אז מ'בויעט נאך וויטער.

האדמו"ר מטאהש: ברוך ה', די מוסדות איז זיך צואוואקסן קיעה"ר.

רבינו: וויפיל קינדער לערנען דא אין די מוסדות?

האדמו"ר מטאהש: די יונגלעך איז דא זיבן הונדערט, און די מיידלעך זיבן הונדערט.

ס'איז דא א ישיבה קטנה און ישיבה גדולה.

א' הנוכחים: דאהי איז אויך דא א מאנגל אין דירות אזוי ווי אין די גאנצע וועלט, קיעה"ר מ'בויעט און ס'וואקסט שנעלער ווי מ'בויעט.

רבינו: אבער ס'איז נאך דא פלאץ וואו מ'קען צובויען.

א' הנוכחים: יא, ס'איז נאך דא שטחים.

רבינו: אז ס'איז דא שטחים וועט מען בויען, נייע גאסן, נייע הייזער, להרחיב גבולי הקדושה.

האדמו"ר מטאהש: מיין טאטע ז"ל וועז ער האט געקויפט דעם שטח, האט ער געקויפט קודם אויף א צווייטע פלאץ, – כ'בין נאכנישט געווען געבוירן דעמאלט'ס – האט ער געגעבן א דעפאזעט פון פינעף טויזענט דאללער, אין יענע יארן איז דאס געווען אסאך געלט, אויף איינמאל האט ער געזאגט אז ער וויל נישט יענעם שטח, האט מען אים געזאגט אז ס'גייט נישט אזוי... מ'פארלירט דעם דעפאזעט..., ער האט זיך נישט געלאזט, און ער האט געזאגט זאגט'ס אים אז איך וויל עם נישט וויייל ס'האט א שתי וערב, האט מען גערעדט מיטן לויער, האט ער געזאגט ער קען נארנישט טוהן אבער ער וועט רעדן מיטן מוכר, האט ער גערעדט מיט אים און יענער האט צוריק געגעבן צוויי א האלב טויזענט, א יאר שפעטער האט געקראכט א פליגער אויף יענעם פלאץ...

ב"ה ס'איז א ריין פלאץ דא. ב"ה ס'איז דא א ישיבה על קברו, א שטעטל על קברו, זיין זכות איז מגין, דער אויבערשטער זאל העלפן ס'זאל וווייטער מגין זיין.

ואמר האדמו"ר מטאהש: שוין, כ'וויל נישט אויפהאלטן דעם רבי'ן.

וביקש האדמו"ר מטאהש לדבר עם רבינו ביחידות זמן מה ולאחמ"כ נפרדו לשלום ברוב ידידות

מוסדות יטב לב
דרבינו יואש
מסאטמאר
עיה"ק ירושלים תובב"א
ברכת ה' מציון
בשם תינוקות של בית רבן תלמידי מוסדותינו, פה עיר קדשינו, נביע רגש לבבינו, בצירוף קרבן תודתינו, קדם הני קרואי מועד אנשי שם, מפורסמים לשבח ולתהילה, בתוך אטוני עם סגולה, אהובים וברורים, כל היום דורשים טובתינו
הלא המה
הנהלת מוסדותינו הק'
בבני ברק יצ"ו
ובמיוחד נביע ברכותינו קדם ידידינו הנכבד והמפואר, יפה פרי תואר, ומצאת את לבבו נאמן, טוב שם משמן, הוא הגבר אשר לו העוז והגבורה, שמעו המוב הולך בכל המדינות לתפארת.
הרה"ח ר' יחזקאל ראטער הי"ו
חבר הנהלת המוסדות
הלא הנה אשר בטוב לבם עמדו ליטינו בעת צר, כאשר בית מקדשינו ותפארתינו היו לשריפת אש, וכל מחמדינו היה לחרבה, תינוקות של בית רבן גלו ממקום לימודם
ובכבר פעם יפות
קדמו אותנו במאכל ובמשתה
וישלחו מאכלים שרבים מהתם לחכא לתלמידי מוסדותינו הק'
בכדי שלא יבושל התמיד מליטודם ותפילתם הזכה של תשב"ר
זכות הבל פיהם של תשב"ר שאין בהם חטא, יעמוד להם להתברך בכל מילי דמיטב ובכל משאלות לבם לטובה, בכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו, עדי נזכה לבנין ציון וירושלים, בב"א
הכו"ח בהוקרה והערכה
ישכר בצלאל יאקאב
בשם הנהלת המוסדות
פעיה"ק תובב"א

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת הילולא של מרן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע
יחד עם תלמידי ישיבתינו הק' "קנין תורה" מאנסי יע"א

יום ג' פרשת ויק"פ - כ"א אדר תשפ"ג לפ"ק
באולם שע"י ביתו נאוה קודש אוהעל קט. בקרית יואל יע"א

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' אלה הדברים אשר ציוה ה' לעשות אותם. מ'פרעגט די קשיא וואם הייסט אשר ציוה ה' 'לעשות אותם', די מצוה פון שבת איז דאך א מצוה פון שב ואל תעשה, וואלט וועז געדארפט שטיין 'אשר ציוה ה' 'שלא לעשות' אותם, פארוואס שטייט אשר ציוה ה' 'לעשות אותם'.

האב איך געקלערט אזוי, ויקה"ל - שטייט פון חיד"א - איז בגימטריא מקו"ה, מקוה איז דער מקור פון טהרה, וועז מ'טובל'ט זיך דארף מען פארמאכן מען דאס מויל, פארמאכן די אויגן, אוז מ'דארף זיך אייבייגן. פארמאכן דאס מויל דאס איז א רמז אז מ'דארף האבן א פארמאכטע מויל. פארמאכן די אויגן איז א רמז אז מ'דארף האבן שמירת עינים. אוז מ'דארף זיך אייבייגן דאס איז א רמז אויף הכנעה.

דער רבי ר' אלימלך טייטשט 'ולא תעלה במעלות על מזבחי', אז מ'דארף נישט וויסן די אייגענע מעלות, אזוי טייטשט ער ולא תעלה במעלות על מזבחי. מ'זאגט טאקע אין די תפילה פונעם רבי ר' אלימלך 'שנראה מעלת חברינו ולא חסרונם', מעלת חברינו, אבער נישט אייגענע מעלות. דאס איז ולא תעלה במעלות על מזבחי - אזוי טייטשט ער אין סוף פרשת יתרו - אשר לא תגלה ערותך עליו.

ויקה"ל איז בגימטריא מקו"ה, דארף מען געדענקען די דריי זאכן, וועז מ'טובל'ט זיך אין א מקוה דארף מען פארמאכן דאס מויל, פארמאכן די אויגן, אוז האבן הכנעה.

אלה הדברים אשר ציוה ה' לעשות אותם, דאס האט דער אויבערשטער געהייסן 'לעשות אותם', פארמאכן דאס מויל, פארמאכן די אויגן, אוז האבן הכנעה. דאס האט דער אויבערשטער געזאגט אשר ציוה ה' לעשות אותם, דאס פאדערט דער אויבערשטער פון יעדן איינציגן מענטש.

דער מאור ושמש זאגט אז דער רבי ר' אלימלך האט איינגעפירט זיך צו טובל'ן אין מקוה, אזוי ברענגט ער, דאס איז הנהגה ישרה פונעם רבי'ן ר' אלימלך, דאס אז חסידים טובל'ן זיך אין מקוה דאס איז א מנהג קדוש, ברענגט ער, אז דאס איז פונעם בעל שם הקדוש אוז דער רבי ר' אלימלך, זיי האבן דאס איינגעפירט אז מ'זאל זיך טובל'ן אין מקוה.

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' אלה הדברים אשר ציוה ה' לעשות אותם, אז א איד זאל וויסן אז מ'דארף זיך טובל'ן אין מקוה.

דאס איז געזאגט געווארן פאר יעדן איינעם, אוז ס'איז געזאגט געווארן פאר בחורים, חסידישע בחורים דארפן דאס וויסן, א חסידישער בחור טובל'ט זיך יעדן טאג אין מקוה. מ'טובל'ט זיך אין מקוה, נישט מ'באדט זיך פארן דאוונענן, ס'איז א גרויסער חילוק פון טובל'ן אין מקוה אוז באדן זיך פארן דאוונענן, גיין אין שאווער'ס אוז זיך באדן מיט שבעת המינים, דאס איז געבאדן פארן דאוונענן, נישט דאס האט דער רבי ר' אלימלך איינגעפירט, דער רבי ר' אלימלך האט איינגעפירט מ'זאל זיך טובל'ן פארן דאוונענן.

דאס ענין מ׳זאל זיך טובל׳ן פאר׳ן דאוועגען ״אלה הדברים אשר ציוה ה׳ לעשות אותם״, עס ווייסט יעדער איינער די פשוט׳ע הלכות, ווען איינער טובל׳ט זיך טאר ער נישט האבן קיין חציצה, חציצה דאס איז מעכב די טבילה, אין אנהויב מסכת סוכה ברענגט עס די גמרא אראפ אז חציצה איז מעכב פון די טבילה, ווען מ׳טובל׳ט זיך אין די מקוה, די גוף טובל׳ט זיך, און די נשמה טובל׳ט זיך אויך, ס׳איז טהרת הגוף, און ס׳איז א טהרה פאר די נשמה, די גוף טאר נישט האבן קיין חציצה, און די נשמה טאר אויך נישט האבן קיין חציצה.

אינעם סדר העבודה פון יום כיפור וואס מ׳זאגט אין דעם הייליגן טאג, דער כהן גדול האט זיך גע׳טובל׳ט, שטייט דארט ״ובודק עצמו מחוצצי הטבילה״, דער כהן האט זיך בודק געווען פון די חציצה פון די טבילה, ״ובודק עצמו״ ער האט זיך בודק געווען, נישט נאר דעם גוף האט ער בודק געווען, ער האט זיך בודק געווען די נשמה פון די חציצה, אויב א נשמה איז פארשמירט מיט עבירות, ס׳איז פארפלעקט און פארשמירט, פארשטייט יעדער איינער אז ס׳איז נישטא קיין טהרה, ס׳איז א חציצה, אז דער גוף איז פארשמירט איז עס א חציצה, און אז די נשמה איז פארשמירט איז עס א חציצה.

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, פאר טבילה דארף מען האבן חפיפה, כדי ס׳זאל נישט זיין קיין חציצה, ויקה״ל איז בגימטריא מקו״ה, איז אלה הדברים אשר ציוה ה׳ לעשות אותם, דאס האט דער אויבערשטער געהייסן מ׳זאל מאכן, מ׳זאל זיך בודק זיין פון חציצה ביי טבילה, בודק זיין זיך אליינס, זיין ריין פון טינופים פון עבירות.

דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל זיך קענען האלטן הייליג, מ׳זאל נישט פארשמירט ווערן, און אויב מ׳איז חלילה יא פארשמירט געווארן איז דא אן עצה, מ׳וואשט זיך אפ, און אז מ׳קען זיך נישט אפוואשן מיט קאלט וואסער, חפיפה דארף צו זיין בחמין, דארף מען זיך אפוואשן מיט ווארעם וואסער, מיט א ווארעמקייט.

דאס האט דער רבי ר׳ אלימלך זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אראפ געברענגט אן אור גדול בשחקים עד היום הזה, אז א איד זאל האבן א ווארעמקייט, א איד זאל דאוועגען ווארעם, מקיים זיין א מצוה מיט ווארעמקייט. מ׳דארף זעהן מקיים צו זיין א מצוה, ס׳זאל זיין א חפיפה מיט חמין, מיט ווארעמקייט. ווארימע חסידישע בחורים, ווארימע ערליכע בחורים, מ׳זאל האבן די זכיה זיך צו קענען מתקשר זיין מיטן הייליגן רבי ר׳ אלימלך, חסידים פון די פריער׳דיגע רבי׳ם, די הייליגע צדיקים וואס האבן פארשיינט די וועלט מיט זייער אור.

עס דארף זיין א זכיה ווען מ׳דערמאנט דעם נאמען פונעם רבין ר׳ אלימלך, די משנה זאגט אין יומא (פ״ג מ״א) אינעם הייליגן טאג האט מען געפרעגט האיר פני כל המזרח עד שבחברון, וכי בחברון היו, מ׳איז דאך נישט געווען אין חברון, דאס בית המקדש איז דאך געווען אין ירושלים, ברענגט רש״י (יומא כח:) צו א ירושלמי (יומא פ״ג ה״א) נאר מ׳דערמאנט חברון כדי מעורר צו זיין זכות האבות ישני חברון. אז מ׳רעדט פונעם רבין ר׳ אלימלך, דער הייליגער רבי ר׳ אלימלך פון ליזענסק, מ׳דערמאנט נאר דעם נאמען איז עס שוין מעורר די זכות פון די גרויסע צדיקים.

דארף מען זעהן צו זיין ערליכע אפגעהיטענע בחורים, זיין חסידים, מ׳קען זאגן אונז זענען מיר חסידים, אונז האבן מיר א קשר מיט די תלמידים ותלמידי תלמידים ביז ארויף, ביז צום הייליגן רבי ר׳ אלימלך, אזוי איז מען זיך מקשר, דאס איז א געוואלדיגע זאך.

די משנה זאגט (מקואות פ״ו מ״ח) מ׳איז מטהר א מקוה העליון מן התחתון, תחתון מן העליון, ס׳איז א דא מקוה אונטן און א מקוה אויבן, מאכט מען השקה חוט השערה ודיו, דאס איז אז מ׳איז זיך מקשר מיט פריער׳דיגע צדיקים, אפילו מיט א רגע אחת איז שוין מטהר.

ויקה״ל איז בגימטריא מקו״ה, אלה הדברים אשר ציוה ה׳ לעשות אותם, אז מ׳מאכט א מקוה, אפילו אז ס׳איז א פסול׳ע מקוה, ס׳איז שאובין, אויב מ׳רירט דאס צו צו א כשר׳ע מקוה, ווערט עס כשר, אז א איד איז זיך מדבק מיט צדיקים איז דאס מטהר, דאס איז אלה הדברים אשר ציוה ה׳ לעשות אותם.

דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל האבן די זכיה זיך צו מקשר זיין צו די צדיקים קדושים בעולם העליון, צום הייליגן רבין ר׳ אלימלך, וואס זיין שיין שיינט עד היום הזה, ער שיינט אריין אין אידישע הערצער מסוף העולם ועד סופו, דאס וואס א איד האט א הרהור תשובה, א וואַרימקייט צו תורה און צו יראת שמים היינט צוטאג, איז דאס אדאנק די קדושה פונעם הייליגן רבי ר׳ אלימלך, אדאנק זיין עבודת הקודש.

דער אויבערשטער זאל העלפן ער זאל משפיע זיין אויף אונז אלע תורה און יראת שמים, דבוק צו זיין אינעם הייליגן באשעפער, מקיים צו זיין מצוות ומעשים טובים, דער אויבערשטער זאל העלפן זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל, מ׳זאל געהאלפן ווערן בכל מילי דמיטב בגשמיות וברוחניות, דער אויבערשטער זאל העלפן מיר זאלן זוכה זיין מקבל צו זיין פני משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

DPMGGROUP.COM

חבורת
יסודי התורה

אשרי מי שבא לכאן
ולמדו בידו

סיום מסכת נדרים
והתחלת מסכת נזיר

א' צו
ד' ניסן

תשפ"ג
לפ"ק

שישו ושמחו בשמחת התורה

תּוֹרָה תּוֹרָה
חֲגִגְרִי חַג!

הנה ימים באים

א' צו, אור ליום
ה' ניסן הבעל"ט

היו נכונים ליום הגדול והנשגב

בהשתתפות
אלפי הלומדים חוגי תורה
ובראשינו מלכינו מייסד החבורה
כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הסעודה של מצוה נתנדב על ידי הרה"ח ר' אברהם שלמה כהנא הי"ו
ובניו החשובים, הנגידים הנכבדים, תומכי ומוקירי תורה ולומדי'
מוה"ר יואל כהנא הי"ו - מוה"ר יוסף מרדכי כהנא הי"ו
לע"נ אביו-זקינם הרבני החסיד המרומם מוקיר רבנן מוה"ר **יוסף מרדכי** ב"ר **אביגדור** ז"ל לרגל היארצייט שחל ביום ה' ניסן

קהל יטב לב
ד'סאטמאר

Cong. Yetev Lev
D'Satmar

Cental Office: 58 Lee Ave. Brooklyn NY 11211

Tel. 718-302-6720 / Fax. 718-486-2473

בס"ד

אֲנַסֵּוף נוֹעַם שִׂבְתֵּנוּ

בשמחה וטוב לבב שמחים אנחנו להודיע לקהל
עדתינו אנשי שלומינו היקרים הע"י

אשר עטרת ראשינו הוד

כבוד קדושת
מרן רבינו הגה"ק
שליט"א

ישבות בעז"ה בקרב קהלתינו הק'

פה וויליאמסבורג יצ"ו

על

שבת קודש
פרשת צו הבעל"ט
שבת הגדול

פרטים וסדר השבת יבואו בעז"ה

הנהלת הקהלה

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָ‍ִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת